

ŚWIADEK POLSKICH
DZIEJÓW s. 18

AREOPAGI
MISYJNE s. 20

PIĘKA, UNIA
I POLSKA s. 34

NIE RĘKĄ LUDZKĄ
UCZYNIONY s. 42

11.07.2021

nr 28 (819)

cena 5 zł
(w tym 8% VAT)

NR INDEKSU 205 109

ISSN 1734-9079

www.idziemy.pl

idziemy

Kiedy
dzieją się
cuda?

s. 10, 12

Drodzy Czytelnicy!
„Idziemy”
jest dostępne
w e-wydaniu
na stronie:
www.eprasa.pl
www.idziemy.com.pl

Prenumerata redakcyjna tygodnika „Idziemy” na rok 2021

Drodzy Czytelnicy! Nasz tygodnik dostępny jest w parafiach i w kioskach.

Istnieje też możliwość prenumeraty redakcyjnej.

Można otrzymywać nasz tygodnik do domu! Prenumerata redakcyjna w roku 2021:

cena 1 egzemplarza – 7 zł; prenumerata kwartalna – 91 zł; prenumerata półroczna – 182 zł; prenumerata roczna – 364 zł.

Zniżka! Przy prenumeracie od 5 do 10 egzemplarzy cena 1 egz. wynosi 5 zł. Koszt wysyłki w całości pokrywa redakcja.

Pismo nasze można zaprenumerować, wypełniając dokładnie poniższy blankiet. Tel. 22 5120095

nazwa odbiorcy		W Y D. D I E C. W A R. - P R A S K I E J 0 4 - 3 5 7	
nazwa odbiorcy cd.		W - w a u l . G r o c h o w s k a 1 9 4 / 1 9 6	
I.k.	nr rachunku odbiorcy	1 7 1 2 4 0 1 0 9 5 1 1 1 1 0 0 1 0 0 5 1 7 2 4 7 3	
kwota słownie		W	PLN
nazwa zleceniodawcy			
nazwa zleceniodawcy cd.			
tytułem		P r e n u m e r a t a t y g o d n i k a	
tytułem cd.		I d z i e m y n a o k r e s	
Opłata:			
pieczęć, data i podpisy zleceniodawcy			

nazwa odbiorcy		W Y D. D I E C. W A R. - P R A S K I E J 0 4 - 3 5 7	
nazwa odbiorcy cd.		W - w a u l . G r o c h o w s k a 1 9 4 / 1 9 6	
I.k.	nr rachunku odbiorcy	1 7 1 2 4 0 1 0 9 5 1 1 1 1 0 0 1 0 0 5 1 7 2 4 7 3	
kwota słownie		W	PLN
nazwa zleceniodawcy			
nazwa zleceniodawcy cd.			
tytułem		P r e n u m e r a t a t y g o d n i k a	
tytułem cd.		I d z i e m y n a o k r e s	
Opłata:			
pieczęć, data i podpisy zleceniodawcy			

ks. Henryk Zieliński

Przyspieszone „ad limina”?

Informację o zaproszeniu polskich biskupów do Watykanu z wizytą „ad limina” niektórzy z automatu powiązali ze sprawą pedofilii i innych nadużyć seksualnych duchowieństwa. Przy takim podejściu do tematu inne okoliczności tej wizyty przestały się liczyć. A szkoda.

Problem pedofilii wśród duchownych realnie istnieje. Ostatnie radykalne decyzje Stolicy Apostolskiej wobec kilku najwyższych polskich hierarchów nie wzięły się znikąd. Pozbawienie godności kościelnych kardynała, baniec i rezygnacje biskupów z diecezji, zakaz udziału w uroczystościach itp. – takich sankcji nie nakłada się bez powodu. Od listopada ubiegłego roku objęto nimi już ośmiu czynnych i emerytowanych hierarchów i wiele wskazuje, że na tym nie koniec. Watykańskie śledztwa dotyczące zaniechań czy tuszowania pedofilii toczą się przeciwko wielu polskim biskupom. Najgłośniejsze bodajże jest to dotyczące kard. Stanisława Dziwisza.

Dane na temat nadużyć seksualnych duchowieństwa wobec osób niepełnoletnich przedstawione 28 czerwca też nie dają powodów do samozadowolenia. Wynika z nich, że od 1 lipca 2018 r. do 31 grudnia 2020 r. do władz kościelnych wpłynęły 174 zawiadomienia o przypadkach pedofilii duchownych wobec osób do 15. roku życia. Oskarżenia dotyczą okresu ponad 60 lat (1958-2020). Prócz tego wpłynęły również 194 zgłoszenia o nadużyciach popełnionych przez te 60 lat wobec osób między 15. a 18. rokiem życia oraz starszych. Ze wszystkich tych kategorii 44 zgłoszenia Stolica Apostolska uznała dotąd za potwierdzone, 38 – za niewiarygodne, a 186 jest aktualnie rozpatrywanych w Kongregacji Nauki Wiary.

Rozróżnienie kategorii wiekowych ofiar jest ważne dla diagnozowania skali pedofilii wśród duchowieństwa na tle innych grup społecznych i do oceny podpadania sprawców nadużyć pod świecki wymiar sprawiedliwości. Brak tego rozróżnienia generuje mity, że pedofilia jest głównie problemem duchownych. To tak, jakbyśmy jeżdząc po USA, nie uwzględnili, że cena benzyny na tamtejszych stacjach paliw (ok. 3 USD) odnosi się do

galona (ok 3,78 l), a nie litra, i mówili o drożyznie w Ameryce. Brak rozróżnienia wieku rodzi też pytania o to, dlaczego część ściganych w Kościele przestępstw seksualnych nie jest zgłaszana do prokuratury. Otóż dlatego właśnie, że na gruncie prawa państwowego kontakty seksualne z osobą powyżej 15. roku życia co do zasady nie podlegają ściganiu.

Faktem jest, że Kościół w Polsce ma dzisiaj wielkie problemy. Pedofilia jest jednym z nich, jakże bolesnym i wstydliwym. Ale nie mniej fundamentalna jest utrata tożsamości kapłańskiej wielu księży i biskupów, z czego wyrastają inne grzechy. Do tego nasze społeczeństwo jest najszybciej laicyzującym się w Europie. Mamy dramatyczny odpływ młodzieży z Kościoła. Jeśli nie odnajdziemy w sobie gorliwości, aby być świadkami Ewangelii w świecie takim, jakim on dzisiaj jest, to polskie świątynie opustoszeją już w ciągu kilkunastu najbliższych lat. Jest to oczywiście problem całej Europy. Ale upadek z większej wysokości zawsze bardziej boli i tym bardziej trzeba temu przeciwdziałać.

Mówiąc o wizycie polskich biskupów „ad limina”, warto zwrócić uwagę, że zapewne nieprzypadkowo rozpocznie się ona 4 października i trwać będzie w dniach, gdy papież Franciszek (9-10 października) ma inaugurować w Rzymie Synod Biskupów pod hasłem „Ku Kościołowi synodalnemu: komunია, uczestnictwo i misja”. Prace synodalne w trzech fazach: lokalnej, kontynentalnej i powszechnej mają trwać do października 2023 r. Ma to być czas odczytania przez Kościół na nowo swojego miejsca i zadań w świecie w świetle Ewangelii. Ważną rolę w przygotowaniach do tego synodu odgrywa między innymi abp Gądecki. Na zaproszenie sekretarza generalnego Synodu Biskupów kard. Mario Grecha uczestniczył w spotkaniu przygotowującym to wydarzenie. W czasie poprzednich synodów dał się poznać Ojcu Świętemu i innym uczestnikom obrad z klarownego spojrzenia na współczesne wyzwania. Prócz tego Kościół w Polsce, mimo swoich grzechów i słabości, wciąż posiada największy dynamizm duchowy na naszym kontynencie i dlatego ma do odegrania wielką rolę. Wciąż mamy jeszcze wiele do uratowania i mamy szansę odwrócenia złych trendów.

To jest kontekst, w którym polscy biskupi mają odbywać swoje „ad limina” i spotkania z papieżem Franciszkiem. Nie chodzi o wezwanie „na dywanik” do papieża, ale o zaproszenie do większej odpowiedzialności za Kościół nie tylko w Polsce, ale na całym świecie.

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

11.07.2021 **idziemy** w numerze:

TEMAT TYGODNIA

fol. BP-Sanktuarium Marynego w Licheniu Słajm

Kiedy dzieją się cuda? s. 10

Miejsca cudowne s. 12

Ducha nie gaście:

Dekalog VI – Łomża s. 36

NA CZASIE

Święto zdrowego współzawodnictwa s. 4

Tragiczny początek lata s. 8

Areopagi misyjne s. 20

Piłka, Unia i Polska s. 34

NASZE SPRAWY

SARS-CoV-2 a przeciwciała s. 43

Karta EKUZ s. 44

Polewy do naleśników s. 46

Program TV s. 47

MOJA WIARA

fol. Iwona Budziak

Świadek polskich dziejów s. 18

Pod prąd s. 23

Mityng pod gwiazdami s. 54

Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl.

E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.

Wychodzimy z pandemii, a dzieci i młodzież od półtora roku z przerwami siedziały przed komputerami. Jak ta sytuacja wpłynęła na zainteresowanie tegoroczną Parafiadą?

Motto Parafiady brzmi: „Ruch rzeźbi umysł, serce i ciało”. W obecnej sytuacji Parafiada najbardziej będzie kształcić ciało, gdyż młodzież cały rok miała okazję kształcić umysł i serce, a ciało mniej. Oczywiście dbamy również o wymiar kulturalny i religijny – o trzy filary, na których opiera się ruch parafialowy – czyli stadion, teatr, świątynia. Jest to tygodniowe święto sportu, kultury i wiary.

Jak reżim sanitarny wpływa na organizację tego młodzieżowego święta?

foto: Joanna Czekaj

fialnych. A sama nazwa łączy dwa elementy: „parafia” i „olimpiada”. U początków to wydarzenie rozwijało się głównie wokół parafii pijarskich, a inspiracją dla niego był nowożytny ruch olimpijski. O. Józef Joniec, twórca Parafiady, nawiązywał do myśli słynnego pijara Stanisława Konarskiego: „Dokładajcie wszelkich starań, kształć serce cnotami, umysł naukami, a ciało ćwiczeniami”.

W jaki sposób realizowany jest trzeci filar integralnego wychowania – wiara?

Młodzież przyjeżdża, gdyż jest sport i fajne wydarzenia kulturalne, można poznać innych ludzi. Program pastoralny w czasie Parafiady jest skrojony pod młodego człowieka, czyli: nie przedłużamy, homilie są

Święto zdrowego współzawodnictwa

Z o. **Jackiem Wolanem**, pijarem, rzecznikiem prasowym Stowarzyszenia Parafiada, rozmawia Barbara Stefańska

Obawy rodziców są tak wielkie, jak zapal organizatorów. W zeszłym roku Parafiada centralna się nie odbyła, były natomiast lokalne imprezy, szybko przygaszone przez kolejną falę pandemii. W tym roku robimy wszystko, by było bezpiecznie, dlatego wycofaliśmy z programu niektóre rozgrywki, stosujemy się do przepisów sanitarnych.

Program pastoralny w czasie Parafiady jest skrojony pod młodego człowieka.

Centralna Parafiada gromadzi corocznie młodzież nie tylko z Polski, ale i z zagranicy, w szczególności zza granicy wschodniej. Czy uda się jej przybyć w tym roku?

W 32. Międzynarodowej Parafiadzie będzie uczestniczyło niespełna 500 osób z Polski, gdyż wielu nie jest w stanie dojechać ze względu na obostrzenia sanitarne. Ale będziemy się z nimi łączyć. Większość uczestników ostatnich edycji stanowiły reprezentacje zagraniczne; do Warszawy przyjeżdżało około siedmiuset, a nawet do tysiąca uczestników ze Wschodu. Byli także przedstawiciele nowej emigracji, np. z Niemiec. Oprócz przedstawicieli Polonii gościliśmy Czechów, Słowaków, a także Węgrów.

Parafiady odbywają się także w środowiskach lokalnych i polonijnych. Idea wychodzi już nawet poza środowiska polonijne, np. na Białorusi.

Co w idei tego wydarzenia, triadzie „stadion, teatr, świątynia” czy też „ciało, umysł, serce”, przyciąga ludzi z różnych krajów?

Zależy, kogo zapytamy, co go przyciąga. Organizatorzy i partnerzy z lokalnych środowisk powiedzą, że to klimat Parafiady i sam pomysł. Propozycja tygodniowego wyjazdu z młodzieżą na wydarzenie z bogatym programem sportowym, kulturalnym i propozycją formacyjną jest dla nich atrakcyjna.

A młodzież przyjeżdża przede wszystkim dla sportu; przyciąga ją możliwość wystartowania w profesjonalnie przeprowadzonych rozgrywkach. Natomiast wyjeżdżając, młodzi są zadowoleni – tak było przez lata – że mogli się spotkać w międzynarodowym gronie. I mówią też, że to są „takie bardzo fajne rekolekcje”.

Jakich wydarzeń kulturalnych można się spodziewać w tym roku?

Będzie konkurs plastyczny „Człowiek przyszłości”, bazujący na twórczości Stanisława Lema, konkurs wiedzy o Prymasie Tysiąclecia w związku ze zbliżającą się beatyfikacją, konkurs recytatorski oraz zwiedzanie obiektów kulturalnych. A w ubiegłych latach największą popularnością cieszyły się Centrum Nauki Kopernik i Zamek Królewski.

Nazwa „Parafiada” nawiązuje do parafii, ale w rozgrywkach startują drużyny z różnych klubów, nie tylko parafialnych.

W wydarzeniu uczestniczą przede wszystkim reprezentacje klubów sportowych: szkolnych uczniowskich czy właśnie para-

krótkie, a młodzież angażuje się w oprawę liturgiczną. W czasie wspólnych modlitw bazujemy na zrozumiałym przekazie, czyli na obrazie, pantomimie i krótkich wypowiedziach w kilku językach. Oprócz codziennej okazji do uczestnictwa we Mszy św. jest przygotowany namiot adoracji, w odosobnieniu. Obserwujemy, jak niektórzy zawodnicy przychodzą do niego podziękować, że udało im się wygrać, albo spłakani po porażce przychodzą zostawić Panu Bogu swój żal.

Jedni wygrywają, inni przegrywają. Młodzi uczą się rywalizować.

Tak, w całym życiu trzeba umieć wygrywać i przegrywać. Młodzież ma okazję zasmakować zwycięstwa po całorocznym przygotowaniu. Jest podium, fanfary, a medale i puchary wręczają uczestnikom zawodowi sportowcy i olimpijczycy. Z kolei ci, którym się nie uda, uczą się przegrywania.

O. Józef Joniec bardzo często powtarzał, że najważniejszą rzeczą w Parafiadzie jest współzawodnictwo, aby uczyć młodych ludzi samodyscypliny, poświęcenia, zaangażowania. Chodzi tu o rywalizację, która prowadzi do rozpoznania swoich umiejętności i ograniczeń oraz szacunku do rywali.

32. Międzynarodowa Parafiada Dzieci i Młodzieży odbędzie się w Warszawie w dniach 10-16 lipca na obiektach SGGW i AWF. Jest to projekt edukacyjno-wychowawczy oparty na triadzie „stadion, teatr, świątynia”, zainicjowany przez pijara o. Józefa Jońca, realizowany od 1988 r.

Franciszek w Klinice Gemelli

foto: PAP/EPA/Fabio Frustaci

Ojciec Święty od niedzieli 4 lipca przebywa w Klinice Gemelli. W tym dniu wieczorem został poddany zabiegowi chirurgicznemu. Jak zapewnił Matteo Bruni, dyrektor Biura Prasowego Stolicy Apostolskiej, Franciszek pozostanie w szpitalu przez tydzień.

„Jego Świątobliwość Papież Franciszek jest w dobrym stanie

ogólnym, przytomny i oddycha samodzielnie. Operacja zwiększenia uchyłka przeprowadzona wieczorem 4 lipca obejmowała lewostronną hemikolektomię (wycięcie lewej części jelita grubego) i trwała około 3 godzin” – czytamy w watykańskim komunikacie.

Papież Franciszek dobrze zniósł zabieg chirurgiczny, prze-

prowadzony w znieczuleniu ogólnym przez profesora Sergio Alfieriego, któremu asystowali profesor Luigi Sofo, doktor Antonio Tortorelli i doktor Roberta Menghi. Czterech kolejnych lekarzy – Massimo Antonelli, Liliana Sollazzi, Roberto De Cicco i Maurizio Soave – zadbało o znieczulenie ogólne. Ponadto w sali operacyjnej obecni byli profesorowie Giovanni Battista Doglietto i Roberto Bernabei, osobisty lekarz papieża.

Papież udał się do szpitala w niemal całkowitej dyskrekcji. Towarzyszył mu tylko kierowca i bliski współpracownik. Zajął pokój, w którym siedem razy przebywał Jan Paweł II. Jest drugim po nim papieżem hospitalizowanym w tej klinice.

Sam zabieg był dla wszystkich dużym zaskoczeniem. Wybrano termin na początku miesiąca, w którym papież częściowo wypoczywa, ponieważ zawieszone są śródkowe audjencje generalne. **f**

Węgry i Słowacja czekają

Papież Franciszek ogłosił w niedzielę, że 12 września odprawi w stolicy Węgier, Budapeszcie, Mszę na zakończenie Międzynarodowego Kongresu Eucharystycznego, a następnie złoży wizytę duszpasterską na Słowacji. Będzie tam przebywał do 15 września.

Swoją kolejną podróż, drugą w pandemii po wizycie w Iraku w marcu, papież zapowiedział oficjalnie podczas spotkania z wiernymi na modlitwie „Anioł Pański” w Watykanie. O takich planach po raz pierwszy powiedział dziennikarzom w drodze powrotnej z Bagdadu.

Słyszając aplauz na placu Świętego Piotra, dodał, że „Słowacy są zadowoleni”. Zadowolenie z decyzji papieża wyraziły już władze państwowe i kościelne Węgier i Słowacji. **f**

Krzysztof Ziemięcki

Tak się składa, że wszystkich odpowiedzialnych za to ludzi miałem okazję poznać osobiście kilka dni temu w czasie kongresu Made in Poland w Berlinie. Nasi przemysłowcy, producenci, biznesmeni nie dość, że mają „ciąg na bramkę”, to dodatkowo nie mają już żadnych kompleksów wo-

Made in Poland

Gotowe do zasiedlenia domy modułowe, które składa się w ciągu trzech miesięcy, implant zębowy wydrukowany z drukarki 3D, okulary, dzięki którym patrzenie w monitor komputera nie szkodzi oczom, do tego łazik marsjański z jednej strony i zdrowa ekologiczna żywność z drugiej. Co łączy te wszystkie rzeczy? Przede wszystkim to, że są to w 100 proc. nasze rodzime wytwory i przedsięwzięcia, które zdobywają światowe rynki i sympatię konsumentów.

bec bardziej rozwiniętego Zachodu. Pokazali to w czasie paneli dyskusyjnych dotyczących najistotniejszych zagadnień dla współczesnej gospodarki. Udowadniają to też konkretne dane. I opinie, choćby niemieckiej prasy i tamtejszych kręgów gospodarczych.

„Polska stała się gospodarczą potęgą UE”. W bardzo krótkim czasie „stała się absolutnie czołowym partnerem niemieckiej gospodarki” – mówił przewodniczący Komisji Stosunków Gospodarczych z Europą Wschod-

nią Oliver Hermes z okazji 30. rocznicy podpisania traktatu polsko-niemieckiego.

W ubiegłym roku Polska wyprzedziła Włochy wśród niemieckich partnerów handlowych na świecie i awansowała na piąte miejsce. A biorąc pod uwagę, że ten postpandemiczny rok może zakończyć się nawet

pięcioprocentowym wzrostem PKB, to za chwilę może być tylko lepiej. To właśnie w Polsce powstaje już wiele nie tylko podzespołów, lecz także innowacyjnych produktów niemieckich firm. Bo choć

Niemcy będą w słowach wciąż dystansować się od „tego, co za Odrą”, to w praktyce wiedzą, że bez nas ich wzrost będzie zagrożony. To dwa uzupełniające się motory w wielu aspektach gospodarki. Czy tego chcemy, czy

nie – jesteśmy na siebie skazani. Na dobre i na złe.

Czy zatem Polska ma szansę wieść wiodącą rolę w europejskiej gospodarce? Na pewno. Poniekąd już tak jest. I jeśli nie zmarnujemy szansy – to wszyscy tego doczekamy. A dlaczego to ważne dla każdego z nas? Bo przełoży się to na sytuację

wielu polskich rodzin.

Żeby tej szansy nie zaprzepaścić, rządzący, niezależnie od barw, powinni systematycznie łączyć trzy filary gospodarki: biznes, administrację i naukę, by znaj-

dować takie rozwiązania, które otworzą nowe perspektywy rozwoju. Rozwoju, którego na pewno nie da wojna polityczna i polaryzacja, tylko narodowa współpraca.

Autor jest dziennikarzem TVP

W ubiegłym roku Polska wyprzedziła Włochy wśród niemieckich partnerów handlowych na świecie i awansowała na piąte miejsce.

W SKRÓCIE

■ **Bez audienencji w lipcu.** Środowe spotkania Ojca Świętego z wiernymi na audiencjach ogólnych zostaną wznowione 4 sierpnia. Jedynym publicznym spotkaniem papieża z wiernymi będzie niedziela na modlitwa „Anioł Pański”. Podobnie było w latach ubiegłych, w okresie zwyczajowej przerwy letniej.

■ **Honory dla kard. Saraha.** Senat Uniwersytetu Katolickiego w Walencji nadał tytuł doktora honoris causa kard. Robertowi Sarahowi, emerytowanemu prefektowi Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów. Wyróżniono go „za nadzwyczajną służbę Kościołowi podczas całej jego rozległej kariery w kolejnych funkcjach powierzanych mu przez trzech ostatnich papieży: św. Jana Pawła II, Benedykta XVI i papieża Franciszka”.

■ **Bez kary śmierci.** Zgodnie z zapowiedziami z kampanii wyborczej prezydent Stanów Zjednoczonych Joe Biden zawiesił wykonywanie kary śmierci na szczeblu federalnym. Cofnął tym samym decyzję swego poprzednika Donalda Trumpa, który w 2020 r. przywrócił je po siedemnastoletnim moratorium.

■ **Zwierzęta lepiej chronione.** Francuska izba deputowanych przyjęła nowe prawo o bioetyce. Udostępnia ono m.in. zapłodnienie in vitro parom lesbijskim i samotnym kobietom, a także zezwala na tworzenie chimer ludzko-zwierzęcych. We Francji zwierzęta są lepiej chronione niż ludzki embrion – konstatował po głosowaniu jeden z parlamentarzystów Patrick Hetzel.

■ **Apel o pokój.** O pojednanie w Eswatini zaapelował Franciszek, przemawiając po modlitwie „Anioł Pański” w Watykanie w niedzielę 4 lipca. „Z drogiego kraju Eswatini [dawne Królestwo Suazi] w południowej Afryce dochodzą doniesienia o napięciach i przemocy. Zachęcam osoby zajmujące odpowiedzialne stanowiska oraz tych, którzy wyrażają swoje aspiracje dotyczące przyszłości kraju, do podjęcia wspólnych wysiłków na rzecz dialogu, pojednania i pokojowego rozstrzygnięcia różnych stanowisk” – powiedział Franciszek.

■ **W rosyjskiej spółce.** Były premier Francji Francois Fillon został powołany do zarządu rosyjskiego państwowego koncernu naftowego Zarubieźneft – podała agencja AFP.

■ **Meksykanin proboszczem w Moskwie.** Pochodzący z Meksyku 54-letni ks. Fernando Vera Zorrilla został nowym proboszczem katolickiej parafii św. Piotra i Pawła w Moskwie. Związany z Opus Dei duchowny posługuje w Rosji od 2007 r.

Serwis przygotowany na podstawie PAP, KAI i RV

fol. PAP/EPA Vatican Media Handout

W HOŁDZIE APOSTOŁOM

Na świętych Piotra i Pawła, jako apostołów wyzwolenia, wskazał Franciszek 29 czerwca podczas Mszy świętej w bazylice watykańskiej. W uroczystość Świętych Apostołów Piotra i Pawła papież zaznaczył, że za przykładem apostołów jesteśmy wezwani do uwolnienia się od poczucia porażki, strachu, obłudy zewnętrznosci, dwuznacznych związków z władzą i od lęku przed byciem niezrozumianymi i atakowanymi. Podczas Eucharystii papież poświęcił paliusz dla nowych arcybiskupów metropolitów, w tym abp. Tadeusza Wojdy z Gdańska.

Na początku liturgii papież oddał hołd św. Piotrowi, całując stopy figury apostoła w bazylice.

DRAMAT KOLUMBIJCZYKÓW

fol. PAP/EPA Mauricio Duenas Castaneda

Jednym z najbardziej dotkniętych koronawirusem państw świata jest licząca 50 mln mieszkańców Kolumbia. Jak dotąd wykryto wirusa u blisko 4 milionów pacjentów, ponad 100 tysięcy z nich zmarło. W szpitalach brakuje leków i tlenu.

Z braku miejsc na pochówki ciała zmarłych są palone, a urny umieszcza się w rezerwacie przyrody 70 km od Bogoty. W miejscach pochówku posadzono 3 tysiące drzew. Nie mogło zabraknąć figury Jezusa Miłosiernego.

POMOC JEMEŃCZYKOM

Do wspieranych przez Caritas Polska czterech ośrodków zdrowia w ogarniętym wojną domową Jemenie dotarły transporty leków. Już wkrótce wsparcie otrzyma kolejna placówka w stolicy kraju Adenie. To wspólny projekt, realizowany także przez Polską Akcję Humanitarną. Na terenach objętych pomocą każda przychodnia otrzymuje z Polski pakiet podstawowych leków, według spisu zatwierdzonego zarówno przez WHO, jak i przez Ministerstwo Zdrowia Jemenu. Ponadto ośrodki zdrowia otrzymują również leki specjalistyczne. Sytuację mieszkańców utrudnia susza, która nawiedziła znaczne części kraju.

Akcję można wesprzeć, dokonując wpłaty na stronie caritas.pl/Jemen, wpłacając dowolną kwotę na konto: 77 1160 2202 0000 0000 3436 4384 z dopiskiem JEMEN lub wysyłając SMS pod numer 72052 o treści JEMEN (koszt 2,46 zł z VAT)./PAP

fol. PAP/EPA Yahya Arhab

Lepsza codziennosc polskich rodzin

**POLSKI
ŁAD**

**Rządowy Fundusz Polski Ład
Program Inwestycji Strategicznych**

Ten Fundusz jest dla Ciebie.

Powstał, żeby dofinansować gminy, powiaty, miasta i województwa.
By mogły zmieniać codzienność milionów polskich rodzin.

www.bgk.pl

Program realizowany jest
poprzez promesy inwestycyjne Banku Gospodarstwa Krajowego.

Anna Meetschen

Tragiczny początek lata

Niemcy mają ogromny problem z agresywnymi obcokrajowcami

Podczas gdy Polacy cieszą się urokami ciepłego, słonecznego lata, u naszych zachodnich sąsiadów nie milkną echa tragedii, która stała się udziałem mieszkańców niemieckiego Würzburga, położonego w pięknej historycznej krainie Frankonii (Bawaria).

Miasto to stało się pod koniec czerwca areną dramatu z rodzaju tych, jakie już wielokrotnie w ostatnich latach dotyczyły Niemcy i inne kraje Zachodu. Tym razem 24-letni nożownik pochodzący z Somalii zabił trzy kobiety – sprzedawczynię i dwie klientki w domu towarowym – oraz ciężko ranił pięć osób na ulicy.

Tragedia miała miejsce w piątek ok. godz. 17, w samym centrum miasta. Sprawca mieszkał w Würzburgu od 2015 r. i w ostatnich miesiącach zwrócił już na siebie uwagę innymi aktami przemocy, za co został przymusowo umieszczony w zakładzie psychiatrycznym. Świadkowie podkreślają jednak, że w czasie ostatniego ataku wykrzykiwał „Allahu akbar”.

To nie pierwsze takie zdarzenie w tym mieście. Pięć lat temu cztery osoby zostały cięż-

ko ranne podczas ataku w ciągu regionalnym w okolicach Würzburga. Pasażerów zaatakował siekierą i nożem 17-letni uchodźca z Afganistanu, który został zastrzelony przez policję.

Część niemieckich mediów podkreśla jednak „wielkie, politycznie poprawne milczenie”,

dzie miał prawie żadnych konsekwencji” – konkluduje „Bild”. Niemiecki ekspert ds. Islamu Ahmad Mansour zauważył z kolei, że „brakuje odwagi, aby nazwać i przeanalizować akty przemocy ze strony nie-Niemców oraz problemy integracyjne niektórych grup imigrantów muzułmańskich”.

Wielu niemieckich ekspertów zauważa, że nie chodzi o to, aby stygmatyzować imigrantów z innych kręgów kulturowych i wrzucać ich do jednego worka z przestępcami i terrorystami, lecz aby zdać sobie sprawę z problemu, jakim jest podłoże religijne aktów przemocy ze strony imigrantów, co pomoże podjąć działania zmierzające do uniknięcia takich tragedii w przyszłości. Badacz migracji Ruud Koopmans z Uniwersytetu Humboldta w Berlinie stwierdził na łamach gazety „Bild”, że „negowanie tła religijnego prowadzi do tego, że z problemem nie da się skutecznie walczyć”.

Tymczasem zarówno rząd federalny, jak i lokalne władze skupiają się zazwyczaj na psychicznych i emocjonalnych problemach sprawców przestępstw, pomijając zupełnie ich stronę wyznaniową. Zwracają na to uwagę nawet sami uchodźcy przebywający w Niemczech, jak

np. Shammi Haque, który uciekł przed islamistami z Bangladeszu. „Nawet wtedy, gdy uzbrojony w nóż terrorysta morduje trzy kobiety, krzycząc «Allahu akbar»,

niemiecki rząd nie chce mówić o islamizmie” – pisze uchodźca w komentarzu na łamach „Bild”, wyrażając swoje ubolewanie, że ta radykalna ideologia zbyt często jest w Niemczech tematem tabu. Tak się dzieje niemal za każdym razem, pomimo zeznań naocznych świadków. I po raz kolejny strach padł na mieszkańców nie tylko Würzburga, tak pięknego w letniej aurze, ale całych Niemiec.

Rząd federalny i lokalne władze skupiają się na psychicznych i emocjonalnych problemach sprawców przestępstw, pomijając zupełnie ich stronę wyznaniową.

Modlitwa za Liban

fot. PAP/EPA/Cuglielmo Mangiapane

Pod hasłem „Pan Bóg ma plany pokoju. Razem dla Libanu” odbył się 1 lipca w Watykanie dzień refleksji i modlitwy w związku z poważnym kryzysem, w jakim znalazł się ten kraj.

– Dość wyzyskiwania Libanu i Bliskiego Wschodu dla korzyści obcych! Należy dać samym Libańczykom szansę tworzenia lepszej przyszłości na ich ziemi i bez niewłaściwych ingerencji – przekonywał Franciszek podczas ekumenicznej modlitwy kończącej spotkanie. Odbyło się ono z inicjatywy Franciszka, a wzięli w nim udział zwierzchnicy i wysokiej rangi przedstawiciele Kościołów chrześcijańskich istniejących w Libanie – katolickiego różnych obrządków, prawosławnego, innych Kościołów wschodnich i protestanckich. Rano papież udał się z nimi do bazyliki watykańskiej na modlitwę przed grobem św. Piotra. Każdy z uczestników zapalił tam świeczkę, jako znak nadziei dla Libańczyków, którzy dotkliwie doświadczają skutków kryzysu gospodarczego, społecznego i politycznego.

Zginęli żołnierze

47 żołnierzy zginęło, a 49 zostało rannych w katastrofie samolotu transportowego na wyspie Jolo na południu Filipin. Na pokładzie maszyny znajdowało się 96 wojskowych. Wojskowy samolot transportowy typu Lockheed C-130 rozbił się koło wsi Bangkal, w górach, na północy wyspy Jolo. Maszyną przewożono żołnierzy z południowego miasta Cagayan de Oro. Siły rządowe od kilkudziesięciu lat walczą w większości muzułmańskiej prowincji Sulu z bojownikami z islamistycznej organizacji Abu Sajaf.

Dariusz Kowalczyk SJ

Porządkowanie Kościoła?

Ponoć trzeba uregulować Kościół, w tym relacje państwo–Kościół. Tak głoszą zwolennicy lewicowo-liberalnych ideologii, w tym Hołownia, katolik „otwarty”, otwarty na owe ideologie. Kiedyś zapytałem na Twitterze, co konkretnie należałoby uporządkować, wszak mamy konkordat... A przypomnijmy, że pod dokumentem ratyfikującym konkordat znajduje się podpis prezydenta Kwaśniewskiego, którego o katolicki fundamentalizm raczej nie sposób podejrzewać. Odpowiedzi, a konkretnie ich bolszewicka zjadłość, przeszły moje najgorsze oczekiwania.

Jeden z internautów stwierdził bez ogródek, że chodzi o „nacionalizację wszelkiego majątku KK poza niesłużącym bezpośrednio kultowi”. Mocne! Tego nawet aktywiści w czerwonych krawcikach z lat 50. nie głosili. Porządkowanie relacji państwo–Kościół to także „zniesienie oficerskie stopnie wojskowe dla kapelanów, bo nieś posługę żołnierzom można bez pobierania wojskowego żołdu i wojskowych emerytur. Poza tym stopień wojskowy dla duchownego to: a) fikcja b) symboliczne włączenie do instytucji, której celem jest zabijanie”. Swoją drogą ciekawa doktryna, że celem Wojska Polskiego jest zabijanie. Ktoś inny napisał zdecydowanie: „Powiedziałbym, że wszystko jest rozregulowane i stoi na głowie. Ktoś kiedyś kościołowi dał palca i straciłszy rękę”. Po czym doprecyzował tę porządkującą ideę: „Ułgi dla władz kościelnych

są nieadekwatne ani do majątku, ani do zasług. Również emerytury, posługa kościelna w szpitalach (ksiądz włączający na oddziały ginekologiczne!!!)”. A propos włączenia: zapewne internauta wołałby trenerów gender/LGBT włączających do szkół i przedszkoli.

Pojawiły się też wątki swoiste ekumeniczne: „Trzeba wam sporo odebrać, np. masę poewangelickiego majątku na tzw. ziemiach odzyskanych”. Szkoda, że internauta nie wyjaśnił, komu ów majątek powinien zostać przekazany. Protestantom w Niemczech? Ktoś łaskawie uznał, że „możecie kupować np. ziemię”, ale zaraz dodał, że tylko „po cenach rynkowych”. Autorzy tego rodzaju pomysłów nie chcą dostrzec

oczywistego „dobra wspólnego”, czyli ludzi, którzy w Polsce wciąż masowo korzystają z katolickich posług. Dlatego tak ich boli ziemia pod budowę kościoła nabyta nie po cenach rynkowych, ale zapewne nie widzą problemu ulg dla międzynarodowych korporacji robiących interesy w Polsce. A już szaty rozdierają, kiedy rząd proponuje opodatkowanie BigTech, czyli różnych facebooków i twitterów.

Nie brakowało też wypowiedzi sięgających w głęboką przeszłość. „Kiedy dostanę odszkodowanie od KK za odrabianie pańszczyzny przez moich przodków i przymusowe oddawanie dziesięciny? Sami biedni galicyjscy chłopcy nie mieli co jeść, ale musieli dawać na KK” – perorował jakiś zwolennik porządkowania Kościoła. Zapytałem owego internautę, czy chce domagać się odszkodowań także od obecnych władz w Polsce, bo przecież

królowie swego czasu korzystali z pańszczyzny i w ogóle chłopów nie szanowali należycie. Ale mój interlokutor zdecydowanie wołał trzymać się wątków kościelnych. Nie zapytałem o ewentualne odszkodowania od Niemców za zniszczenia II wojny światowej, bo domyślałem się, że dla internauty w tym przypadku byłoby to nasączone nienawiścią wymachiwanie szabelką.

Szereg komentarzy mówiło: „nie chcę, by z moich podatków szły pieniądze na Kościół, np. na lekcje religii w szkole”. Owym internautom odpowiedziałem, żeby się nie martwili, bo z ich podatków na pewno nie jest finansowana religia, ale parady miłości, partii totalnej

Pod dokumentem ratyfikującym konkordat znajduje się podpis prezydenta Kwaśniewskiego.

opozycji oraz teatr Krystyny Jandy. Swoją drogą, to ciekawa sugestia, żeby każdy podatnik określał w odpowiednim

formularzu, na co nie mogą iść jego złotówki. Wtedy to byłby porządek! Nie mogło oczywiście zabraknąć pomstowania na o. Rydzka, którego ponoć utrzymuje państwo. Generalnie wyszło na to, że „Rydzkowe” instytucje nie powinny mieć prawa starania się o różne przewidziane procedurami dotacje, a gdyby miały takie prawo, to ich projekty winny być z definicji odrzucane. Rozumiem! Wtedy byłoby więcej np. dla „Krytyki Politycznej” i Jasia Kapeli, który chciałby poświęcić się postępowej poezji.

Przygnębiające! Młodzi ludzie, otumanieni latami prymitywnej antykatolickiej propagandy. Poziom okrzyków ze Strajku Kobiet. Obywateli łatwi do polityczno-ideologicznego manipulowania.

dkowalczyk@jezuici.pl

Autor jest profesorem Wydziału Teologicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregorianum w Rzymie

Nowy biskup w Kazachstanie

Papież Franciszek mianował ks. Jewgienija Zinkowskiego, dotychczasowego wikariusza generalnego diecezji karagandzkiej w Kazachstanie, jej biskupem pomocniczym. Nominat, który za niespełna miesiąc skończy 46 lat, zdobywał formację kapłańską w Polsce: w Gnieźnie i w Krakowie. W latach 2001-2003 kształcił się na Papieskim Uniwersytecie Świętego Krzyża w Rzymie. W 2018 r. obronił doktorat z filozofii na Papieskim Uniwersytecie Jana Pawła II w Krakowie. Będzie wspierał biskupa diecezji karagandzkiej – pochodzącego z Włoch Adelio Dell'Oro.

Kard. Dziwisz w Medjugorje

Kard. Stanisław Dziwisz wraz z grupą kapłanów archidiecezji krakowskiej przybył do Medjugorje. – W tym niezwykłym miejscu powierzamy opiece Matki Bożej Królowej Pokoju cały świat, naszą ojczyznę, Kościół w Polsce i wszystkie intencje, jakie każdy z nas nosi w swym sercu – powiedział krakowski metropolita senior.

Niszczą kościoły

Do zbezczeszczenia dziesięciu kościołów: sześciu katolickich (w tym katedry Najświętszej Maryi Panny) i czterech protestanckich doszło 1 lipca – w Dniu Kanady – w Calgary, mieście w środkowo-zachodniej części kraju.

Nieznani sprawcy czerwoną farbą zamalowali m.in. figury Chrystusa i drzwi kościołów. Ponadto w jednym z budynków rozbito okno, przez które wiano czerwoną farbą do środka. Wędlug źródeł policyjnych, na które powołuje się brytyjska stacja BBC, akty wandalizmu mają związek z „oburzeniem z powodu historycznej niesprawiedliwości w stosunku do rdzennych mieszkańców kraju”.

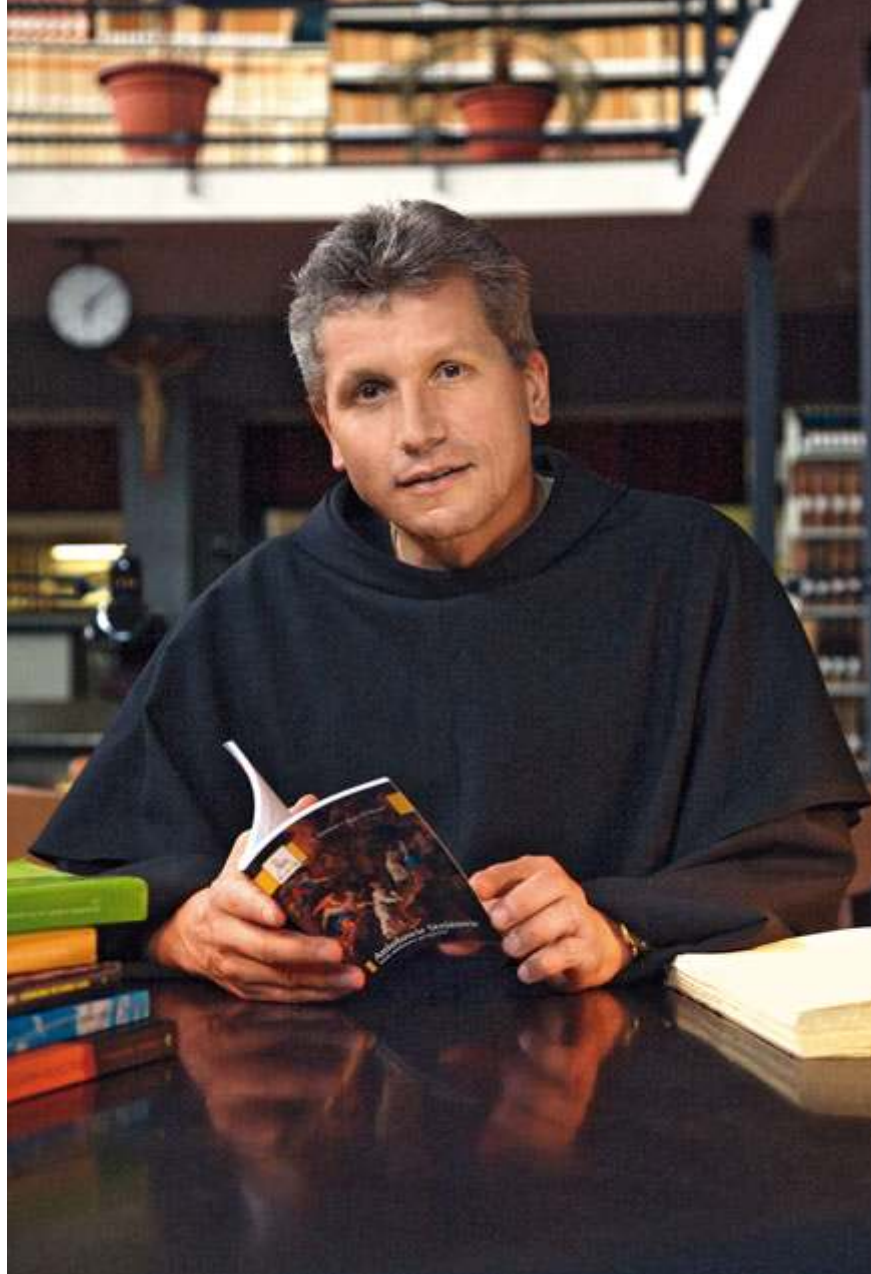
Kiedy można powiedzieć: „wydarzył się cud”?

Kongregacja Spraw Kanonizacyjnych pod uwagę bierze jedynie uzdrowienia fizyczne, które od strony medycznej zostały uznane za niewyjaśnione. Uznawane są także cuda natury, jak ten przypadek, gdy ktoś jednym kilogramem ryżu karmił czterdzieścioro dzieci przez tydzień, a zapas się nie kończył. Albo inny przypadek: kiedy zamknięta w kościele przez wiele dni grupa ludzi miała dostatek wody, korzystając tylko z tej znajdującej się w kropielnicy.

Wśród różnych innych kategorii cudów Kongregacja nie bierze pod uwagę uzdrowień z niedomagań psychicznych, nawróceń, uzdrowień relacji osobowych, ponieważ bazują one na subiektywnych zeznaniach osób, stąd trudno jest zagwarantować obiektywność i trwałość zdarzenia, wszak cud musi być uzdrowieniem nagłym i trwałym z choroby śmiertelnej. Oczywiście, dla tego, kto się nawraca, może to być największy cud w jego życiu, jeśli chodzi o relację z Bogiem czy innymi ludźmi.

Jak się ma modlitwa o cud np. uzdrowienia z choroby do pokornego przyjmowania woli Pana Boga?

Teologia opisuje Boskie dzieło stworzenia jako dobre, piękne, pełne harmonii, doskonałe. Rzeczywistość choroby pojawia się dopiero w późniejszym życiu człowieka. Choroba jest w zamyśle Bożym na równi z życiem. Oczywiście, wiara wychodzi naprzeciw tego rodzaju trudnościom, mówi, że dzięki wierze człowiek może odkryć w cierpieniu lub chorobie ich głębszy sens, wejść w przekaz Boży, a może nawet

fol. arch. prywatne

Kiedy dzieją się cuda?

Z o. prof. dr. hab. **Zdzisławem Kijasem** OFM Conv.
rozmawia Irena Świerdzewska

się nawrócić. Mogą one doprowadzić do powrotu do modlitwy, wejścia w cierpienie, przez które Chrystus przeszedł na krzyżu i dokonał odkupienia. Nie oznacza to jednak, że mam biernie poddawać się dolegliwościom. Bóg stworzył mnie jako człowieka kreatywnego, zdrowego, powierzając mi się czynienia sobie ziemi poddaną i nawiązywania relacji z otoczeniem. Jeśli doznaję trudności, moim obowiązkiem jest zrobienie wszystkiego, co możliwe, dopuszczalne etycznie, aby być zdrowym, rozwijać się i nie być ciężarem dla innych. Mam

działać, jakby wszystko zależało ode mnie, i żyć tak, jakby wszystko zależało od Boga.

Czasami chorzy zaprzestają przyjmowania leków, poddawania się terapii, mówiąc, że modlą się i wierzą w cudowne uzdrowienie. To właściwa postawa?

Po największym przykazaniu miłości Boga drugie mówi o miłości do siebie samego, a to zakłada także rozsądną dbałość o własne zdrowie. Korzystanie ze środków, które medycyna uznała za potrzebne czy konieczne, abym wyzdrowiał, jest moim

obowiązkiem. Jeśli nie przynoszą efektu, to można zwrócić się o wstawiennictwo do błogosławionego czy sługi Bożego. Jeśli jednak rezygnuję z leków, które mogą mi pomóc, zdając się tylko na pomoc świętego, i doznaję uzdrowienia, to istnieje wątpliwość, czy choroba rzeczywiście była śmiertelna. Z tego powodu Kongregacja Spraw Kanonizacyjnych nie może uznać takiego cudu do procesu beatyfikacyjnego czy kanonizacyjnego. Trzeba podkreślić, że chorzy, którzy rezygnują z leczenia i porad lekarskich, nie mają potem moralnego prawa

Zdzisław Kijas OFMConv. – profesor UPJP2, postulator generalny Zakonu Braci Mniejszych Konwentalnych, były rektor Papieskiego Wydziału Teologicznego św. Bonawentury w Rzymie i relator Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych. Autor wielu publikacji z obszaru teologii, duchowości, ekologii.

zarzucać Bogu, że „z tego powodu umiera-
ją” czy że „Bóg ich opuścił”. Bóg nie chce,
bym był masochistą. Taką postawą podaje-
my w wątpliwość jeden z największych da-
rów ofiarowanych nam przez Boga – dar
rozumu.

Jak modlić się o cud?

Są sytuacje, kiedy musimy modlić się jak
Chrystus w Ogrójcu, kiedy ściekał z Niego
krwawy pot. Mamy modlić się intensywnie,
żarliwie, ze łzami w oczach, cały czas,
nie okazjonalnie, kończąc: „Ale nie moja,
lecz Twoja wola niech się stanie”. Trzeba
modlić się z wiarą, że Boża mądrość prze-
wyższa moją mądrość. Bóg kocha mnie
bardziej niż ja sam siebie. Modlitwa od-
krywa obecność kochającego Boga, który
szuka dla mnie najwyższego dobra, nawet
w chorobie.

Prawdziwa modlitwa jest zawsze dialo-
giem. Nie tylko ja mówię, ale też pozwa-
lam, żeby Bóg mówił do mojego serca. To
pozwoli mi przechodzić na inne poziomy
odbioru i rozumienia tego, co się dzieje
w moim życiu. Inaczej rodzi się pytanie,
czy była to modlitwa, czy monolog wymu-
szający słuchanie mnie.

Jakie znaczenie ma to, czy o cud mo- dlimy się w Lourdes, na Jasnej Górze, w kościele parafialnym czy w domu?

Jednym do modlitwy wystarczy semina-
ryjna kaplica albo kościółek w swojej pa-
rafii do zapatrzenia się w tabernakulum.
Innym potrzebny jest wysiłek pielgrzymo-
wania do większego sanktuarium. Wszyst-
ko zależy od momentu życia, od sytuacji,
w jakiej się znajduję – duchowej, a także
egzystencjalnej, od warunków ekonomicz-
nych. Kiedy mam w sobie pełnię Bożych
pragnień, to wystarczy pokój w mieszkaniu
i święty obraz, przed którym klękam.
Są jednak takie momenty, kiedy potrzebu-
ję wsparcia. Sanktuaria mają w sobie taką
moc, że potrafią pomóc rozwinąć skrzydła
mojej tęsknoty czy nawet chęci modlitwy,
wiarę, miłość.

Miejsce ma znaczenie dla osobistego
przeżywania modlitwy. Wpływa na kre-
atywność, wyzwała uczucia nastrojające
do modlitwy, pozwala oddychać blisko-
ścią Boga, odkrywać drugiego człowieka.
Tak może wpływać na nas widok wotów
w sanktuarium – zostawionych kul, pro-
tez. Być może przyjechalibyśmy jako turyści,
a rozmodleni żarliwie inni ludzie poma-

gają obudzić naszą tęsknotę za modlitwą.
Miejsce jest więc ważne, może mieć w so-
bie Bożą moc, ale nie oznacza, że wystarczy
moja bierna obecność w nim.

A jakie znaczenie ma to, czy o cud mo- dlimy się prywatnie, czy angażuje- my w to większe grono osób albo jakąś wspólnotę zakonną?

Są osoby, które cierpienie znoszą w ci-
szy, nie chcą obciążać nim innych, pokor-
nie i cierpliwie ofiarując je Bogu i modląc
się o uzdrowienie. To są stany pięknej du-
chowości, które mimo cierpienia pozwalają
być radosnymi, uśmiechniętymi. Jeżeli jed-
nak z powodów egoistycznych nie dzielę się
z innymi trudnościami, uważam, że sam so-
bie poradzę ze wszystkim, to jest to rodzaj zadufania
w sobie. Prośba o modlit-
wę jest też wyrazem po-
kory. Wzajemna pomoc
we wspólnocie zbliża ludzi,
pomaga odkryć sens wiary,
siłę modlitwy. Uważam, że
nie ma możliwości jedno-
znacznej oceny, która po-
stawa jest lepsza. Ważne,
by wypływała z czystego serca, nie była pró-
bą kreowania z siebie cierpiennika czy czło-
wieka samowystarczalnego.

Święci albo słudzy Boży, których przy- zywamy w naszej modlitwie, ma- ją jakieś znaczenie? Może niektórzy są skuteczniejsi?

Modlitwa jest zawsze zwracaniem się
do Boga. Oczywiście, możemy ją kiero-
wać przez czyjeś wstawiennictwo. Jeżeli
Kościół oficjalnie wydaje dekret o hero-
iczności cnót, to w oparciu o kryteria wska-
zujące, że ta osoba była heroicznie rozmi-
łowana w Bogu, że jest blisko tronu Pana
Boga. Wybór orędowników w modlitwie
jest subiektywny, zależy ode mnie. Ma to
natomiast znaczenie w przypadku proce-
sów beatyfikacyjnych. Jeżeli np. modłę się
jednocześnie przez wstawiennictwo sługi
Bożego oraz jakiegoś świętego i dozna-
ję cudu uzdrowienia, wtedy Kongregacja
Spraw Kanonizacyjnych cud przypisuje
świętemu. Jeżeli modłę się przez wstawien-
nictwo tylko sługi Bożego – wówczas taki
cud może być brany pod uwagę do procesu
beatyfikacyjnego.

Zdarza się, że łaskę cudu chcielibyśmy cofnąć, bo np. uzdrowiona osoba ode- szła od Boga...

Można czasem modlitwami „wymusić”
na Panu Bogu, że coś się stanie po mojej
myśli. Wtedy ja jestem zadowolony z sa-
mego siebie, że się udało. Bywa tak, że
w naszej narracji życia może czegoś za-

braknąć. Cóż z tego, że człowiek został
uleczony z choroby, skoro wpadł w nową
chorobę nieuleczalną, jak alkoholizm czy
uzależnienie od narkotyków, czy jeszcze
coś innego. Najważniejszy jest stan zdro-
wia duchowego. Ono bowiem otwiera
nas na piękno życia, pozwala je odkrywać
i wyzwała do miłości czy gotowości niesie-
nia pomocy potrzebującym. Modląc się
o uzdrowienie fizyczne, trzeba prosić jed-
nocześnie o łaskę wiary, pięknego Boże-
go życia.

Dlaczego Pan Bóg jednych uzdrawia, a drugih, mimo usilnej modlitwy – nie?

Pan Bóg zawsze uzdrawia. Nie ma mo-
dlitw niewysłuchanych. Często modląc się
o uzdrowienie, koncen-
trujemy się na ustąpieniu
fizycznych dolegliwości.
Może zamiast z choroby
np. uszu Bóg chce mnie
uzdrowić z głębszych pro-
blemów: nieumiejętności
słuchania innych, siebie sa-
mego i Pana Boga... Gdy-
byśmy uzdrowienie odczy-
tywali wyłącznie w aspekcie
fizycznym, to wtedy modlitwa Jezusa
w Ogrójcu z ludzkiego punktu widzenia by-
łaby bezsensowna – nie został wysłuchany,
skoro musiał pójść na krzyż. Jednak z Bo-
żej perspektywy zmartwychwstał i wysłużył
nam zbawienie.

Bóg podczas modlitwy, która jest roz-
mową z Nim, coś nam przekazuje. Cho-
dzi też o to, by modlitwa o uzdrowienie
była prosta: „Panie, otwórz moje oczy na
Twoje działanie. Pokaż, jak i co we mnie
uzdrowiasz”.

Czy uzdrowienie nakłada na nas jakieś zobowiązanie wobec Pana Boga i ludzi?

Uzdrowienie nie nakłada na nas innych
zobowiązań poza moralnymi. Bóg mówi:
„Uważaj, nie grzesz, aby ci się coś gorsze-
go nie przytrafiło”. Mieści się w naszym zo-
bowiązaniu wdzięczność względem Boga
i ludzi, którzy się modlili. Wiedząc, że to
jest życie podarowane, niejako dane mi po
raz drugi, mam obowiązek szanowania go,
starania się, by nie zostało zmarnowane.
Uzdrowienie nie jest jak wymiana świecy
czy innych części w samochodzie, by auto
mogło dalej pracować. Uzdrowienie, o któ-
re się modłę, rozwija moją świadomość. Po-
winno czynić ze mnie odnowionego czło-
wieka, który odkrył na nowo bliskość Boga,
wartość modlitwy, przyjaźni. Także stawiać
mnie wobec pytania, co chcę dalej zrobić
z moim życiem, skoro zostało mi podaro-
wane, jak mogę ofiarowywać je innym.

foto. arch. ks. Antoniego Skalbby

Miejsca cudowne

Patryk
Lubryczyński

W Kościele katolickim sanktuaria to miejsca uznane za wyjątkowe, gdzie w sposób szczególny Bóg udziela swych łask. Dzielą się na Pańskie, związane z kultem Bożych tajemnic, maryjne, ku czci Matki Bożej, oraz czczące poszczególnych świętych.

FATIMA

Od 13 maja do 13 października 1917 r. Maryja ukazywała się trojgu pastuszkom: św. Hiacyncie, św. Franciszkowi Marto oraz ich kuzynce Łucji Dos Santos. Sanktuarium Matki Bożej Różańcowej w portugalskiej Fatimie powstało w odpowiedzi na prośbę Maryi, po raz pierwszy wyrażoną podczas objawienia 13 sierpnia 1917 r. i powtórzoną 13 października tego samego roku. Matka Boża powiedziała do dzieci: „chcę [...] powiedzieć, żeby zbudowano tu na moją cześć kaplicę. Jestem Matką Boską Różańcową”.

Przed wybuchem epidemii co roku do Fatimy przybywało 5-6 mln wiernych. Sanktuarium wciąż jest jednym z najważniejszych miejsc spowiedzi, gdzie dokonują się liczne uzdrowienia wewnętrzne. Pomimo restrykcji sanitarnych i ograniczenia wstępu na teren sakralny pomiędzy marcem a czerwcem 2020 r. do Fatimy przybyło ponad 56,7 tys. wiernych, aby skorzystać z sakramentu pokuty i pojednania. Catia Felipe z Biura Prasowego sanktuarium w Fatimie wskazuje, że rok wcześniej liczba osób, które przystąpiły w tym miejscu do spowiedzi, była ponad

dwukrotnie większa. – Choć w ubiegłym roku z powodu pandemii do sakramentu pokuty przystąpiło mniej osób, to możliwość skorzystania ze spowiedzi była jedną z najbardziej poszukiwanych usług w sanktuarium – komentuje. W 2020 r. do sanktuarium fatimskiego przybyło w grupach zorganizowanych łącznie 1,4 mln pielgrzymów, którzy wzięli udział w prawie 4,4 tys. nabożeństw.

LA SALETTE

Objawienie się Matki Bożej jedenastoletniemu Maksyminowi Giraud i piętnastoletniej Melanii Calvat w La Salette we Francji miało miejsce około godziny piętnastej 19 września 1846 r. Kustosz sanktuarium Matki Bożej Płaczącej z La Salette ks. Antoni Skalba MS wyjaśnia, że zjawienie Maryi było jednorazowe i trwało około 25 minut. – Sanktuarium w La Salette odwiedza rocznie ponad 100 tys. osób. Do tej liczby należałoby dodać drugie tyle pątników, którzy przybywają w ciągu dnia, przejeżdżając przez miejscowość, lub przychodzą do kościoła podczas wędrówek górskich. Położenie sanktuarium (1800 m n.p.m.) dla wielu ludzi stanowi trudną do przebycia barierę – przyznaje.

Ks. Skalba zauważa, że La Salette wywarło wpływ na odnowę życia chrześcijańskiego we Francji i w całym świecie, co przejawia się w modlitwie, nawróceniach oraz powrocie do praktyk religijnych. – Jednym z pierwszych cudów przemiany życia jest przykład ojca Maksymina, pana Giraud, który został uzdrowiony z astmy oraz przeżył głębokie nawrócenie wewnętrzne. Dzięki przesłaniu Maryi z La Salette wielu świętych, pasterzy, pisarzy, myślicieli zostało mocno dotkniętych i naznaczonych działaniem Bożej łaski. Są tego liczne przykłady: św. Jan Bosco, św. proboszcz z Ars, św. Piotr Julian Eymard, św. Zofia Bara, bp Dupanloup, Prévost, Bloy, Huysmans,

les Maritain, Psichari, Claudel, Mauriac, Fumet, Massignon – wymienia.

LOURDES

W 1858 r. Matka Boża ukazała się ubogiej pasterce Bernadecie Soubirous we francuskim Lourdes. Podczas osiemnastu objawień Maryja wzywała do modlitwy i pokuty, nakazała, aby na miejscu cudownych nawiedzin wybudowano kościół. Do tej pory Kościół katolicki uznał oficjalnie 70 cudów spośród ok. 7400 zgłoszonych uzdrowień. Francuska zakonnica ze Zgromadzenia Oblatek Najświętszego Serca Jezusowego s. Bernadette Moriau jest siedemdziesiątą osobą, której w cudowny sposób zostało przywrócone zdrowie. Siostra cierpiała od końca lat sześćdziesiątych XX w. na paraliż okolic łędźwiowych i krzyżowych, powodujący liczne bóle i niedowład kończyn dolnych.

Oblatka zaznaczyła, że gdy przebywała w Grocie Objawień, poczuła tajemniczą obecność Maryi i małej Bernatki. Z jej relacji wynika, że nie prosiła o uzdrowienie, ale pragnęła nawrócenia serca oraz siły w dalszym znoszeniu choroby. Kiedy wróciła do wspólnoty zakonnej w Besles koło Beauvais, zdarzył się cud. – 11 lipca 2008 r. w czasie godziny adoracji i w łączności z sanktuarium ponownie mocno przeżyłam w sercu chwilę błogosławieństwa chorych Najświętszym Sakramentem, poczułam we wnętrzu ciepło oraz odprężenie – opowiadała mediom po wydarzeniu. Po zakończeniu modlitwy odzyskała sprawność w nogach.

GIETRZWAŁD

Sanktuarium Matki Bożej w Gietrzwałdzie jest do dziś jedynym miejscem w Polsce, gdzie objawienia maryjne zostały zatwierdzone przez Kościół. Od 27 czerwca do 16 września 1877 r. Maryja ukazała się w Gietrzwałdzie 160 razy. Głównymi wizjonerkami były

trzynastoletnia Justyna Szafrzyńska i dwunastoletnia Barbara Samulowska. Matka Boża obiecywała łaski uzdrowienia dzięki modlitwie, pokucie, częstym Mszom świętym odprawianym w intencji chorych. Według relacji 8 września 1877 r. o godzinie dziewiętnastej do źródła na terenie parafii udały się wizjonerki, kapłani i kilkanaście osób świeckich. W czasie modlitwy dwie mistyczki doznały objawienia. Matka Boża w trakcie nadprzyrodzonych nawiedzin pobłogosławiła źródło. W roku 1962 ks. Franciszek Węglarczyk CRL założył „Księgę łask i uzdrowień otrzymanych za przyczyną NMP w Gietrzwałdzie”.

Państwo Wojciech i Magdalena Pawliczko wie wyznają, że 18 sierpnia 2012 r. wyprosił łaskę potomstwa za wstawiennictwem Matki Bożej Gietrzwałdzkiej. – Podczas modlitwy przy źródle obmyślałam sobie brzuch cudowną wodą pobłogosławioną przez Maryję. Po

zrobieniu testu ciążowego 19 sierpnia wieczorem okazało się, że jestem w stanie błogosławionym; po powrocie do domu lekarz potwierdził ciążę. Obawiałam się o dziecko, ponieważ pierwszą ciążę poroniłam. Każdorazowa modlitwa do Matki Bożej Gietrzwałdzkiej napędzała mnie spokojem i pociechą, a 26 kwietnia 2013 r. urodził się Miłosz Bożydar – dzieli się wspomnieniem Bożej interwencji Magdalena Pawliczek.

JASNA GÓRA

Cudowny obraz Matki Bożej Częstochowskiej od końca XIV w. otaczany jest wielką czcią. „Czarną Madonnę” sprowadził do Częstochowy Władysław Opolczyk z zamku w Bełzcu i umieścił w ufundowanym przez siebie częstochowskim klasztorze. W roku 1429 król Władysław Jagiełło w liście do papieża Marcina V pisał, że na Jasnej Górze dzieją się tajemnice licznych cudów. W sanktuarium

Matki Bożej Częstochowskiej świadectwa są zapisywane od wieków w specjalnych księgach cudów i łask. Widowym znakiem cudownych interwencji są kule czy białe łaski niewidomych pozostawione przez chorych na Jasnej Górze.

O. Melchior Królik OSPPE, opiekujący się jasnogórską księgą cudów, przytacza świadectwo z 2018 r. piętnastoletniej wówczas Lilii Młynarczyk zamieszkującej w Kozinkach koło Radomia. W dniu 19 kwietnia 2018 r. Lilia, jadąc rowerem, została dosłownie przejechana przez samochód. Kierowca tłumaczył, że oślepiło go słońce i nie zauważył nikogo na drodze. Wypadek spowodował urazy wielonarządowe. Kilka dni po zdarzeniu mama i starsza siostra poszkodowanej udały się na Jasną Górę, gdzie modliły się na różańcu oraz zamówiły trzy Msze święte w intencji przeżycia dziewczyny. Lilia Młynarczyk powróciła do pełnego zdrowia. Kiedy wychodziła ze szpitala, ordynator powiedział: „gdybym był wierzący, tobym powiedział, że to cud odzyskania pełni zdolności umysłowych i fizycznych”. Lilia wraz z rodziną przybyli 1 sierpnia 2018 r. w pielgrzymce dziękczynnej na Jasną Górę.

LICHEN

Kustosz sanktuarium Matki Bożej Licheńskiej w Licheniu Janusz Kumala MIC podkreśla, że kult Maryi w tym miejscu sięga wydarzeń w lesie grąblińskim w latach 1850-1852. Matka Boża kilkakrotnie ukazywała się pasterzowi Mikołajowi Sikatce, wzywała do nawrócenia i przemiany życia „ze wszech miar nagannego”. Zapowiadała epidemię oraz wojny, lecz tym, którzy będą modlić się przed Jej wizerunkiem, obiecała ratunek od śmierci w czasie pandemii. – Maryja zachęcała do zbierania ofiar na Msze święte przebiegalne oraz do umieszczenia Jej obrazu w godnym miejscu. Od sierpnia 1852 r. trwały pielgrzymki do obrazu Matki Bożej w lesie grąblińskim. Ludzi było tak dużo, że władze diecezjalne 29 września 1852 r. postanowiły przenieść obraz z lasu do kościoła – przypomina.

O. Janusz przywołuje świadectwo uzdrowienia czteroletniego chłopca, które otrzymał we wrześniu 2020 r. – Małenka Maciej przyszedł na świat z zaburzeniami autystycznymi. Jego mama podkreślała nadzwyczajny sposób, w jaki ukochał krzyż i mękę Jezusa, o której lubił słuchać, odnosząc się z petyzmem do krucyfiksu. Rodzice postanowili pojechać do Lichenia, aby powierzyć syna Matce Bożej; dzień zaczynali i kończyli Drogą Krzyżową. W kościele, kiedy matka miała już wychodzić z synem na zewnątrz, Maciuś pierwszy raz wypowiedział pełne zdanie i słowa, które rodzice mogli zrozumieć: „mamo, ja się modlę”, co było znakiem jego uzdrowienia – przywołuje świadectwo o. Kumala.

Bazylika Najświętszej Maryi Panny
Licheńskiej w Licheniu

W SKRÓCIE

■ **Waleczni.** W Ogrodach Zewnętrznych Pałacu Prezydenckiego prezydent Andrzej Duda wręczył odznaczenia państwowe oso-

foto: PAP/Radek Pietruszka

bom zasłużonym w działalności na rzecz zwalczania epidemii wirusa SARS-CoV-2.

■ **Do hymnu!** „Na trudne czasy – Prymasa Tysiąclecia – ojca i pasterza Opatrzność nam dała” – to słowa hymnu beatyfikacji kard. Stefana Wyszyńskiego „Soli Deo”, kompozycji bp. Józefa Zawitkowskiego i ks. Wiesława Kądzioły. Podczas uroczystości 12 września zostanie wykonany przez chór i orkiestrę tuż po ogłoszeniu nowego błogosławionego.

■ **Gwardziści u źródła.** Na Jasną Górę przybyli papiescy gwardziści, którzy służyli św. Janowi Pawłowi II. – Każdy gwardzista wie, kim jest Matka Boża Częstochowska i jak wielkie było maryjne zawierzenie papieża z Polski – mówili.

■ **Modlitwa w chuliganów.** Na zabytkowym cmentarzu żydowskim w Bielsku-Białej modlili się wyznawcy judaizmu i wyznaczeni chrześcijańskich oraz przedstawiciele władz miasta. Modlitwa za spokój zmarłych była wyrazem sprzeciwu wobec zdewastowania nekropolii przez trzech nastolatków.

■ **500 lat Zygmunta.** W czasie Mszy św. w katedrze na Wawelu z okazji 500. rocznicy zawieszenia dzwonu Zygmunt abp Marek Jędraszewski modlił się, by jak najczęściej dzwonił „Kościołowi na chwałę, Polsce na wielkość, Polakom na nadzieję”. – To serce, które miało bić, dając innym świadectwo o chrześcijańskim życiu – mówił arcybiskup. Zwrócił uwagę, że idea dzwonienia została wyrażona w powiedzeniu: „wysławiam prawdziwego Boga, wzywam lud, gromadzę kler, oplakuję zmarłych, przepędzam burzę (kłęski) i czczę święta”.

■ **Uszczelnić niedzielę.** PiS chce zastrzyć zakaz handlu w niedzielę po tym, jak jedna z sieci handlowych zapowiedziała otwieranie w ostatni dzień tygodnia sklepów z usługami pocztowymi. Sejm ma się zająć nowelizacją ustawy o ograniczeniu handlu w niedzielę na początku lipca i uchwalić zmiany tak, aby weszły w życie jeszcze przed końcem wakacji – donosi „Dziennik Gazeta Prawna”.

foto: diecezja.legnica.pl

NOWY BISKUP LEGNICKI

– Jesteśmy w Kościele katolickim, w którym od czasów apostołów przekazywana jest wiara, świadectwo, doświadczenie życia z Panem Jezusem – powiedział biskup legnicki Andrzej Siemienieński podczas kanonicznego przejęcia diecezji w kaplicy seminaryj-

nej w obecności biskupa seniora Zbigniewa Kiernikowskiego oraz księży – członków Rady Konsultorów. Tak rozpoczął on posługę pasterską jako czwarty biskup legnicki od chwili ustanowienia diecezji.

Bp Andrzej Siemienieński ma 64 lata. Święcenia prezbiteratu przyjął 1 czerwca 1985 r. w archikatedrze wrocławskiej. W latach 1987-1991 odbył studia teologiczne na Papieskim Uniwersytecie Świętego Tomasza z Akwinu w Rzymie, które ukończył ze stopniem doktora teologii w zakresie teologii duchowości. W 1998 r. uzyskał stopień doktora habilitowanego nauk teologicznych w zakresie teologii duchowości na Papieskim Wydziale Teologicznym we Wrocławiu. W 2004 r. otrzymał tytuł profesora nauk teologicznych, w 2006 r. został mianowany biskupem pomocniczym archidiecezji wrocławskiej. Jego zawołaniem biskupim są słowa „Deus Caritas est” (Bóg jest Miłością).

PO POGROMIE

foto: PAP/Adam Kumorowicz

W 75. rocznicę pogromu kieleckiego na Cmentarzu Żydowskim w Kielcach miało miejsce spotkanie modlitwne z udziałem rabinów i duchownych różnych wyznań. Odbył się także Marsz Pamięci, który wyruszył spod pomnika Menora do dawnej synagogi, a następnie pod kamienicę przy ul. Plan-ty 7/9.

Po odmówieniu psalmów w intencji ofiar pochowanych na cmentarzu odbyło się odsłonięcie tablicy pamięci kielczan różnych wyznań rozstrzelanych przez Niemców w czasie II wojny światowej. W latach 1939-1945 było to miejsce kaźni. Odsłonięcia dokonali bp Rafał Markowski i naczelny rabin Polski Michael Schudrich.

LATO Z ŻYCIEM

Letnia Akademia Pro-life zaprasza młodych (18-30 lat) obrońców życia na inspirujące warsztaty w Krakowie od 3 do 7 sierpnia. Codzienne spotkania będą miały głównie charakter warsztatowy. Poruszane podczas nich tematy dotyczyć będą m.in. rozwoju dziecka w łonie matki, płodności, przygotowania do macierzyństwa i ojcostwa, odpowiedzialnego rodzicielstwa oraz dzieci utraconych. W planie są również spotkania z ciekawymi gośćmi, m.in. z inspirującą wielodzietną rodziną. Szczegóły: pro-life.pl/warsztaty.

foto: materiały prasowe

Z HONORAMI

„Społeczeństwa marnieją w neomarksiowskiej walce klas i płci. Odchodzą z domu ojca i matki w «daleką krainę» najemników wymyślających ciągle nowe i zawsze konfliktowe sposoby współżycia ze sobą» – mówił prof. Stanisław Grygiel podczas uroczystości przyznania mu doktoratu honoris causa Uniwersytetu kard. Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

Prorektor ks. dr hab. Marek Stokłosa powiedział, że „życie i posługa profesora Grygla to ogromne świadectwo wiary”, a „dzisiejszy doktorat honorowy to za-

szczyt i drogowskaz, jak przeżyć życie, aby przeżyć je dobrze”. Doktorat został przyznany prof. Gryglowi – jak czytamy w uchwale Senatu UKSW – „studentowi, uczniowi i przyjacielowi Karola Wojtyły – Jana Pawła II, wiernemu interpretatorowi myśli świętego Papieża, nieustraszonemu obrońcy integralnej wizji osoby ludzkiej i praw rodziny, cenionemu filozofowi i niezrównanemu badaczowi zjawisk społecznych, w uznaniu wybitnego wkładu w rozwój antropologii filozoficznej, studiów nad rodziną oraz socjologii rodziny”. Doceniono także jego wkład w promocję kultury polskiej za granicą.

W laudacji ks. prof. Piotr Mazurkiewicz z Wydziału Społeczno-Ekonomicznego UKSW podkreślił, że prof. Grygiel otrzymał doktorat honoris causa w dziedzinie nauk społecznych. – Jest to w pełni zrozumiałe, gdyż antropologia stanowi punkt wyjścia do myślenia o społeczeństwie i państwie – dodał duchowny.

foto: BP KEP

EREMY PO NOWEMU

W 365. rocznicę ślubów lwowskich dokonanych przez króla Jana II Kazimierza Wazę – Fundatora „Eremus Insulae Vigrensis” – dokonano uroczystego poświęcenia i otwarcia dziesięciu eremów tarasu górnego wraz z wieżą zegarową, ku pamięci przyszłym pokoleniom. Możliwe to było dzięki projektowi „Klasztor w Wigrach jako spuścizna kulturowa Zakonu Kamedułów”, zrealizowanemu przez Fundację Wigry Pro, nadzorowanemu przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego pod kierownictwem ministra kultury prof. Piotra Glińskiego, oraz wsparciu wszystkich parafian i ofiarodawców klasztoru.

ZAPŁAĆ ŚMIECIAMI

W Olsztynie zainstalowano kilka śmieciomatów. Do umieszczonych przy sklepach urządzeń można oddawać puste butelki PET oraz aluminiowe puszki. Po wrzuceniu odpadów maszyna

nalicza punkty, które można zamienić na rabaty w wybranych placówkach handlowych. To jeden ze zwycięskich projektów minionej edycji Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego.

foto: PAP/Tomasz Waszczuk

■ **Z franciszkanami w sieci.** Podobnie jak w ubiegłym roku, z powodu trwającej pandemii, Franciszkańskie Spotkanie Młodych – najstarsze ogólnopolskie spotkanie dla młodzieży o charakterze religijnym – odbędzie się online. W programie Msze św., warsztaty ewangelizacyjne, spotkania z ciekawymi gośćmi i koncerty muzyki chrześcijańskiej. Program wydarzenia dostępny jest na stronie fsm.franciszkanie.pl/program-34-fsm/. Transmisje na żywo oraz relacje z wydarzenia będzie można znaleźć w mediach społecznościowych FSM-u, m.in. na Facebooku, YouTube'ie i Instagramie.

■ **Na zdrowie!** Zniesienie limitów w dostępie do lekarzy specjalistów to jeden z pięciu punktów zapowiadanego przez ministra zdrowia Adama Niedzielskiego planu odbudowy zdrowia Polaków. Pozostałe rozwiązania obejmują Krajową Sieć Onkologiczną, Krajową Sieć Kardiologiczną, opiekę i rehabilitację pocovidową oraz program profilaktyki dla osób 40 plus.

■ **Środowisko dla człowieka.** Prezydent Andrzej Duda powołał Radę ds. Środowiska, Energii i Zasobów Naturalnych. Transformacja energetyczna musi przebiegać w taki sposób, by była sprawiedliwa, by człowiek został w tym wszystkim uczciwie potraktowany – mówił podczas inauguracyjnego posiedzenia Rady.

■ **Wybierz wydarzenie.** Muzeum Historii Polski, organizator 14. edycji Plebiscytu Wydarzenie Historyczne Roku, informuje, że na www.whr.muzhp.pl można już głosować na wybraną przez jury finałową piętnastkę w trzech kategoriach: Wydarzenie, Wystawa oraz Edukacja. W tym etapie plebiscytu głosować mogą wszyscy – i to internauci zadecydują o ostatecznych wynikach. Głosy można oddawać do końca sierpnia.

foto: PAP/Adam Warzawa

■ **Powstańcza moneta.** W Gdańsku zaprezentowano monetę okolicznościową Narodowego Banku Polskiego z Wojciechem Korfantym, w ramach upamiętnienia rocznicy zwycięskiego III powstania śląskiego.

Jacek Karnowski

Powrót do przeszłości

Pierwszy lipcowy weekend przyniósł sporo ciekawych i bardzo ważnych zmian w polskiej polityce. Na scenę – jednak! – wrócił Donald Tusk, który objął przewodnictwo w Platformie. Z kolei Jarosław Kaczyński miażdżącą większością głosów (1245 za, 18 przeciw, 5 wstrzymujących się) został ponownie wybrany na prezesa Prawa i Sprawiedliwości i zapowiedział wręcz rewolucyjne zmiany w funkcjonowaniu swojej partii. Można powiedzieć, że znów wracamy do punktu wyjścia: do zderzenia, które ukształtowało Polskę po załamaniu się postkomunizmu po aferze Rywina, w 2002 r., i które wciąż definiuje zasadniczy podział polityczny.

Wracający po siedmiu latach w Brukseli Tusk z pewnością podniesie notowania swojej partii, doda jej wigoru, ożywi zardzewiałą strukturę. Jego powrót sprawia, że Polska 2050 – dotychczasowy lider opozycji – będzie miała ogromne trudności z utrzymaniem obecnego, bardzo wysokiego (ok. 20-25 proc.) poziomu poparcia. Jest to tym bardziej prawdopodobne, że Szymon Hołownia wyraźnie obawia się rzucić Tuskowi twarde wyzwanie. Czy jednak były premier wywinduje PO na poziom, powiedzmy, ponad 35 proc.?

Już pierwsze dni pokazują, że Tusk mobilizuje obie strony, także tych, dla których jego powrót byłby tragedią. Całą sytuacją nie jest zachwycony także prezydent Warszawy; Rafał Trzaskowski liczył, że to on będzie zbawcą opozycji. Gdy Tusk przejmował stery PO, nie

miał zadowolonej miny, wręcz przeciwnie. Cóż, taka jest cena za zwleknięcie. Po wyborach prezydenckich Trzaskowski mógł z łatwością przejąć władzę w Platformie, ale nie palił się do tego, sądząc, że ma dużo czasu. Teraz musi cierpliwie czekać.

Jaką propozycję tym razem składa Polakom Donald Tusk? Sądząc po jego pierwszych przemówieniach, nie ma żadnego nowego pomysłu. Proponuje to, co zawsze: mniej lub bardziej zgrabne bon-moty, językowe sztuczki, ataki na politycznych przeciwników, intensyfikację konfliktu, nakręcanie podziałów. W sferze programu nawet nie udaje, że ma jakieś świeże idee. Mówi swoim zwolennikom, że wygra, jeśli będą jeszcze bardziej totalni, jeszcze bardziej zdeteminowani. To próba powtórzenia tego, co udało się w latach 2005-2007, ten sam scenariusz. Dziś Polska jest jednak zupełnie inna. Ważnym czynnikiem jest elementarny pluralizm medialny. Żywa jest także pamięć o rządach Tuska, które dla wielu grup społecznych były wręcz traumatyczne. W sumie możemy mieć do czynienia ze swego rodzaju „akcją rekonstrukcyjną”, z powrotem do przeszłości, który skończy się pastiszem. Ale to będą zacięte bitwy. Jedną z teorii głosi, że Tusk wraca w pewnej koordynacji z polityką niemiecką i unijną; wie, że Bruksela jednak obetnie Polsce pieniądze w ramach mechanizmu tzw. praworządności. Gdyby do tego doszło, mógłby wejść w rolę tego, który uratuje sytuację – pod warunkiem rychłych wyborów i zmiany rządu.

Po drugiej stronie mamy reelekcję Jarosława Kaczyńskiego i wybór zastępców prezesa PiS; najwięcej głosów dostał premier Mateusz Morawiecki

ki, co z pewnością jest ważnym sygnałem politycznym w kontekście dalszej przyszłości. Jednocześnie zapowiedziano przebudowę partii, w tym rozbięcie dotychczasowych struktur i powołanie nowych, w oparciu o sto okręgów senackich. Sekretarz generalny PiS – wybierany przez Radę Polityczną – będzie też powoływał pełnomocników we wszystkich województwach; nie będą oni kandydowali w wyborach, ale będą na etacie partii i będą dbali o kwestie organizacyjne i medialne. Prezes PiS chce również zmobilizować swoją partię do promocji Polskiego Ładu, a także zmusić ją do walki z nepotyzmem, zakazując członkom rodzin posłów i samorządowców pełnienia funkcji

PiS wygra z Tuskiem, jeśli będzie dużo od siebie wymagać i jeśli nie popełni poważniejszych błędów.

w spółkach skarbu państwa. W sumie – potężne zmiany. Ich głębszy cel pozostaje niejasny, ale na pewno nie chodzi wyłącznie o drobne usprawnienia; to coś znacznie poważniejszego.

Warto zwrócić uwagę, że o ile Donald Tusk w swoim przemówieniu zajmował się głównie przeciwnikami politycznymi, o tyle Jarosław Kaczyński skupił się na słabościach swojej formacji, której zarzucił m.in. syndrom „tłustych kotów”, niechęć do pracy, walkę o stanowiska, nepotyzm. Prezes PiS sformułował nawet coś w rodzaju ultimatum: „Trzeba sobie bardzo jasno powiedzieć, że jeżeli tego nie zmienimy, to nie mamy żadnych szans, żeby wygrać wybory. Żadnych szans”. Diagnoza twarda, ale dotykająca sedna: o sukcesie bądź porażce zawsze decyduje przede wszystkim nasza własna siła i nasze słabości. PiS wygra z Tuskiem, jeśli będzie dużo od siebie wymagać i jeśli nie popełni poważniejszych błędów. Bo sam Tusk przesilenia już nie wykreuje. Inna jest Polska, inni są Polacy.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci”

Niezależnie od środków unijnych

Szefowie Rady Gospodarczej Strefy Wolnego Słowa i Izby Polskich Przedsiębiorców zwrócili się do premiera Mateusza Morawieckiego z prośbą o przygotowanie własnego planu odbudowy, niezależnego od środków unijnych. Pozwoliłoby to uniknąć szantażu ze strony UE i narzucaenia naszym krajowi lewicowej ideologii. Jak uzasadniają, na korzyść takiego rozwiązania przemawiają: niskie bezrobocie, aktywność inwestorów na polskim rynku, zapowiadający się pięcioprocentowy wzrost PKB czy nadpłynność sektora bankowego. Proponują emisję obligacji rozwojowych zaadresowanych do polskich obywateli (obligacje detaliczne) za pośrednictwem państwowych instytucji rozwojowych. „Mogłyby one oferować atrakcyjną rentowność i być wykorzystane do inwestycji w polską gospodarkę. (...) Jednocześnie byłyby one nominowane w polskiej walucie, co sprzyjałoby optymalnemu zarządzaniu strukturą zadłużenia publicznego. A większa swoboda w ich wydatkowaniu pozwalałaby na lepsze zaadresowanie środków zgodnie z realnymi potrzebami rozwojowymi Polski” – piszą Piotr Hofman i Piotr Barełkowski.

Królowa z Wiktorówek

fot. PAP/Grzegorz Momo

Abp Marek Jędraszewski przewodniczył uroczystościom w 160. rocznicę objawienia się Matki Bożej Marysi Murzańskiej na Wiktorówkach. Matkę Bożą Jaworzyńską nazwał on „królową ekologicznej chrześcijańskiej wizji świata”, gdzie jest pełna jedność – najpierw jedność z Panem Bogiem, z której wypływa jedność z sobą samym, z innymi i ze światem.

W archiwalnej szafie w siedzibie misyjnego stowarzyszenia MIVA Polska znajduje się pokaźnych rozmiarów księga, a właściwie jest ich kilka. To tzw. „Księga wdzięczności misjonarzy”. Po otwarciu, przewracając strona po stronie, znajdujemy w niej listy – podziękowania od polskich misjonarzy i misjonek z całego świata, w których dziękują Dobroczyńcom współpracującym z MIVA za pomoc w zdobyciu misyjnych środków transportu.

Wraz z każdym listem – coraz rzadziej pisanym ręcznie – możemy oglądać i zdjęcia zakupionych pojazdów, opatrzonego znakiem MIVA, czasem udekorowanych na okoliczność ich poświęcenia, w towarzystwie miejscowych wiernych. Ze zdjęć i listów przebija radosna i szczerza misjonarska wdzięczność za życzliwe wsparcie.

ŻYWA KSIĘGA

Z ostatniego roku natrafiamy na podziękowanie dotyczące misyjnego projektu nr PL A202920MP, od braci ks. Stanisława i ks. Kazimierza Chowańców, misjonarzy pijarów z Copapata w Boliwii, którzy dziękują za pomoc w zakupie traktora do ich misyjnego gospodarstwa rolniczego. „Parafia Matki Bożej Różańcowej w Copapata posiada 9 ha ziemi uprawnej – piszą misjonarze. Zakup ciągnika pozwoli nam zrobić krok milowy i dosłownie przenieść się ze średniowiecza do XXI wieku. Teraz w czasie pandemii to parafia i jej uprawy warzyw pozwalają zaopatrzyć mieszkańców okolicznych wiosek w podstawowe warzywa. Dzięki Waszej pomocy będziemy mogli znacząco zwiększyć nasze wsparcie dla miejscowej ludności. Tutejsza ludność wie, Drody Przyjaciele i Dobroczyńcy MIVA Polska, że gdzieś daleko w Polsce są ludzie dobrego serca,

Pojazdy za kilometry ks. Jerzy Kraśnicki

solidarni, nie bacząc na swoje braki, myślący o innych. Zapewniamy, że w Waszej intencji – dodają misjonarze – będziemy odprawiali Mszę świętą w pierwszą sobotę miesiąca”.

Wśród licznych otrzymanych podziękowań za pomoc i zrealizowane projekty czytamy m.in., również pochodzący z ostatnich miesięcy, list od o. Zdzisława Grada, werbisty z Czerwonej Wypły, który w trudnym czasie pandemii kontynuuje dzieło tworzenia nowej misyjnej parafii w Mandritsara, daleko od ośrodków miejskich, ok. 1000 km od stolicy – Antananarivo. Dziękuję w nim za nowy samochód terenowy: „Ten błogosławiony środek transportu w naszym misyjnym posługiwaniu przekłada się bezpośrednio na łaskę wiary i łaskę zbawienia dla ludzi... W myśl motta MIVA Polska, Niesiemy Chrystusa na ziemi, na wodzie i w powietrzu, to materialne dobro przemieniamy na posługę miłości, solidarności i współczucia, a ostatecznie na posługę najwyższego dobra, jakim jest dzielenie się Słowem, które niesie Życie wieczne”.

Misjonarz z Perico na Kubie ks. Łukasz Rygiel, który otrzymał pomoc na trzy skutery i dwa rowery elektryczne przeznaczone dla całego zespołu duszpasterskiego z tamtejszej parafii, włącznie z katechistami, mówi o wielkim dobrodziejstwie tej pomocy i zapewnia o Mszach świętych i modlitwach w intencji dobroczyńców. I dodaje: „Kościół katolicki na Kubie nie otrzymuje pozwolenia na zakup samochodu, stąd większość

misjonarzy nie posiada tutaj własnego środka transportu”.

OWOCE WDZIĘCZNOŚCI ZA BEZPIECZNĄ JAZDĘ

Wdzięczność jest zawsze potrzebą serca i czymś właściwym człowieczeństwu. Jest też piękną cnotą chrześcijańską. Z wdzięczności rodzi się radość w sercu i otwiera się przestrzeń na przyjęcie nowych darów. Właśnie wdzięczność wielu ludzi, szczególnie kierowców i użytkowników pojazdów za szczęśliwie przejechane kilometry, ubiera się w tak konkretny wymiar, jakim są środki transportu na misjach. Dzieje się to w odpowiedzi na apel i propozycję MIVA Polska: podziękuj za bezpiecz-

nie i szczęśliwie przejechane kilometry i podaruj 1 grosz za 1 kilometr na środki transportu dla misjonarzy. To tzw. Akcja św. Krzysztofa, którą propaguje i prowadzi MIVA. Śmiało więc można powiedzieć, że każdy misyjny pojazd zakupiony w ten sposób jest utkany z wdzięczności wielu ludzkich serc. A dzięki temu coraz więcej ludzi może poznać Ewangelię i otrzymać łaskę zbawienia.

W ciągu ponad 20 lat działalności MIVA Polska misjonarze otrzymali ponad 3500 różnego rodzaju pojazdów. Wśród nich, oprócz samochodów i motocykli, są skutery śnieżne na Arktykę i Alaskę czy nawet motolotnia, zwierzęta pociągowe oraz wiele wózków dla niepełnosprawnych jako tzw. promienie Miłosierdzia. Wielu katechistów misyjnych współpracujących z misjonarzami otrzymuje rowery i motorowery. Każdego roku realizowanych jest przeciętnie ok. 100 próśb od misjonarzy z ok. 30 krajów świata.

MIVA Polska (Mission Vehicle Association) – stowarzyszenie na rzecz misyjnych środków transportu – działa pod patronatem Komisji Episkopatu Polski ds. Misji. Patronem MIVA jest św. Krzysztof, patron kierowców i podróżujących. Jako „Niosący Chrystusa” staje się on symbolem misjonarzy, niosących Boże Słowo na krańce ziemi.

Materiał przygotowany przez MIVA Polska
– Mission Vehicle Association

Kraków, a z nim cała Polska pod hasłem „Sub una campana – pod jednym dzwonem”, świętuje pięćsetną rocznicę zawieszenia dzwonu Zygmunt na Wawelu. Od tylu lat odzywa się on w momentach dla ojczyzny najważniejszych.

i Dziewicy Bogarodzicy, świętym patronom swoim, znakomity Zygmunt Król Polski ten dzwon godny wielkości umysłu i czynów swoich kazał wykonać w roku zbawienia 1520” oraz wizerunki świętych patronów, w tym św. Zygmunta i Stanisława, patrona Polski. 9 lipca 1521 r. ochrzczony i konsekrowany dzwon został zawieszony na północnej wieży, od tej pory zwanej zygmuntofską. Początkowo nazywano go wielkim dzwonem królewskim, z czasem Zygmuntem – na cześć jego świętego patrona, lub dzwonem Zygmunta, na pamiątkę fundatora.

Do wieży wchodzi się przez zakrystię. Dzięki ubiegłorocznym badaniom dendrochronologicznym wiemy, że wspinając się

po schodach, oglądamy jej oryginalną konstrukcję wykonaną w latach 1520-21, świadka świętowanych wydarzeń. Więźba ciesielska i jarzmo zostały wówczas zrobione z dębów przywiezionych z tak lubianej przez Jagiellonów Puszczy Niepołomickiej, najstarszy z nich pamięta wiek XIII, większość XIV i XV. Wszystkie elementy więźby spojone są za pomocą drewnianych kołków, jedynie w górnej części pojawiają się stalowe łączenia. Pięćsetletnie drewniane jarzmo dźwiga prócz dwunastotonowego Zygmunta umieszczone pod nim cztery wielkie dzwony gotyckie: Wacława, Kardynała, Urbana i Stanisława zwanego Półzygmuntem.

Iwona Budziak

Świadek polskich dziejów

Ks. prof. Jacek Urban, dziekan kapituły katedralnej na Wawelu, mówi, że dzwon Zygmunt jest jak „Mona Lisa” Leonarda da Vinci – od wieków zachwyca i wciąż nie przestaje być zagadkowy i intrygujący. To najbardziej znany i największy spośród polskich dzwonów historycznych. Pisali o nim poeci od Reja po Wyspiańskiego, Matejko dwukrotnie uczynił go tematem swoich obrazów.

Trudno zgadnąć, dlaczego król Zygmunt I Stary na wykonawcę fundowanego przez siebie dzwonu dla katedry wawelskiej wybrał mieszkającego wówczas w Krakowie mistrza Hansa Behema z Norymbergi. Hans Behem znał się przede wszystkim na odlewaniu dział i kul bojowych, jako ludwisarz miał niewielkie doświadczenie. W Polsce zrobił wcześniej zaledwie jeden dzwon – dla kościoła w Raciborowicach. Czy był fenomenalnie utalentowanym rzemieślnikiem, czy – jak sugerują niektórzy – do tej pracy sprowadził z Niemiec świetnych współpracowników, których pracę sygnował własnym nazwiskiem, nie wiemy. Tak czy owak po wykonaniu królewskiego zamówienia – do dziś uważanego za wspaniały instrument i arcydzieło ludwisarstwa – powrócił do robienia armat.

Praca nad dzwonem trwała cały rok. Samo przygotowanie formy zajęło około siedmiu-ośmiu miesięcy 1520 r., na początku roku następnego wykonano odlew z brązu, który stygl przez trzy tygodnie, potem był wygładzany i cyzelowany. We wnętrzu dzwonu wykonano 15 984 wgłębienia wielkości monet. Dziś trudno rozstrzygnąć, czy miały charakter dekoracyjny, czy zrobiono je, by uniknąć żmudnego i długotrwałego polerowania. Na jego płaszczu umieszczono herby Rzeczypospolitej Obojga Narodów: Orła Białego i Pogoń litewską, inskrypcję: „Bogu Najlepszemu, Największemu

foto. Iwona Budziak

– Katedra wawelska to nasze narodowe sanktuarium – mówi ks. prał. Zdzisław Sochacki, proboszcz parafii archikatedralnej – gdyby ktoś nie znał żadnych innych miejsc związanych z historią Polski, tu ją pozna poprzez jej architekturę, ołtarze, pomniki, epitafia, tablice pamiątkowe. Opowiedzą mu one historię tysiącletniej chrystianizacji naszych ziem, naszych władców, królów i świętych, a wsłuchując się w nie, może doświadczyć tego wzruszenia, które zawsze towarzyszyło Janowi Pawłowi II, gdy wchodził do katedry wawelskiej. Dzwon Zygmunt jest częścią tej historii i jednocześnie jej świadkiem.

Data pierwszego dzwonienia została starannie wybrana. 13 lipca, w święto św. Małgorzaty, w wigilię święta Rozesłania Apostołów, na początku trzydniowego świętowania rocznicy zwycięskiej bitwy pod Grunwaldem (a było to pierwsze w Rzeczypospolitej święto narodowe, ustanowione przez dziadka Zygmunta Starego, Władysława Jagiełłę).

ZAWSZE W GOTOWOŚCI

– Dzwonnikami najpierw byli świątnicy – mówi ksiądz proboszcz, który jest zwierzchnikiem wawelskich dzwonników – a gdy okazało się, że nie radzą sobie z tak wielkim dzwonem, król wyznaczył to zadanie przedstawicielom cechu cieśli. Oni pilnowali bezpieczeństwa wieży i dzwonu, dbali o to, by zawsze był gotów do uruchomienia.

By rozkołysać dzwon, potrzeba dwunastu osób, do ich grona w ciągu pięciuset lat dopuszczono zaledwie dwie kobiety, ostatnio Barbarę Szyper, historyka sztuki z Muzeum Narodowego w Krakowie. Bractwo wawelskich dzwonników tworzą inżynierowie, profesorowie wyższych uczelni krakowskich, artyści, nierzadko także ich synowie i chrześniacy. Każdy z nich sam musi zadbać o odpowiednie obuwie i rękawice, by sznury nie zdarły mu skóry z rąk. Obecnie aby zostać dzwonnikiem, potrzebna jest rekomendacja, dwuletnie szkolenie, akceptacja zwierzchnika dzwonników – bo przecież, jak podkreśla ks. Sochacki, przy tej pracy nie chodzi tylko o siłę w ramionach.

– Najważniejsza jest uwaga i koncentracja – mówi Andrzej Bochnak. – Liny są bardzo długie i poruszają się z dużą prędkością, pędząc wysoko w górę, a potem w dół, zwijając się dzwonnikom pod nogami. Trzeba uważać, żeby żadna nie wypadła z rąk i kogoś nie uderzyła. Teraz są cieńsze i bardziej miękkie, ale dawniej zdarzało się, że lina zdarła komuś skórę z twarzy – opowiada. – Potrzeba ośmiu

Jubilat i Andrzej Bochnak, dzwonnik wawelski, opiekun i znawca Zygmunta

fol. Iwona Budziak

pociągnąć, by pojawił się dźwięk, ten pierwszy trwa około 30 sekund, później dzwon rozpędza się coraz wyżej i wyżej i zaczyna uderzać z wielką siłą. Dzwonimy zazwyczaj przez 8 minut, a w tym czasie serce dzwonu uderza po 150 razy z każdej strony.

Andrzej Bochnak, z zawodu inżynier mechanik, jest starszym dzwonnikiem, opiekunem i znawcą Zygmunta, należy do ekipy zajmującej się jego konserwacją. – Na wieżę zyguntowską zaprosił mnie kolega z Instytutu Obróbki Skrawaniem, który od lat był dzwonnikiem. Chciałem wtedy tylko popatrzeć, jak wygląda rozkołysanie dzwonu, a on od razu postawił mnie przy linie i tak z obserwatora stałem się dzwonnikiem – opowiada. To było 40 lat i 1105 dzwoneń temu. Przyszedłem tu na kilka minut, zostałem na całe życie – żartuje. Od tamtej pory można policzyć na palcach jednej ręki sytuacje, gdy nie mógł dotrzeć na wzgórze, by uruchomić dzwon.

NIE TYLKO W ŚWIĘTA

Podczas sesji zorganizowanej z okazji pięćsetlecia zawieszenia dzwonu przez Wydział Historii i Dziedzictwa Narodowego UPJPII w Krakowie i parafię archikatedralną św. Stanisława i św. Wacława na Wawelu prof. Mieczysław Rokosz nazwał Zygmunta żywym świadkiem polskich dziejów i ich aktywnym uczestnikiem. I nie ma w tym określeniu żadnej przesady, zważywszy na wydarzenia, którym głos dzwonu towarzyszył, i emocje, jakie on wzbudzał. Katalog tych zdarzeń jest imponujący i nie sposób go w krótkim tekście zacytować. Zygmunt nie tylko wzywał krakowian do chwalenia Pana Boga w święta i uroczystości religijne, ale też słyhać było jego donośny

niski głos, gdy Albrecht Hohenzollern składał hołd lenny swemu wujowi, królowi Zygmuntowi I Staremu, gdy trzeba było obwieszczać zwycięstwa wojsk polskich, m.in. pod Byczyną, Kircholmem, potem pod Wiedniem, dzwonił też podczas koronacji i pogrzebów królów i władców Polski. W czasie zaborów przypominał potęgę jagiellońskiego państwa, budził nadzieję na odzyskanie niepodległości, odzywał się w czasie rocznic i manifestacji patriotycznych. Dzwoniono nim na wieść o śmierci Mickiewicza, podczas pogrzebu Piłsudskiego i – z polecenia komunistycznej władzy – w dniu śmierci Stalina (prymas Wyszyński nie sprzeciwił się temu, bo była to wiadomość warta ogłoszenia...). Bił głośno w tysiąclecie chrztu Polski i ogłaszał wybór Karola Wojtyły na papieża, witał go podczas każdej z jego pielgrzymek i żegnał w dniu śmierci. Ogłaszał

jego beatyfikację i kanonizację. Głos Zygmunta rozległ się na wieść o katastrofie smoleńskiej i towarzyszył konduktowi żałobników w dniu pogrzebu jej ofiar. Dzwon ogłaszał ingresy biskupów krakowskich, żegnał metropolitów, kanoników kapituły. Wszystkich tych zdarzeń: podniosłych, radosnych, smutnych i tragicznych nie sposób wymienić.

– Przez ostatnie lata tylko raz zdarzyło się tak, że na wieżę zabrakło kompletu dzwonników. 25 marca ubiegłego roku, w ogłoszonym przez papieża Franciszka dniu modlitwy o ustanie pandemii, przyszło ich tylko sześciu. Poprosiliśmy wówczas murarzy, elektryków, pracowników katedry i do dzwonienia stanęło obok siebie sześciu dzwonników i sześciu nowicjuszy – opowiada Andrzej Bochnak.

Ludwisarze twierdzą, że w każdym dzwonie po jakimś czasie serce powinno zostać wymienione. W mniejszym po pięćdziesięciu latach, w większym po około stu. Serce Zygmunta świetnie się sprawdzało przez 479 lat, wykonało w tym czasie 12 milionów uderzeń, aż w końcu, na skutek niskiej temperatury, mikrouszkodzeń i korozji, pękło w Boże Narodzenie 2000 r. Nowe, ufundowane przez krakowski Metalodlew SA, zostało wykonane z wielką starannością i dbałością o wierność oryginałowi. Dbalością nieprzesadną, bo żeby je wzmocnić i uchronić przed odkształceniami pod wpływem niskich temperatur, dodano do żelaza mangan, a ogon wzmocniono, wsuwając do jego środka stalowy pręt. Obecne jest cięższe od oryginału, waży 365 kg, ma 2318 cm długości i jest prawie niezniszczalne.

Podobnie jak dzwon, którego wytrzymałość Andrzej Bochnak szacuje na przynajmniej 1000 lat. I tego właśnie warto życzyć jubilatowi. 1000 lat głoszenia jak najlepszych dla świata wieści!

Bp Jerzy Mazur urodził się w Hawłowicach 6 sierpnia 1953 r. Po maturze wstąpił do Seminarium Duchownego Zgromadzenia Słowa Bożego (werbistów) w Pieniężnie, które ukończył, przyjmując święcenia kapłańskie 22 kwietnia 1979 r. Studiował na KUL w Lublinie oraz Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie. Dnia 23 marca 1998 r. Jan Paweł II mianował go biskupem pomocniczym dla administratury apostolskiej azjatyckiej części Rosji (Syberii), sakrę przyjął 31 maja 1998 r. Gdy 18 maja 1999 r. Ojciec Święty utworzył oddzielną administraturę apostolską Syberii Wschodniej z siedzibą w Irkucku, bp Mazur został pierwszym jej administratorem apostolskim. 19 kwietnia 2002 r., wracając do Irkucka, został zatrzymany na lotnisku w Moskwie i tego samego dnia przymusowo wysłany samolotem z powrotem do Polski. Od tego czasu przebywał w Polsce w podwarszawskich Michałowicach w domu werbistów, skąd kierował diecezją św. Józefa w Irkucku do 17 kwietnia 2003 r. W tym dniu Ojciec Święty mianował go biskupem ełckim.

miejsca, w których możemy dzielić się Ewangelią z tymi, którzy jej nie znają.

Czy zmiany wprowadzone przez Sobór Watykański II i św. Pawła VI były ewolucją czy rewolucją wobec misji w Kościele?

Sobór Watykański II zdefiniował misję, bazując na wcześniejszych opracowaniach i doświadczeniu misjonarzy oraz dokonaniach dwóch szkół, w Münster i Louvain. Jedna z nich głosiła, że misje to głoszenie słowa, które prowadzi do nawrócenia – *predicare* – druga zaś, że misje to zakładanie Kościoła (*implantatio Ecclesiae*). Sobór połączył te dwie definicje w dekrete „Ad Gentes” nr 6. Ukazał także trzy rodzaje działalności Kościoła: duszpasterską – wśród ludzi ochrzczonych, ekumeniczną – wśród chrześcijan, i misyjną – wśród nieochrzczonych. Co najważniejsze, Sobór ukazał, że nakaz misyjny Pana „Idźcie i nauczajcie” ma swoje ostateczne źródło w wiecznej miłości Trójcy Świętej. Przypomniał, że Kościół pielgrzymujący jest

Areopagi misyjne

Z bp. **Jerzym Mazurem SVD**, biskupem ełckim, przewodniczącym Komisji Episkopatu Polski ds. Misji, rozmawia Patryk Lubryczyński

Czym są areopagi misyjne?

Areopag, ten najslawniejszy w starożytnych Atenach, był rynkiem, gdzie zbierali się ludzie, aby rozmawiać ze sobą o najistotniejszych sprawach.

Św. Paweł, chcąc nauczać Ateńczyków, poszedł właśnie tam, gdyż wiedział, że tam ich spotka. Dziś areopag jest synonimem miejsc i możliwości dialogu z innymi, dzielenia się wiarą, wnikania w problemy ludzi. Areopagi misyjne to

misyjne ze swej natury, ponieważ swój początek bierze wedle zamysłu Ojca z posłania Syna i z posłania Ducha Świętego.

Gdy po Soborze zaczęto stawiać pytania o zasadność i cel misji, Paweł VI zwo-

łał synod w 1974 r. i napisał adhortację „Ewangelii nuntiandi”, w której napisał, że ewangelizacja jest tym samym co zanoszenie Dobrej Nowiny do wszystkich kręgów rodzaju ludzkiego, aby przenikając je swą mocą od wewnątrz, tworzyła z nich nową ludzkość. Przypominał też, że cały Kościół jest odpowiedzialny za głoszenie Ewangelii. Uwrażliwiał, że Kościół jest dla ewangelizacji, czyli po to, aby głosił słowo Boże, pomagał człowiekowi spotkać się z Chrystusem w sakramentach. To wszystko powinno prowadzić do wewnętrznej przemiany. Ojciec Święty podkreślał, że Kościół bierze swój początek z ewangelizacji Jezusa i dwunastu apostołów. Dzisiaj posyła ewangelizatorów do kontynuowania misji Jezusa Chrystusa w mocy Ducha Świętego. Ukazywał, jak ważne są środki techniczne – ale ponad to wszystko stawiał świadectwo ewangelizatora-głosiciela.

Jakie wyzwania dostrzegali przed misjonarzami św. Jan Paweł II i Benedykt XVI?

Św. Jan Paweł II, szczególnie w encyklice i orędziach misyjnych, ukazywał sens misji i ich aktualność. Zwracał uwagę na to, że misje odnawiają Kościół, wzmacniają wiarę i tożsamość chrześcijańską. Misje są sprawą wiary, która umacnia się, gdy jest przekazywana. Jan Paweł II był prekursorem nowej ewangelizacji, czyli poszukiwania nowych metod, nowego zapału i nowych środków wyrazu – by głosić tę samą Ewangelię, także wśród ludzi ochrzczonych, którzy odeszli od Boga i Kościoła. Benedykt XVI zwołał synod poświęcony nowej ewangelizacji. Kierował apel do młodych o obecność na cyfrowym kontynencie. Papież podkreślał rolę osobistego zaangażowania misjonarzy w dzieło głoszenia Ewangelii. Dla niego misje są sprawą serca zjednoczonego z Chrystusem i Jego dziełem, są sprawą miłości. Wydaje się, że św. Jan Paweł II nadal woła: „Odważy, przestańcie być niezdeterminowani!”.

W jaki sposób opisałby Ksiądz Biskup rolę misjonarzy w epoce ponowoczesnej?

Każdy misjonarz powinien mieć świadomość, że jest posłany do kontynuowania misji zbawczej Jezusa Chrystusa. Tę misję wypełnia poprzez głoszenie Ewangelii i obwieszanie królestwa Bożego, a przede wszystkim dając świadectwo o Chrystusie ukrzyżowanym i zmar-

tymychwstałym. Misjonarz pomaga ludziom spotkać się z Chrystusem, wierzyć i przyjąć chrzest. To jest droga do zbawienia. W głoszeniu Ewangelii trzeba wykorzystać wszystkie areopagi, zwłaszcza nowoczesne – internet i świat mediów.

Do kogo dziś w sposób szczególny Kościół adresuje misje?

Misje są zaadresowane do każdego człowieka. W „Ewangelii gaudium” papież Franciszek wymienia trzy etapy nowej ewangelizacji: do tych, którzy są w Kościele, razem z wiernymi świeckimi, do ochrzczonych, którzy odeszli od Boga i Kościoła, do ludzi nie znających jeszcze Chrystusa – i to jest właściwe misyjne zaangażowanie Kościoła.

Co najbardziej określa współczesne obszary misyjne?

Misje są zanurzone w rzeczywistości współczesnej, a tę charakteryzuje globalizacja i swoista homogenizacja kultury. Dostrzegamy szanse i zagrożenia związane z globalizacją. Szanse polegają na tym, że ludziom łatwiej jest się porozumieć; zagrożenia widać chociażby w narzuceniu jednego stylu życia i negowaniu tego, co wartościowe i piękne w różnych kulturach. Współczesną rzeczywistość cechuje również niebywały postęp techniczny, zwłaszcza w sposobach komunikowania się. Smartfon i internet dogłębnie zmieniły nasze relacje społeczne.

Jak realizować zadania misyjne w sytuacji rozdzwiewu między Ewangelią a normami kulturowymi?

Każdy misjonarz posłany do obszaru innej kultury, tradycji, zwyczajów winien w pierwszej kolejności poznać tę kulturę, zwyczaje, religie. Wzorem dla wszystkich misjonarzy jest św. Paweł, głoszący Ewangelię w Atenach, na Areopagu. Bardzo ważny jest proces inkulturacji w głoszeniu Chrystusa. Inkulturacja wskazuje na głęboki proces wewnętrznego przenikania, zakorzenienia, wcielenia Ewangelii w kulturę ludzką. A więc jest dogłębnym przenikaniem Ewangelii w kulturę ludzką, wnosi w nią coś, czego w niej dotychczas nie było, i ubogaca tę kulturę, nie niszcząc w niej niczego, co wartościowe.

Które formy zaangażowania misyjne są najpilniejsze?

W myśl papieża Franciszka potrzebni są ewangelizatorzy nowej ewangelizacji, ewangelizatorzy z Duchem, którzy wychodzą, są w drodze, idą na peryferie, niosą Chrystusa aż na krańce ziemi – a są nimi te miejsca, gdzie brakuje miłości, nadziei. Ewangelizatorzy z Duchem to ewangelizatorzy, którzy się modlą i pracują. W tym zaangażowaniu misyjnym najistotniejsze jest, aby każdy miał świadomość, że z chrztu świętego i bierzmania jest uczniem misjonarzem.

Główne formy to modlitwa za misje, ofiarowanie cierpień i niedostatków życiowych w duchu solidarności z misjonarzami oraz pomoc materialna, bez której misjonarze nie mogliby prowadzić dzieł ewangelizacyjnych, medycznych, edukacyjnych i charytatywnych. Ważną rolę do odegrania w animacji misyjnej mają media, które przybliżają rzeczywistość misyjną i otwierają oczy na potrzeby misjonarzy.

W czym przejawia się nawrócenie misyjne postulowane przez Ojca Świętego?

Papież Franciszek mówi o całkowitej zmianie naszego podejścia do duszpasterstwa. Chce, byśmy odchodzili od pielęgnowania „stanu posiadania”, unikali pokusy konserwowania starego porządku rzeczy. Trzeba dynamizmu, świeżości wiary, osobistego zaangażowania w dzielenie się Chrystusem z innymi. Kościół nie może stać z boku i narzekać na dokonujące się przemiany, ale powinien iść do ludzi. Mieć odwagę dzielenia się Chrystusem. Stąd papież często mówi o pójściu na peryferie – tam, gdzie Chrystusa brakuje.

Punktem wyjścia nawrócenia misyjnego całego Kościoła jest nasze osobiste nawrócenie – przyłgnięcie do Chrystusa, komunია z Nim. Bez tego zjednoczenia trudno mówić o misjach.

Co papież Franciszek zaleca i proponuje misjonarzom?

Papież mocno akcentuje komunię z Chrystusem i pełnienie woli Bożej przez misjonarzy. Misje nie są ich misjami, ale prowadzi je Duch Święty. Papież Franciszek uważa, że misje to sprawa entuzjazmu. Mówi: Nie pozwólcie się okraść z entuzjazmu! Nie bądźcie misjonarzami o twarzy z Wielkiego Piątku, ale z Niedzieli Zmartwychwstania! Bądźcie misjonarzami Kościoła, który wychodzi na ulice, poraniony, zabrudzony, ale żywy. Zachęca do śmiałości w prowadzeniu innych do Chrystusa.

Marek Jurek

Francja: apatia czy zmiana?

Prezydent Emmanuel Macron, jeszcze zanim objął urząd, już lubił pouczać inne kraje o wymogach demokracji. Uważał to wręcz za powinność zrodzonej z rewolucji Republiki Francuskiej. Jednak w ostatnich wyborach regionalnych sami Francuzi spuścili powietrze z jego imperialnych ambicji.

Przy wyjątkowo niskiej frekwencji, poniżej 35 proc., siedmioprocentowy wynik Maszerującej Republiki oznacza, że na partię prezydencką zagłosowało zaledwie co

czterdziestu Francuz. Demokrację definiuje prawo, głosowanie nie jest obowiązkiem, ale oprócz mandatu politycznego jest jeszcze społeczny. Macron pozostaje prezydentem coraz bardziej sfrustrowanej Francji, ale tytuł do przypisywania sobie autorytetu na skalę europejską ma dziś... w zasadzie żaden.

Francuskie wybory regionalne to nie tylko osobista porażka prezydenta, ale i kolejny objaw głębokiego kryzysu społecznego. Wiosną tego roku pisali o nim wyżsi dowódcy wojskowi w deklaracji „O odzyskanie honoru przez nasze władze”. Zarzucili rządzącym znieważanie pamięci narodowej, beczynność wobec migracyjnego bezprawia, arogancję wobec społeczeństwa. Ale właśnie polityczna apatia społeczeństwa jest największą nadzieją prezydenta Macrona w perspektywie przyszłorocznych wyborów prezydenckich. Im mniej Francuzów pójdzie głosować – tym większa siła gło-

su zwolenników pozostawienia prezydenta u władzy.

Macron liczy również na podziały wśród prawicowej opozycji. Osobliwością francuskiej demokracji jest to, że społeczna liderka opozycji, Marine Le Pen, kontrkandydatka Emmanuela Macrona w drugiej turze

wyborów prezydenckich cztery lata temu, dwukrotna zwyciężczyni wyborów europejskich, dysponująca niezmiennie mocną pozycją w sondażach – posiada jedynie symboliczną reprezentację we francuskim parlamencie. Takie są konsekwencje wymierzonej w narodową prawicę

ordynacji wyborczej i kompleksów centroprawicowych Republikanów, wzbraniających się przed współpracą ze Zjednoczeniem Narodowym.

Wybory regionalne przyniosły jednak właśnie Republikanom

niespodziewany sukces. O ile bowiem prezydent Macron swe nadzieje wiąże z odpolitycznieniem społeczeństwa, o tyle nadzieją Republikanów jest utrwalanie przekonania o „radikalizmie” Marine Le Pen i jej prezydenckiej niewybieralności, mimo większego poparcia od centroprawicy. Pisałem niedawno, że w Niemczech kryzys społeczny skutkuje odruchowym chronieniem się społeczeństwa pod skrzydła partii rządzącej. Właśnie ten odruch poparcia dla tych, którzy już rządzą, będzie musiała – jeśli chce zmieniać Francję – przełamać Marine Le Pen.

Na razie udało się jej przełamać izolację międzynarodową. Wspólna deklaracja europejskich partii prawicowych, do niedawna uczestniczących w trzech różnych grupach Parlamentu Europejskiego, to znak odwracania się trendów politycznych w całej Europie. A udział w tej deklaracji to również dobra decyzja Prawa i Sprawiedliwości.

Polak z Sercem

Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży zorganizowało 30 czerwca finałową galę on-line akcji charytatywnej „Polak z Sercem”, podczas której podsumowano III edycję akcji materialnej pomocy rodakom na Litwie, Ukrainie i Białorusi. W tym roku przekazywanie artykułów i środ-

13 500 posiłków. – To piękny wynik, cieszę się, że tyle rodzin udało się nam wesprzeć. Myślę, że to dobrze prognozuje na przyszłość – skomentował rezultat akcji Patryk Czech, przewodniczący Krajowej Rady KSM. Asystent generalny KSM ks. Andrzej Lubowicki podziękował

fot. materiały prasowe KSM

ków czystości było innowacyjne, ponieważ KSM uruchomiło eDaromat, czyli wirtualną platformę do przekazywania darów. – Każdy użytkownik mógł wejść na stronę internetową www.polakzsercem.pl i wybrać produkty, które chciał ofiarować – relacjonuje Marcin Chmielnicki, przedstawiciel KSM ds. mediów.

Poprzez system eDaromat zebrano 34 573 zł, a na konto Fundacji dla Młodzieży powołanej przez KSM wpłynęło 26 993 zł. Natomiast dzięki wpłatom za pomocą charytatywnego numeru SMS otrzymano 37 000 zł. Organizatorzy przekazali, że kolejny rekord finansowy został pobity! W poprzedniej edycji licznik zbiórki zatrzymał się na 35 000 zł i 24 tonach artykułów spożywczych oraz środków czystości. W obecnej uzbierano – przy pomocy darczyńców, wolontariuszy oraz firm chcących wspierać Polaków na wschodzie – łącznie 98 506 zł.

Dary były sukcesywnie dostarczane przy wsparciu partnerów akcji: Caritas Grodno, Caritas Spes Lwów i Fundacji Aniołów Miłosierdzia. Środki finansowe z inicjatywy wsparły już 251 rodzin, a pieniądze pozwolą także wydać ubogim ponad

politykom, samorządowcom i ludziom dobrej woli, którzy udzielili patronatu honorowego akcji, oraz wyraził nadzieję, że inicjatywa będzie nadal się rozwijała.

Senator Maria Koc mówiła, że to, co najważniejsze w pomocy, to budowanie więzi. – Przekazując dary, odwiedzamy naszych rodaków, pokazując im, że są dla nas ważni, a Polska o nich pamięta – wyjaśniała. Sekretarz stanu w KPRM i pełnomocnik rządu do spraw Polonii i Polaków za granicą Jan Dziedzic przekonywał, że akcja przyczynia się do kultywowania wspólnoty narodowej w kraju i na świecie. – Bardzo ważne jest, abyśmy polskość rozbudowali w osobach, którym pomagamy – zaznaczył. Delegat Konferencji Episkopatu Polski ds. KSM bp Marek Solarczyk podkreślił, że inicjatywa Polak z Sercem uświadamia troskę o materialną przestrzeń, za którą kryje się wielka potrzeba bycia z innymi, w tym wypadku naszymi rodakami, którzy żyją za wschodnią granicą.

Kolejna edycja akcji ruszy jesienią bieżącego roku. Patronat medialny nad wydarzeniem objął tygodnik „Idziemy”.

Patryk Lubryczyński

Pod prąd

**ks. Stefan
Moszoro-Dąbrowski**

Dusza wychowawcy powinna mieć kolor łososiowy. Dziś bardziej niż kiedykolwiek kształcenie młodzieży zmusza do ciągłego płynięcia pod prąd –

jak łososie. Takie uczucie na pewno towarzyszy wszystkim wychowawcom: rodzicom, nauczycielom, duszpasterzom. Nierzadko pojawia się też pokusa, by dać sobie spokój, by pozwolić sobie płynąć z prądem, co z pewnością jest łatwiejsze.

Pod prąd panującej społecznej atmosfery świata samowystarczalnego, konsumpcyjnego, hedonistycznego, z antropologią, która odrzuca istnienie jakiegś natury ludzkiej, żyjącego w całkowitym oderwaniu od Boga. Istnieją jeszcze resztki tego, co kiedyś było chrześcijańskim społeczeństwem, ale stają się one coraz słabsze, ledwo już podtrzymują cywilizację, która zanika.

Pod prąd obowiązującej pedagogiki. Logika „brawo ty, brawo ja”, same sukcesy, żadnej uwagi. Dziecko powinno być autorem siebie, budować własne życie, nie mając innego odniesienia niż własna wolność. Wychowawca staje się zwykłym obserwatorem

**Prośmy młodzież, by
dała z siebie wszystko,
nie zadowalała się
przeciętnością, aby
płynęła pod prąd.**

tego procesu. Natura dziecka jest dobra i nie należy w nią ingerować. Nie ma w nim żadnej wzmianki o czymkolwiek, co przypominałoby grzech pierworodny. Do tego wszystko powinno być ludyczne. Wysiłek, praca, własna odpowiedzialność, porażki schodzą na dalszy plan.

Pod prąd własnej istoty młodego człowieka. Ponieważ jego namiętności będą go skłaniać do tego, co jest łatwe. Rozproszenia, owoc społeczeństwa obrazu, tego, co natychmiastowe, utrudniają mu podjęcie poważnej pracy, niekiedy ciężkiej, która nie przynosi natychmiastowych doznań. Wzrastanie jest radosne, ale niekoniecznie przyjemne. Czasami boli.

A jednak, jeśli nie chcemy zdradzić naszej młodzieży, wiemy, że musimy prosić ją, aby dała z siebie wszystko, nie zadowalała się przeciętnością, aby płynęła pod prąd. Niech to będą młodzi ludzie o duszach koloru łososiowego.

Na szczęście wychowawcy mają potężnych sprzymierzeńców, bez względu na to, jaki jest świat, bez względu na to, jak fatalna jest obecna pedagogika, bez względu na to, jak wielkie

namiętności targają młodymi. Pierwszym sprzymierzeńcem jest serce młodego człowieka i jego tęsknota za prawdą, pięknem i dobrem. Trzeba wejść w głęboki dialog z każdym młodym człowiekiem i pomóc mu odkryć, że nie wszystko, co oferuje mu świat, zaspokaja jego pragnienie miłości. Że aspiruje do czegoś większego i że stać go na to. Drugim wielkim sprzymierzeńcem jest sam Bóg. Ani Jego opatrnościowej opieki, ani Jego łaski nie zabraknie.

I

Pokonaj swojego Goliata (cz. II)

**Magdalena
Wołochowicz**

W zeszłym tygodniu zaczęłam przypominać historię Dawida i Goliata oraz lekcje, jakich możemy się nauczyć od bohaterskiego Dawida. Zatrzymaliśmy się w punkcie, gdy Dawid, patrząc z perspektywy Bożej, a nie ludzkiej, podjął inicjatywę i postanowił walczyć z Goliatem. Nie miał na to sił ludzkich, ale wiedział, że Bóg stoi po jego stronie.

Król Saul postanawia wyposażać Dawida w zbroję i miecz. Jednak bardzo go one obciążają, więc rezygnuje i zostawia sobie tylko swój kij pasterski, procę i pięć gładkich kamieni. Niewiele. Jak reaguje na to Goliat? Pelen pogardy, zaczyna wyśmiewać swego niewielkiego przeciwnika i mu zlorzeczyc. Jest

absolutnie pewny swojego zwycięstwa.

Dawid jednak nie cofa się, nie daje sobie odebrać odwagi, nie zniechęca się, ale z Bożym autorytetem i mocą odpowiada wrogowi: „Ty idziesz na mnie z mieczem, dzidą i zakrzywionym nożem, ja zaś idę na ciebie w imię Pana Zastępów, Boga wojsk izraelskich, którym urągałeś. Dziś właśnie odda cię Pan w moją rękę, pokonam cię i utnę ci głowę. Dziś oddam trupę wojsk filistyńskich na żer ptactwu powietrznemu i dzikim zwierzętom: niech się przekona cały świat, że Bóg jest w Izraelu. Niech wiedzą wszyscy zebrani, że nie mieczem ani dzidą Pan ocala. Ponieważ jest to wojna Pana, On więc odda was w nasze ręce” (1 Sm 17, 45b-47).

Stojąc oko w oko z wielkim wrogiem, zupełnie go przerażającym, Dawid ogłasza zwycięstwo, zanim zaczął walkę!

Jest pewny, że ponieważ walczy w Bożej sprawie, Bóg sam za nim stanie.

Gdy Goliat rusza w jego stronę, Dawid odważnie wyrzuca kamień z procy, prosto w czoło Filistyna, i powala go martwego na ziemię. Pokonuje Goliata, nie mając przy sobie nawet miecza! Widząc to wszystko, Filistyni rzucają się do ucieczki. Izrael nabiera odwagi i ściga wrogów, a przy okazji zdobywa wielkie łupy. Dawid idzie do Jerozolimy oddać chwałę Bogu za zwycięstwo.

Jakie kolejne lekcje, po pierwszych trzech, wymienionych w poprzednim felietonie (Patrz z Bożej perspektywy, a nie ludzkiej; Przejmij inicjatywę; Bądź aktywny), możemy wziąć dla siebie?

Miej misję i cel. Tak jak Dawid, który wiedział, dla czego i po co idzie, a jego jedyną motywacją było pragnienie zmycia hańby Izraela i ukazania, że Bóg jest żywy i zwycięża.

Miej tożsamość w Bogu. U podstaw działania Dawida było to, że wiedział, kim jest w Bożych oczach i jaką mu to daje siłę oraz autorytet.

Miej odwagę. Dawid, stając oko w oko z Goliatem, nie podszedł do niego lękliwie, ale odważnie ruszył biegiem po zwycięstwo.

Oddaj chwałę Bogu. Dawid był świadomy, że to nie jego, ale Bożą mocą dokonało się zwycięstwo, i oddał za to należną chwałę Bogu.

Spotkamy w życiu niejednego „Goliata”. Nie dajmy się ogarnąć lękowi, ale stawajmy odważnie jak Dawid do Bożej walki. A Bóg da nam zwycięstwo!

I

**Nie dajmy
się ogarnąć
lękowi, ale
stawajmy
odważnie jak
Dawid do
Bożej walki.**

O chorobach psychicznych raz jeszcze

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Co zrobić, żeby umieścić osobę bardzo chorą psychicznie w szpitalu? Pisał Książd ostatnio, że jeśli zagraża życiu i zdrowiu swojemu albo innych, występuje możliwość interwencji osoby zewnętrznej. Kto może zgłosić taką osobę chorą? Czy tylko członek rodziny?

Ważne jest odróżnianie choroby psychicznej od zaburzeń, jakie w małej skali dotyczą wszystkich ludzi. Na skali zdrowie – choroba jesteśmy często w środku. Czasem ktoś wykazuje objawy zaburzenia psychicznego, np. ma nadmierne lęki, silne wahania nastroju, zakłócenia poznania. Jeśli jednak może w miarę poprawnie funkcjonować społecznie, nie jest chory psychicznie. Choroby psychiczne krzywdzą lub poważnie uniemożliwiają – przynajmniej okresowo – sprawność funkcjonowania społecznego, zawodowego i osobistego.

Osoby z chorobami psychicznymi najczęściej uważają się za zdrowe. Namawiający do leczenia wydają się im podejrzań, agresywni, zakłamanii.

Gdyby chory dał się namówić na podjęcie leczenia, byłoby najlepiej. „Dobrowolnie” współpracowałby z terapeutą-

mi, cierpliwie brał leków. Leczenie wbrew woli osób chorych psychicznie jest pewną ostatecznością. Próbuje się namówić cierpiącego na leczenie dobrowolnie, nawet gdy nasze namowy nie dają na razie efektu.

Kto może zgłosić do leczenia osobę chorą a niebezpieczną? Każda osoba, która jest świadkiem występującego zagrożenia. Nie musi być z rodziny. Nawet osoba postronna ma prawo zawiadomić pogotowie ratunkowe bądź policję. Służby te mają środki, aby dokonać bezpiecznego przewiezienia chorego do oddziału psychiatrycznego. Musimy jednak podać interweniującym konkretne informacje uzasadniające niebezpieczeństwo agresji albo autoagresji ze strony chorego. Powinny to być fakty, np. była już próba samobójcza, a chory przysparzał konkretne przedmioty, aby to zrobić na nowo. Oceniając sytuację pracownik pogotowia lub funkcjonariusz policji zauważy zapewne, jaki jest stan chorego. Musi mieć jednak pewność, że niebezpieczeństwo, np. samobójstwa, to nie tylko depresyjna chęć odebrania sobie życia. Liczy się tendencja do wykonania. Wezwanie służb musi mieć uzasadnienie w konkretnych faktach – nie tyle w słowach, deklaracjach chorego, ile w opisie jego zachowań. Inaczej chory może „wytrzeźwieć” na widok służb. Mamy wtedy „słowo przeciw słowu”.

Stwierdzenie choroby psychicznej nie pozbawia żadnej osoby prawa do stanowienia o sobie, w tym także wyrażenia (lub niewyrażenia) zgody na leczenie. Służby muszą działać w ramach prawa. Pomagamy im w tym.

xmarekk@o2.pl

Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

Niezapomniani bohaterowie

Nowogródzki Okręg Armii Krajowej należy do najciekawszych, a jednocześnie do niedawna najstabilniej zbitych wielkich jednostek organizacyjnych Polskiego Państwa Podziemnego.

Na ziemi nowogródzkiej rozgrywały się wydarzenia związane z walką z dwoma wrogami wolności naszego kraju – aparatem okupacyjnym narodowosocjalistycznej III Rzeszy niemieckiej oraz komunistyczną partyzantką sowiecką, a po lipcu 1944 r. – z wojskami wewnętrznymi NKWD i aparatem administracyjnym nowego okupanta, Związku Sowieckiego – napisał we wstępie do książki „Nowogródzki okręg AK «Nów» w fotografii” Kazimierz Krajewski. Autor już w połowie

lat osiemdziesiątych nawiązał kontakt z wieloma nowogródzkimi akowcami, którzy obdarzyli go zaufaniem, przekazywali relacje i zdjęcia.

Zawierający blisko tysiąc zdjęć i dokumentów pięknie wydany album przybliża tragiczny okres tej części Kresów Wschodnich, która po wojnie – wbrew woli większości jej mieszkańców – pozostała po stronie sowieckiej. Wielu

bohaterów książki zginęło zamordowanych przez NKWD lub przeszło przez gułagi. Dzięki cennej publikacji nie zostaną zapomniani./ws

Kazimierz Krajewski
„Nowogródzki okręg AK «Nów»
w fotografii”
Instytut Pamięi Narodowej
Warszawa 2021, 552 s.

Terapia z Bogiem

Zdobądź wewnętrzny spokój, a tysiące ludzi wokół ciebie znajdą zbawienie” – te słowa rosyjskiego starca św. Serafina z Sarowa przywołuje Philippe Dautais w swojej książce „Terapia duszy”.

Autor jest duchownym prawosławnym, założycielem Centrum Świętego Krzyża w departamencie Dordogne, z którym związany jest wraz z żoną Elianthe od blisko 40 lat. Prowadzi sesje poświęcone antropologii i ścieżce duchowej zgodnej z tradycją zachodnią z Filokalii, angażując się też w spotkania ekumeniczne i dialog międzyreligijny.

W swoich rozważaniach, wydanych przez dominikańskie wydawnictwo W drodze, podkreśla, że „w świetle Ewangelii i tradycji patrystycznej istota procesu terapeutycznego (na-

zwanego także *praxis*) polega na doprowadzeniu człowieka do duchowego spełnienia. Rana i egzystencjalne porażki stają się uprzywilejowanymi miejscami przemiany. Rolą terapeuty jest ukazanie tego i pomoc osobie chorej w odzyskaniu własnych możliwości i uwolnieniu się od wszystkiego, co uniemożliwia jej dostęp do prawdziwego życia”. „Kim jest człowiek?”, „Człowiek zraniony”, „Proces terapeutyczny”, „Metanoja” i „Przebaczenie” – to tytuły niektórych rozdziałów książki.

Patronat medialny nad publikacją objął tygodnik „Idziemy”./ws

Philippe Dautais
„Terapia duszy. Uzdrawienie i rozwój wewnętrzny”
Przekład: Dorota Samsel
Wydawnictwo W drodze
Poznań 2021, 208 s.

fot. arch. Mieczysława Jerzaka

Fronton kościoła

Ołtarz główny
z kopią obrazu
„Matka Boża
Wniebowzięta”
autorstwa Guido
Reniego

fot. arch. Mieczysława Jerzaka

U Wniebowziętej

Patryk
Lubrzyński

Parafia Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Strachówce świętuje 70-lecie istnienia. Świątynia powstała dzięki osobistemu zaangażowaniu wiernych. Parafię erygował abp Stefan Wyszyński 15 kwietnia 1951 r. z części dwóch parafii: Sulejowa oraz Dobrego.

W październiku 1946 r. władza kościelna przysłała do Strachówki ks. Jana Michałowicza, który był organizatorem parafii. W latach 1950-1951 zbudowano plebanie i murowany budynek gospodarczy. Następca ks. Michałowicza Franciszek Góźdz zgromadził materiały na budowę kościoła i w 1957 r. uzyskał pozwolenie na prace budowlane. Kamień węgielny i fundamenty kościoła poświęcił 12 maja 1958 r. bp Wacław Majewski. Pierwszą Mszę świętą odprawiono 16 grudnia 1961 r., a 26 sierpnia 1962 r. bp Jerzy Modzelewski uroczystie poświęcił świątynię.

Budując świątynię, mieszkańcy napotykali liczne przeciwności. Przede wszystkim przez opór lokalnych struktur partyjnych trudno było pozyskać budulec. – Parafianie kierowali w tej intencji żarliwe modlitwy do św. Antoniego z Padwy, św. Andrzeja Boboli, św. Józefa i św. Judy Tadeusza – opowiada proboszcz ks. Mieczysław Jerzak.

Krystyna Ōldak, prezes Stowarzyszenia Przyjaciół Strachówki, wspomina, że dziadek jej męża razem z innymi parafianami nocami zwozili drewno z lasu na budowę kościoła, za co trafili do aresztu na 48 godzin! Każda rodzina wypracowywała przy budowie tzw. dniówki. Wierni pod okiem majstrów murowali ściany, tynkowali, układali posadzki. – Kosztowało to wiele trudu, dlatego starsi ludzie dbali o swoją świątynię. Gdy widzieli, że młodzi stawiają nogi na klęcznikach przy ławkach, to zwracali uwagę – podkreśla Krystyna Ōldak.

W 2007 r. pojawiła się pierwsza sugestia renowacji głównego ołtarza w kościele, którą zakończono 20 września 2020 r. uroczystym poświęceniem przez bp. Romualda Kamińskiego. Krystyna Ōldak dodaje, że w zbiorce na szczytny cel brały udział także dzieci, zbierając plastikowe nakrętki i makulaturę. Parafianie kwestowali, chodząc od domu do domu. Strażacy z OSP Strachówka prowadzili loterię fantową na gminnych dożynkach oraz organizowali bale sylwestrowe.

– Jestem przekonana, że każdy odnajdzie w naszej świątyni pokój w sercu, patrząc na obraz Matki Bożej Wniebowziętej oraz krzyż w głównym ołtarzu – stwierdza pani prezes. Ks. Mieczysław opowiada, że nastawa ołtarzowa wykonana jest z kamienia naturalnego, który w świetle mieni się różnymi odzieniami. We wnętrzu znajduje się figura patrona kościoła, św. Antoniego Padewskiego. – W czasie Mszy świętej wzywam wstawien-

fot. arch. Mieczysława Jerzaka

Figura św. Antoniego
Padewskiego

nictwa św. Antoniego z Padwy – mówi ksiądz proboszcz.

Parafia liczy dziś około 600 osób, z wiosek: Księżyki, Osęka, Strachówka, Zofinin. Ks. Mieczysław wyjaśnia, że mała liczba osób pozwala dobrze poznać wiernych. – Zdecydowana większość parafian po zakończeniu dyspensy od uczestnictwa w niedzielnych Eucharystiach wróciła do świątyni – ocenia ks. Jerzak. Wśród mieszkańców przeważają osoby starsze, młodzi nie wiążą przyszłości z tym miejscem. Wczesnym rankiem panuje intensywny ruch na okolicznych drogach, ponieważ większość parafian jedzie pracować do Wołomina, Mińska Mazowieckiego, Radzymina i Warszawy. Strachówka jest oddalona od głównych szlaków komuni-

Na pierwszym planie z kwiatami
ksiądz proboszcz Mieczysław Jerzak

fot. arch. Mieczysława Jerzaka

kacyjnych, a w okolicy nie ma wielkiego przemysłu. Region położony jest w otoczeniu lasów pełnych grzybów i owoców runa leśnego, malowniczych małych rzeczek i łąk.

W parafii wśród grup formacyjnych najprężniej działają koła różańcowe. Rodzinne Koło Różańcowe liczy dwudziestu członków, wśród których są młode dziewczyny, małżonkowie, kobiety i mężczyźni. – RKR modli się m.in. w intencji parafian, najmłodszych wiernych, dzieci niepełnosprawnych, młodzieży, o dar życia dla dzieci poczętych, za rodziny zagrożone nałogami i rozpadem, osoby osamotnione, prosi o dobrych i mądrych współmałżonków dla przygotowujących się do sakramentu małżeństwa – podkreśla Krystyna Ōldak. Dzięki aplikacji mobilnej na system Android wierni mogą w szerszy sposób korzystać ze strony internetowej parafii, sprawdzać intencje mszalne i ogłoszenia, co stanowi cenne uzupełnienie w pracy duszpasterskiej.

Parafia Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny,
ul. Cypriana Kamila Norwida 10,
05-282 Strachówka,
tel. 508 053 893.

W SKRÓCIE

■ **Żegnamy kapłana.** Ks. prał. Tadeusz Kowalik był prokuratorem w Wyższym Metropolitalnym Seminarium Duchownym św. Jana Chrzciciela w Warszawie oraz wieloletnim proboszczem parafii MB Anielskiej w Skolimowie (1982-2006), a także wicedziekanem i dziekanem dekanatu piaseczyńskiego. Od 2006 r. był rezydentem emerytem w parafii w Skolimowie. Uroczystości pogrzebowe odbędą się 8 lipca w parafii MB Anielskiej w Skolimowie, ul. Śródkowa 15. Msza św. pogrzebowa zostanie odprawiona o godz. 11.00. Po Eucharystii ciało zmarłego zostanie złożone na miejscowym cmentarzu parafialnym.

■ **Organy archikatedry.** W bazylice archikatedralnej św. Jana Chrzciciela na Starym Mieście w Warszawie, ul. Świętojańska 8, odbędzie się kolejny koncert w ramach 28. Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Organowej Organy Archikatedry. W koncercie zaplanowanym na 18 lipca o godz. 16.00 wystąpi Yuzuru Hiranaka z Japonii, w programie: J. S. Bach – Toccata, Adagio und Fuge C-Dur BWV 546, Trio Sonate II c-moll BWV 526, Fryderyk Chopin Ballade nr. 1 g-moll op. 23, J. S. Bach – Preludium und Fuge e-moll. Patronat medialny nad wydarzeniem objął tygodnik „Idziemy”.

■ **Szkoła Biblijna.** Akademia Katolicka w Warszawie zaprasza na kolejną edycję Szkoły Biblijnej, rekrutacja potrwa do 25 września. To kurs, który pozwala poznać odpowiedzi na najczęstsze pytania związane z Pismem Świętym. Wykłady poprowadzą znani bibliści z różnych polskich uniwersytetów, m.in. ks. Marcin Kowalski, wykładowca KUL i członek Papieskiej Komisji Biblijnej, s. Judyta Pudółko z Akademii Katolickiej czy ks. Adam Kubiś z KUL-u. Szczegółowe informacje na stronie: www.akademiatkatolicka.pl.

■ **W wakacje krócej.** W lipcu i sierpniu Kuria Metropolitalna Warszawska urządzuje od pon. do pt. w godz. 9.00-13.00.

■ **Remont trasy.** Zarząd Miejskich Inwestycji Drogowych podpisał 2 lipca umowę z firmą Skanska Polska na przebudowę wiaduktów Trasy Łazienkowskiej przy parku Agrykola. Prace mają być zrealizowane w ciągu 32 miesięcy, a ich koszt wyniesie 87,5 mln zł.

■ **Nowy basen.** Od 3 lipca jest otwarty nowy basen „Błękit”, pływalnia pod gołym niebem zlokalizowana jest przy ul. Wał Miedzeszyński 407. „Błękit” ma być przestrzenią przyjazną dla dzieci i dorosłych. Obiekt jest czynny codziennie od 10.00 do 18.30.

fol. www.facebook.com/Magdalena Olejnik

PERŁA BAROKU

W bazylice św. Trójcy w Kobyłce w dniach 28 czerwca – 1 lipca odbył się XIV Festiwal „Perła Baroku. Koncerty Mistrzów”. W bieżącym roku festiwal, oprócz muzyki, upowszechniał postacie C. K. Norwida w dwóchsetlecie urodzin oraz Astora Piazzolli w stulecie

urodzin. Wydarzenie zainaugurowała muzyka Jana Sebastiana Bacha „Wariacje Goldbergowskie”. Festiwal zakończył finałowy występ czterech znakomitych saksofonistów zespołu The Whoop Group. Patronat medialny nad wydarzeniem objął tygodnik „Idziemy”.

fol. Wojciech Łączynski

ORĘDOWNICY NIEBA

W archikatedrze warszawskiej 28 czerwca ks. prof. Józef Naumowicz wygłosił kazanie podczas comiesięcznej Mszy św. o owoce beatyfikacji kard. Wyszyńskiego i m. Czackiej. Przypomnił, że po raz pierwszy ks. Stefan Wyszyński i m. Elżbieta Czacka spotkali się

w Laskach w 1926 r. – Prymas Wyszyński starał się, aby liturgię wielkopiątkową odprawić w Laskach. Powiedział: „całe moje życie to Wielki Piątek”, co bardzo współgra z hasłem matki Czackiej „przez Krzyż do nieba” – mówił ks. prof. Józef Naumowicz.

Podczas przejazdu pomiędzy zajezdniami na Woli i Żoliborzu okazało się, że zamówione przez m.st. Warszawa nowe tramwaje Hyundai Rotem mają problem, żeby zmieścić się na przystankach. Trasę między zajezdniami pojazdy pokonały w 5 godzin, a przy normalnej jeździe powinno zająć to nie dłużej niż 30 minut. Rzecznik Tramwajów Warszawskich Maciej Dutkiewicz nie zgadza się z tym stanowiskiem i wyjaśnia, że wolny przejazd spowodowany był tym, że nowe składy nie uzyskały jeszcze homologacji, przez co musiały być ciągnięte przez inny skład.

CO Z TRAMWAJAMI?

fol. PAP/Albert Zawada

fot. PAP/Marcin Obara

JAZZ NA STARÓWCE

Na warszawskim Rynku Starego Miasta w każdą sobotę do 28 sierpnia o godz. 19.00 odbywają się koncerty w ramach 27. Międzynarodowego Plenerowego Festiwalu Jazz na Starówce. Na festiwalu występują gwiazdy polskiego jazzu i wybitni artyści ze świata. To

jedyny tego typu plenerowy festiwal jazzowy w Polsce adresowany do szerokiej publiczności, o bezpłatnej formule. Przez 26 lat istnienia zgromadził imponującą liczbę około miliona słuchaczy. Szczegółowe informacje o programie na www.jazznastarowce.pl.

fot. ks. Paweł Klys

BEZDOMNI ZASZCZEPIENI

Jak informuje Tomasz Kopytowski z Caritas Archidiecezji Łódzkiej – w dwie kolejne niedziele, 20 i 27 czerwca, na placu katedralnym w Łodzi udało się zaszczyć przeciw Covid-19 blisko 300 osób będących w kryzysie bezdomności. Akcję szczepień zorganizowały podmioty działające w Łodzi na rzecz osób w kryzysie bezdomności: Caritas Archidiecezji Łódzkiej,

Centrum Służby Rodzinie, Zupa na Pietrynie, Uliczna Misja Medyczna, Pełnomocnik Wojewody Łódzkiego ds. Szczepień, Wojewódzka Stacja Ratownictwa Medycznego, Rada ds. Rozwiązywania Problemu Bezdomności i Urząd Miasta Łodzi./xpk

JERYCHO MODLITEWNE

W dniach od 1 do 8 września w parafii Matki Boskiej Fatimskiej w Łodzi będzie trwać modlitwa w intencji ewangelizacyjnych dzieł archidiecezji. Przyjmie formę 24-godzinnej adoracji przez cały tydzień, zwanej Jerychem Modlitewnym. Nazwa odwołuje się do wydarzenia w Starym Testamencie, gdy kamienne mury Jerycha runęły po tygodniu od dźwięków trąb wojsk pod wodzą Jozuego. Inicjatywa jest skierowana do liderów wspólnot, grup modlitewnych – od róż różańcowych po najbardziej charyzmatyczne wspólnoty ewangelizacyjne./xpk

fot. ks. Paweł Klys

■ **Windy dla mieszkańców.** Warszawa przeznaczy 30 mln zł na wyposażenie budynków i lokali mieszkalnych w windy, wspierając tym samym osoby starsze oraz z niepełnosprawnościami ruchowymi. Pierwsza winda, przy ul. Żąbkowskiej na warszawskiej Pradze-Północ, już działa. W trakcie realizacji jest kolejnych 25 – na Pradze-Północ, Pradze-Południe i w Śródmieściu – które do końca bieżącego roku powinny być oddane do użytku.

■ Bieg Powstania Warszawskiego.

Po dwóch latach przerwy 7 sierpnia odbędzie się 30. Bieg Powstania Warszawskiego – jeden z nieodłącznych elementów obchodów rocznicowych. Biegacze w świetle płonących zniczy uczczą pamięć o uczestnikach zrywu z 1 sierpnia 1944 r. Zapisy rozpoczęły się na stronie:

zapisy.aktywnawarszawa.waw.pl.

■ **Literatura w mieście.** W stolicy od 1 lipca są dostępne specjalne punkty do czytania książek, które znalazły się w finale 14. edycji Nagrody Literackiej m.st. Warszawy. Do 31 sierpnia lekturę można połączyć z zakupami spożywczymi czy wizytą w serwisie rowerowym. Organizatorzy zapraszają do punktu w warzywniaku „Owoce, warzywa” na ul. Kazimierzowskiej 10, w sklepie i serwisie rowerowym „Bajki z bajki” przy al. J. Waszyngtona 136, w sklepie ogrodniczym „Dom Roślin” przy ul. Z. Krasieńskiego 18, u Barbera „Ferajna” przy ul. gen. W. Andersa 6 oraz przy „Na Gramy. Sklep Bez Plastik” na ul. Pięknej 24/26A.

■ **Bilet turysty.** Do 31 sierpnia obowiązywał będzie „Bilet Turysty” na liniach Kolei Mazowieckich. Jest to bilet sieciowy imienny, który umożliwia nieograniczone podróżowanie pociągami na Mazowszu przez trzy wybrane dni w terminie ważności biletu.

■ **Bez węgla na Mazowszu?** Zakaz spalania węgla od 2024 r. w Warszawie, a od 2030 r. także w okolicznych powiatach – to główne proponowane zmiany w uchwale antysmogowej dla Mazowsza. Jak wynika z badań i analiz, wprowadzenie zmian tylko w samej stolicy uratowałoby życie około 700 osób rocznie. Konsultacje projektu nowej uchwały antysmogowej potrwać do 16 sierpnia. Uwagi będzie można składać za pomocą formularza elektronicznego dostępnego na stronach urzędu marszałkowskiego www.mazovia.pl oraz ustnie po wcześniejszym umówieniu wizyty.

fot. Muzeum Zamek Królewski w Warszawie/Magdalena Wajszek

Wakacje w Zamku Królewskim

Muzeum Zamek Królewski w Warszawie jak co roku przygotowało bogatą ofertę atrakcji na wakacyjne miesiące.

WYSTAWY CZASOWE

W okresie wakacyjnym dostępne są cztery ekspozycje czasowe. „Świat Rembrandta. Artyści. Mieszczanie. Odkrywczy” można oglądać do 19 września br. Koniec wystawy „Polskie elity a upadek Rzeczypospolitej. 230. rocznica uchwalenia Konstytucji 3 maja” nastąpi 8 sierpnia. Ekspozycja „Skarby Stanisława Augusta. Złote monety kolekcjonerskie Narodowego Banku Polskiego” zakończy się 31 sierpnia. Wystawa „Traktat ryski – odzyskane dziedzictwo. 100-lecie traktatu ryskiego na Zamku” czeka na zwiedzających do 31 grudnia 2021 r.

KINO LETNIE W ZAMKU KRÓLEWSKIM

Pokazy kina letniego odbywać się będą na dziedzińcu pałacu Pod Blachą przy ul. Plac Zamkowy 4. W repertuarze znajdują się nagradzane tytuły, pogrupowane według trzech kluczy tematycznych: kino biograficzne, muzyczne, oscarowe produkcje nieanglojęzyczne. W programie: 7 lipca, godz. 21.30 – „Niebezpieczne związki”, 14 lipca, godz. 21.30 – „Nędznicy”, 21 lipca, godz. 21.30 – „Judy”, 28 lipca, godz. 21.30 – „Faworyta”, 4 sierpnia, godz. 21.00 – „Lewiatan”, 11 sierpnia, godz. 21.00 – „Dalida. Skazana na miłość”, 18 sierpnia, godz. 21.00 – „Anna Karenina”, 25 sierpnia, godz. 21.00 – „Młynarski. Piosenka finałowa”. Wstęp na każdą projekcję jest bezpłatny.

BARWY ORIENTU – PLENEROWE WYDARZENIA MUZYCZNE

Dziedziniec pałacu Pod Blachą będzie także sceną dla dwóch muzycznych imprez. Dynamiczny spektakl taneczny „Poprzez dym” odbędzie się 16 lipca o godz. 20.00

i zostanie przygotowany przez La Boguszę oraz Cristo Osorio, duet doświadczonych artystów. To muzyczna podróż, w której mieszają się kultury, tradycje, języki, rytmy i style muzyczne – od pieśni polskich i hiszpańskich Cyganów po flamenco, rumbę czy latino bolero. Kolejnym wydarzeniem będzie 13 sierpnia o godz. 20.00 koncert zespołu Dikanda, czerpiącego inspirację z tradycyjnych brzmień szeroko rozumianego Orientu od Bałkanów przez Kurdystan i Izrael po Indie. Wstęp na obie imprezy jest bezpłatny.

KRÓLEWSKIE ARKADY SZTUKI

Niezwykły festiwal oryginalnych, awangardowych form teatralnych i muzycznych odbędzie się pod sklepieniem Arkad Kubickiego już po raz jedenasty w dniach 6-28 sierpnia. W ramach festiwalu w każdą sobotę sierpnia o godz. 12.00 odbywać się będą przedstawienia dla dzieci. Program festiwalu: 6 sierpnia, godz. 20.00 – „Miłosna Osiecka”, Katarzyna Żak z zespołem; 7 sierpnia, godz. 12.00 – „Dzień dobry, muzyko” (dla dzieci) i o godz. 19.00 „W rocznicę 100. urodzin Piazzolli”; 13 sierpnia, godz. 20.00 – „Drom ścieżkami Romów”, Teatr Migro; 14 sierpnia, godz. 12.00 – „Cmok. Smok”, Teatr Scena 96 (dla dzieci) i o godz. 19.00 „Nika dream, Nika Lubowicz z zespołem”; 20 sierpnia, godz. 20.00 – „Dziadek”, Teatr Walny; 21 sierpnia, godz. 12.00 – „Krawiec Niteczka”, Teatr Malutki (dla dzieci) i o godz. 19.00 „Wieczór z muzyką klasyczną”, Clemence de Forceville – skrzypce, Michał Zieliński – wiolonczela; 27 sierpnia, godz. 20.00 – „Fin Amor”, Teatr Ewolucji Cienia; 28 sierpnia, godz. 12.00 – „Dzień dobry, muzyko” (dla dzieci) i o godz. 19.00 „Wieczór z muzyką klasyczną”, Warsaw Camerata pod dyr. Pawła Kos-Nowickiego. Wstęp na wszystkie spektakle w ramach festiwalu jest bezpłatny.

KRÓLEWSKA TRASA OGRODOWA

Poruszając się między specjalnie oznakowanymi punktami, można przyjrzeć

się z bliska wielu zjawiskowym, dostępnym sezonowo okazom ogrodowej flory oraz poznać historię królewskich ogrodów. W zielonych przestrzeniach kryją się niespodzianki, jak np. rzeźba Karmiącej Smoczycy (Chimery). Wstęp do ogrodów jest bezpłatny. Ogrody są otwarte do godz. 20.00 (Ogród Górny) i 22.00 (Ogród Dolny).

21. FESTIWAL OGRODY MUZYCZNE IM. RYSZARDA KUBIAKA

Na Dziedzińcu Wielkim Zamku Królewskiego jak co roku stanie pawilon Ogródów Muzycznych festiwalu, w ramach którego w lipcowe wieczory odbywać się będą koncerty na żywo oraz retransmisje oper i baletów z renomowanych teatrów i festiwali muzycznych całego świata. Tegoroczna edycja dedykowana będzie pamięci Ryszarda Kubiaka, pomysłodawcy i wieloletniego redaktora naczelnego Ogródów Muzycznych.

fot. materiały prasowe Muzeum Zamek Królewski w Warszawie

EDUKACJA

„Uczyć, bawić” pozostaje misją Muzeum Zamek Królewski także w okresie wakacyjnym. Muzeum zaprasza młodszych na zajęcia z edukatorami. Zajęcia odbywać się będą zarówno w pomieszczeniach wchodzących w skład Trasy Królewskiej, jak również w przestrzeniach wystaw czasowych i w zamkowych ogrodach. Szykowane są także koncerty, warsztaty i spektakle w Arkadach Kubickiego w ramach cyklu „Arkady dzieciom”. Starszym muzeum proponuje m.in. udział w pięciodniowym plenerze malarskim „Rembrandtowskie pejzaże, tematycznie związanym z wystawą „Świat Rembrandta. Artyści. Mieszczanie. Odkrywczy”, a także wspólne zwiedzanie wystawy w towarzystwie edukatorów.

Więcej informacji o ofercie wakacyjnej na stronie internetowej zamku: www.zamek-krolewski.pl.

Niezwykły dar

Zbiory Muzeum Powstania Warszawskiego zwiększyły się o blisko 400 legitymacji. Dzięki temu muzealna kolekcja powstańczych dokumentów wzrosła dwukrotnie. Nowe dokumenty trafiły do muzeum za sprawą anonimowego darczyńcy. Zbiór zawiera 382 legitymacje wraz z trzema powstańczymi przepustkami. Na legitymacjach widnieją podstawowe dane powstańców: stopień, pseudonim i imię, często również nazwisko oraz data urodzenia, zdarzają się także dokumenty z odciskiem kciuka. Wśród

legitymacji znajdują się dokumenty z podpisem samego rtm. Witolda Pileckiego. – Nie wiemy, kim była osoba, która podarowała nam legitymacje. Znaleźliśmy żółtą kopertę z napisem „Leg”. Byliśmy osłupieni tym faktem, ale też nie wiedzieliśmy od razu, że kolekcja ma aż taką wartość – opowiada dyrektor muzeum Jan Ołdakowski. Wystawę „Powstańcze legitymacje” można oglądać w Sali pod Liberatorem w Muzeum Powstania Warszawskiego. Wstęp w cenie biletu.

Wakacje z błogosławionym

Muzeum księdza Jerzego Popiełuszki i Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej rozpoczną w wakacje szkołę letnią poświęconą duszpasterzowi „Solidarności”, bł. księdzu Jerzemu Popiełuszcze. Do udziału zaproszona jest młodzież szkół ponadpodstawowych oraz nauczyciele historii i religii. – Zespoły składające się z ucznia i nauczyciela od 4 do 8 sierpnia będą brały udział w wykładach, warsztatach i spotkaniach – zapowiada Paweł Kęska, koordynator wydarzeń. Podczas wakacyjnych spotkań poruszane będą tematy dotyczące historii życia księdza Jerzego oraz wartości, które głosił. Zespoły będą współzawodniczyć w grze miejskiej, podążając po Warszawie szlakiem księdza Jerzego. Udział w szkole letniej zapowiedzieli między innymi historycy prof. Jan Żaryn i prof. Paweł Skibiński, świadkowie strajku w Hucie Warszawa w 1980 r.

fot. www.popieluszko.net.pl

czy przedstawiciel rodziny Popiełuszków. Część zajęć odbędzie się w dawnym mieszkaniu księdza Jerzego. Warunkiem udziału w szkole letniej jest napisanie przez ucznia krótkiej pracy literackiej. Szczegółowe informacje na stronie www.popieluszko.net.pl, kontakt do organizatorów: Katarzyna Józwick tel. 519 650 594; Paweł Kęska tel. 500 333 619; email: muzeum@muzeumkpopieluszki.pl.

REKLAMA

"Czas to miłość"

ks. Michał Dziedzic i Weronika Ostrowska
poniedziałek-piątek, godz. 6.20, 12.45 i 18.45
sobota, godz. 8.15 i 12.45

"Czas to miłość. Prymas Wyszyński oczami świadków"

Randa Ombach i Leszek Rysak
poniedziałek - piątek, godz. 13.30 i 18.45
sobota, godz. 7.45, 13.30 i 18.30
niedziela, godz. 7.15, 13.30

Radio Warszawa 106,2 FM i www.radiowarszawa.com.pl

Wniosek o świadczenie z programu „Dobry Start” można teraz złożyć wyłącznie drogą elektroniczną – za pomocą Platformy Usług Elektronicznych (PUE) ZUS, bankowości elektronicznej lub portalu Emp@tia. Świadczenia będą wypłacane wyłącznie na rachunki bankowe.

Dobry start

Od najbliższego roku szkolnego świadczenie w ramach programu „Dobry Start” (tzw. 300+) będzie przyznawał i wypłacał Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Rodzice, bez względu na dochody, mogą otrzymać jednorazowo 300 zł np. na zakup podręczników, zeszytów, sprzętów potrzebnych uczniom oraz pozostałego wyposażenia niezbędnego dzieciom uczącym się w szkołach podstawowych, liceach, szkołach policealnych oraz innych placówkach edukacyjnych. Limitem wiekowym jest ukończenie 20. roku życia lub 24 lat w przypadku osób z niepełnosprawnościami. Obecnie wsparcie otrzymuje ok. 4,5 mln polskich dzieci. W poprzednim roku w województwie mazowieckim złożono w tej sprawie prawie 475 tys. wniosków.

– Od tego roku wnioski o świadczenie można składać tylko drogą elektroniczną – za pomocą Platformy Usług Elektronicznych (PUE) ZUS, bankowości elektronicznej lub portalu Emp@tia. Pracownicy ZUS będą pomagali zainteresowanym osobom w założeniu profilu na PUE i poprawnym wypełnieniu wniosku – podkreśla prof. Gertruda Uścińska, prezes ZUS.

ZUS POMOŻE

Zapewne część osób składających wnioski może mieć trudności z dostępem do komputera lub też brakuje im umiejętności jego obsługi. Z tego powodu pracownicy ZUS będą pomagali zainteresowanym osobom w założeniu profilu na PUE i poprawnym wypełnieniu wniosku o świadczenie 300+. Urząd postara się, aby każdy, kto tego potrzebuje, otrzymał pomoc.

– Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Poczta Polska oraz Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego podpisali listy intencyjne, dzięki którym w wybranych placówkach Poczty oraz KRUS możliwe będzie uzyskanie pomocy w złożeniu wniosku

fol. pixabay.com

o tzw. świadczenie 300+. Zainteresowanym pomagać będą pracownicy ZUS – informuje prezes ZUS.

Eksperti będą więc dostępni w placówkach ZUS, ale nie tylko. Dzięki podpisaniu porozumień o współpracy w wybranych placówkach pocztowych, KRUS, a także innych instytucjach będą dyżurować pracownicy ZUS. Założą oni wnioskującym rodzicom konta na PUE i pomogą w wypełnieniu wniosku. Urząd chce dotrzeć w ten sposób m.in. do miejsc, w których w najbliższej okolicy nie ma placówki ZUS.

Dyżury są organizowane na bieżąco, dlatego po najnowsze informacje warto zaglądać na stronę internetową www.zus.pl. Wystarczy, że na ekranie głównym w dziale „Dobry Start” klikniemy w link „Więcej o świadczeniu z programu Dobry Start”, a następnie „Dyżury Dobry Start”.

WNIOSEK PROSTY DO WYPEŁNIENIA

Wnioski można składać od 1 lipca do 30 listopada 2021 r. Jeśli będziesz składać wniosek za pośrednictwem portalu PUE ZUS, musisz mieć profil na tym portalu. Jeśli jeszcze go nie masz, trzeba go założyć. Profil na PUE ZUS można założyć samodzielnie przez internet lub z pomocą pracowników ZUS.

– Na PUE stworzony jest specjalny kreator wniosków przy „Dobrym Starcie”. To pozwoli uniknąć błędów podczas starania się o świadczenie. Jeśli wniosek będzie składany za pośrednictwem portalu PUE ZUS, system poprowadzi nas przez cały proces krok po kroku – wyjaśnia prof. Uścińska.

Informację o przyznaniu świadczenia znajdziesz w skrzynce odbiorczej na Twoim profilu na PUE ZUS. Będzie tak również wtedy, gdy złożysz wniosek przez bankowość elektroniczną lub portal Emp@tia.

We wniosku, oprócz innych danych, trzeba podać: numer rachunku bankowego, na który chcesz dostać wypłatę świadczenia, adres mailowy oraz numer telefonu – czyli dane, które będą potrzebne do kontaktu w sprawie wniosku i ewentualnie do założenia Twojego profilu na portalu Platformy Usług Elektronicznych (PUE) ZUS.

WYPŁATA TYLKO NA KONTO

Świadczenie będzie teraz wypłacane wyłącznie na rachunek płatniczy, np. w banku albo SKOK. Przelew bezgotówkowy to znacznie tańsza i bezpieczniejsza pod względem sanitarnym i kryminalnym forma płatności niż przekaz gotówkowy. Warto przypomnieć, że obecnie w Polsce każdy ma prawo do darmowego konta złotówkowego, jest to tzw. podstawowy rachunek płatniczy.

BĘDZIE TANIEJ

Przeniesienie zadania do ZUS wiąże się z automatyzacją obsługi wniosków w ramach jednej bazy danych i jednego systemu informatycznego, z wykorzystaniem weryfikacji danych z rejestrami publicznymi. Ten fakt, w powiązaniu z wymogiem złożenia elektronicznego wniosku oraz wypłaty świadczenia na konta bankowe, spowoduje, że zmniejszą się koszty obsługi programu – do 0,1 proc. kwoty przeznaczonej na wypłatę świadczeń 300+ (czyli 30 gr za jedno dziecko). Będzie to wielokrotna oszczędność względem poprzednich przepisów (10 zł za jedno dziecko). W latach 2021-2031 łączne szacowane koszty obsługi przez ZUS wyniosą ok. 15 mln zł, co oznacza oszczędności dla budżetu państwa na poziomie ok. 488 mln zł.

Piotr Olewiński

Regionalny Rzecznik Prasowy ZUS województwa mazowieckiego

W warszawskim kościele św. Józefa na Kole, ul. Deotymy 41, znajduje się obraz Michaela Willmanna „Św. Józef z Dzieciątkiem Jezus”, prezentowany niedawno na wystawie „Willmann Opus Minor” w Muzeum Archidiecezji Warszawskiej.

zamożni. Po ofiarowaniu w świątyni Józef otrzymał od anioła we śnie kolejny nakaz, by wziąć Dziecię z Matką i uciekać do Egiptu przed Herodem. Gdy dowiedział się o jego śmierci, powrócił wraz z rodziną do Nazaretu w Galilei i tam zamieszkał (por. Mt 2, 13-23). Ewangelista wspomina jeszcze Józefa, gdy z Maryją i dwunastoletnim Jezusem pielgrzymuje dorocznym zwyczajem do Jerozolimy (por. Łk 2, 41-52) na święto Paschy. Rodzice nie zauważyli, że po skończonych uroczystościach Jezus pozostał w mieście, i odnaleźli Go w świątyni dopiero po trzech dniach. Potem wrócili do Nazaretu i Jezus pozostał im posłuszny

przed rozpoczęciem publicznego nauczania Jezusa zmarł.

Śląski artysta ukazał w swym obrazie pełną postać św. Józefa, którego ciemne włosy i rysy twarzy w żaden sposób nie zdradzają starszego wieku. W centralnej części obrazu św. Józef trzyma w swoich ramionach na białej chuście Dzieciątko Jezus, które zwraca się w stronę świętego, dotykając twarzy swego opiekuna prawą dłonią. Św. Józef, z widniejącym nimbem świętości, czule spogląda na Dziecię Jezus. Jego zadumana twarz ukazuje przejęcie tajemnicą Wcielenia Syna Bożego, którego z woli Bożej stał się opiekunem i wycho-

Św. Józef z Dzieciątkiem Jezus

dr Dorota
Lekka

Jest to własnoręczna praca Michaela Willmanna. Obraz opowiada symbolicznie o początkach życia Jezusa, ukazując centralnie relację św. Józefa z Dzieciątkiem Jezus, ale przedstawia także tragiczne wydarzenia rzezi niewiniątek oraz ucieczkę do Egiptu.

O życiu św. Józefa niewiele wiadomo. Ewangelie przedstawiają go jako opiekuna Jezusa i męża Najświętszej Maryi Panny. Wywodził się z rodu króla Dawida, z pokolenia Judy. Zaręczony z Maryją, stanął wkrótce przed tajemnicą cudownego poczęcia. Nie wiedząc, co czynić, postanowił Maryję potajemnie oddalić, ale otrzymał we śnie nakaz, aby przyjąć Ją do siebie i mającemu się narodzić chłopcu nadać imię Jezus. Gdy wyszło rozporządzenie o spisie ludności, według którego każdy mieszkaniec miał być spisany w miejscu swego urodzenia, Józef udał się z Maryją do Betlejem, gdzie nastąpiło dla Niej rozwiązanie (por. Mt 1, 18-25).

Był świadkiem narodzin Mesjasza, a także pokłonu pasterzy i Mędrców ze Wschodu (por. Mt 2, 1-12). Zgodnie z tradycją w ósmym dniu obrzezano Dziecię i nadano Mu imię Jezus. Według żydowskiego prawa ojciec, nadając dziecku imię, uznaje je za swoje. Jezusowi imię nadał Bóg za pośrednictwem anioła, ale przed ludźmi uczynił to Józef, dlatego był on uważany przez współrodaków za ziemskiego ojca. Następnie rodzice zanieśli Dziecko do Jerozolimy, aby przedstawić je Panu (por. Łk 2, 21-38). Józef i Maryja złożyli tam w ofierze parę synogarlic lub dwa gołębie, co wskazuje na to, że nie byli

(por. Łk 2, 51). Na tym wydarzeniu kończą się informacje o Józefie. Według tradycji był on już w podeszłym wieku i być może wkrótce po pielgrzymce, a w każdym razie

wawcą. Całej scenie przyglądają się anielskie putta wychylające się z nieba, z którego złote promienie światła oświetniają tę część obrazu. Pozostała część dzieła spowiada jest mrokiem dramatycznej historii, jaka dokonała się niedługo po narodzinach Jezusa, czyli rzezi niemowląt. W tej partii obrazu znajdują się martwe ciała małych dzieci, a po bokach można dostrzec dokonujących mordu żołnierzy. Cały ten tumult dokonuje się przed znajdującym się po lewej stronie obrazu pałacem nawiązującym do pałacu Heroda, który przerażony się wieściami o nowo narodzonym Królu żydowskim, wydał rozkaz zabicia zapowiadanego przez proroków Mesjasza. Z prawej strony obrazu dostrzec można w miniaturowej scenie ucieczkę św. Rodziny do Egiptu. Jest to zobrazowanie początkowych wydarzeń z życia Jezusa, które dokładnie opisał Ewangelista Mateusz: „(...) Oto anioł Pański ukazał się Józefowi we śnie i rzekł: «Wstań, weź Dziecię i Jego Matkę i uchodź do Egiptu; pozostaw tam, aż ci powiem; bo Herod będzie szukał Dziecięcia, aby Je zgładzić». On wstał, wziął w nocy Dziecię i Jego Matkę i udał się do Egiptu (...). Wtedy Herod widząc, że go Mędrcy zawiedli, wpadł w straszny gniew. Posłał [oprawców] do Betlejem i całej okolicy i kazał pozabijać wszystkich chłopców w wieku do lat dwóch, stosownie do czasu, o którym się dowiedział od Mędrców. Wtedy spełniły się słowa proroka Jeremiasza: Krzyk usłyszano w Rama, płacz i jęk wielki. Rachel oplakuje swe dzieci i nie chce utulić się w żalu, bo ich już nie ma” (Mt 2, 13, 16).

Michael Willmann, „Św. Józef z Dzieciątkiem Jezus”, 1692-1696, kościół św. Józefa Oblubieńca NMP w Warszawie, obraz olejny na płótnie, 114 × 204 cm

fol. Wikipedia

Zabytkowy klasztor uratowany

20 mln zł przeznaczono na remont klasztoru poddominikańskiego w Sejnach (Podlaskie) i utworzenie w nim Muzeum Kresów Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Projekt realizuje parafia rzymskokatolicka Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Sejnach. – To jeden z wie-

lu projektów Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu w obszarze opieki nad zabytkami, a jednocześnie budowy instytucji kultury. Dzięki temu uratujemy ten zabytkowy klasztor, a jednocześnie mam nadzieję, że powstanie tutaj Muzeum Kresów Rzeczypospolitej Oboj-

ga Narodów, które będzie odnosiło się do dziedzictwa na wschodnich rubieżach Rzeczypospolitej – powiedział minister Piotr Gliński, który odwiedził sejneńską bazylikę i teren XVII-wiecznego klasztoru poddominikańskiego.

W ramach inwestycji parafia przeprowadzi prace budowlane, konserwatorskie i renowacyjne w zabytkowym obiekcie. Projekt zakłada też zakup wyposażenia niezbędnego do prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej w ramach czterech wystaw stałych.

Kościół przejął obiekt od państwa w latach 80. XX w., kiedy groziła mu całkowita dewastacja. Dopiero w 2005 r. pojawiła się koncepcja remontu i jego przeznaczenia. – Nigdy od początku powstania klasztoru nie było takiego remontu – podkreśla proboszcz parafii Zbigniew Bzdak.

Klasztor w Sejnach jest elementem zespołu zabytkowych budynków, połączonym z bazyliką sejneńską. Kościół wzniesiono w latach 1610-1619, a przez następne 100 lat powstawał renesansowy klasztor dominikański. Jego budowę zakończono w 1706 r. Obecnie obiekt pełni funkcje wystawiennicze. Mieści się w nim Muzeum Diecezji Sejneńskiej i Muzeum Etnograficzne./PAP/dg

W duńskim Odense otwarto Muzeum Hansa Christiana Andersena, zaprojektowane przez znanego japońskiego architekta Kengo Kumę. Obiekt powstał obok domu, w którym w 1805 r. urodził się słynny bajkopisarz.

Uroczystego przecięcia wstęgi nożyczkami należącymi do Andersena dokonała królowa Danii Małgorzata II.

– Nie znajdziecie u nas tradycyjnych tabliczek z opisami czy gablot, a baśnie oraz życiorys Andersena są interpretowane w zaskakujący sposób. To jest miejsce, którego każdy może doświadczyć na własny sposób za pomocą dźwięku, światła oraz sztuki wizualnej – wyjaśnia dyrektor kreatywny muzeum Henrik Lubker.

Na ekspozycji odnaleźć można bohaterów dwunastu baśni Andersena, w tym najbardziej znanych dzieł: „Dziewczynka z zapalkami”, „Księżniczka na ziarnku grochu”, „Mała syrenka” oraz „Brzydkie kaczątko”.

Do znajdującego się pod ziemią muzeum prowadzi rampa w kształcie spirali. Na powierzchni stworzono ogólnodostępny ogród, w którym roślinność „otula” szklano-drewniane pawilony. Dzięki temu oszczędna nowoczesna architektura nie dominuje nad historyczną zabudową – mówią z pruskim murem.

Bajkowe muzeum

fol. Wikipedia

Nie wszystkie części muzeum są już otwarte dla publiczności. Na opóźnienie wpłynęła pandemia – trudności z przyjazdem zagranicznych pracowników oraz deficyt chipów koniecznych do stworzenia efektów specjalnych. Całość ma być gotowa jesienią. Budżet inwestycji wyniósł prawie 400 mln koron duńskich (ok. 53 mln euro).

Hans Christian Andersen (1805-1875) opuścił Odense i wyjechał do Kopenhagi w wieku czternastu lat. Napisał ponad dwieście baśni, tysiąc wierszy, sześć powieści oraz pięćdziesiąt sztuk teatralnych. Znany jest jednak z uniwersalnych baśni, tłumaczonych niemal na wszystkie języki świata./PAP/dg

Na ratunek Żydom

Mirosław Winiarczyk

foto: TVP

Telewizja Polska realizuje i wprowadza do kin kolejne filmy fabularne o pomocy, jakiej w czasie okupacji Polacy udzielali ukrywającym się Żydom.

W ostatnich latach oglądaliśmy interesujące utwory na ten temat, m.in. obraz o zamordowaniu przez Niemców pomagającej Żydom rodziny Ulmów i kilka innych podobnych dzieł.

Przypominam tylko filmy fabularne, nie wspominając o wielu pozycjach dokumentalnych, opartych na relacjach i zachowanych dokumentach z czasów okupacji niemieckiej. Wymienię w tym kontekście dokument o heroicznej działalności polskiego ambasadora w neutralnej Szwajcarii, który z kilkoma współpracownikami wydawał Żydom fałszywe paszporty paragwajskie – przepustki do ocalenia.

Autorzy wyświetlanego od niedawna w kinach fabularnego filmu „Ciotka Hitlera” poruszają te złożone i dramatyczne problemy z punktu widzenia Polaków zmuszanych w czasach terroru okupacyjnego do podejmowania dramatycznych w skutkach decyzji pomocy Żydom, w razie wpadki narażających całe rodziny na pewną śmierć.

Ciekawe, że nie ma w tym utworze antypolskiego jadu, obecnego w wielu wyprodukowanych w naszym kraju filmach, nie mówiąc już o głośnych utworach zagranicznych. Jest to tym bardziej znamienne, że twórcy „Ciotki Hitlera” nie idealizują rzeczywistości okupacyjnej, pokazują bowiem rozmaite konteksty i niebezpieczeństwa czyhające na ludzi ratujących Żydów.

Akcja filmu rozgrywa się pod koniec wojny. Leon, pracujący wraz z synami na Wiśle jako piaskarz, przypadkowo ratuje z rzeki kobietę i jej córkę. Zabiera obie uratowane

Żydówki do swego domu, gdzie jego liczna rodzina, jak nierzadko bywało w czasie okupacji, ledwo wiąże koniec z końcem.

Rozpoczyna się walka o życie kobiet. Kierujący się chrześcijańskim miłosierdziem Leon stara się lawirować między oporami i strachem rodziny przed śmiercią, agresją podejrzanego towarzystwa z półświatka i niemieckimi żandarmami.

Równolegle poznajemy dramatyczne losy ratowanej kobiety, jej męża prawnika i ich córki, którzy po ucieczce z getta bezskutecznie szukali pomocy u znajomych. Po tragicznej śmierci męża kobieta z rozpaczary targnęła się na życie, a przypadek sprawił, że spotkała Leona. Film można uznać za w pewnym sensie ilustracyjny i edukacyjny, autorzy starali się bowiem ukazać jak najwięcej elementów z okupacyjnej rzeczywistości – wszechobecny terror niemiecki na polskim społeczeństwie, strach ściganych i zabijanych Żydów, a także zróżnicowanie zachowań Polaków – od ludzi mimo terroru podejmujących ryzyko czynienia szlachetnych czynów po działalność społecznego marginesu.

Pod względem artystycznym film zrealizowany został na przyzwoitym poziomie. W scenariuszu i reżyserii obrazu widać pewien kameralny rodowód telewizyjny, jednak przez cały czas akcji odczuwamy autentyczne dramaty szlachetnych ludzi w czasach wojennego terroru.

Należy przy okazji zadać pytanie: czy takie filmy jak „Ciotka Hitlera” będą rozpowszechniane za granicą w czasie niespotykanej do tej pory propagandowej agresji na Polskę?...

Film fabularny, „Ciotka Hitlera”; Polska 2021; reżyseria: Michał Rogalski; aktorzy: Piotr Kaźmierczak, Marta Ścisłowicz, Małgorzata Pyziak i inni; produkcja i dystrybucja: TVP

Zaszczepieni w kinie

Sieć kin Helios wycofała się z pomysłu wprowadzenia oddzielnych biletów dla osób zaszczepionych. „W ostatnim czasie spotkaliśmy się z niewyobrażalnym wręcz atakiem nienawiści, dotyczącym wprowadzenia przez nas rozwiązania mającego na celu umożliwienie jak największej liczbie widzów oglądania filmów w bezpiecznym środowisku” – czytamy w oświadczeniu.

Zgodnie z obecnymi regulacjami prawnymi osoby zaszczepione nie wliczają się do 75-procentowego limitu miejsc na sali kinowej, stąd też pomysł sieci kin Helios, aby wprowadzić bilety z dopiskiem dla osób zaszczepionych. „Jednak liczba obraźliwych wiadomości, z jak najgorszymi życzeniami i nawet pogrozkami, które do nas trafiły, przerosła nas. Nie sądziliśmy, że próba ułatwienia dostępu do kina jak największej liczbie osób wzbudzi aż tak negatywne emocje” – napisano w oświadczeniu.

Jak podkreślił Helios, wzięto pod uwagę zaistniałą sytuację, a także bezpieczeństwo pracowników kin, którzy bezpośrednio doświadczają agresji werbalnej.

„Nie była to łatwa decyzja. Kina były zamknięte łącznie przez 11 miesięcy. Wszyscy marzymy o powrocie do pełnej normalności. Gdy dostaliśmy szansę zwiększenia miejsc w sali do 75 proc. i niewliczania do tego limitu osób w pełni zaszczepionych, chcieliśmy ją wykorzystać i umożliwić oglądanie filmów jak największej liczbie widzów. Zależało nam na tym, aby każdy miał szansę wejść na seans. Z naszej perspektywy był to właśnie mały krok ku wyteśnionej normalności” – zauważono w oświadczeniu.

Sieć kin spotkała się jednak z zarzutem, że segreguje widzów. Jak wskazano w oświadczeniu, jej działanie nie miało na celu jakiegokolwiek dyskryminacji. „W salach nie było i nie będzie wydzielonych miejsc dla osób w zależności od szczepienia. Bilety nie różniły się ceną (...), a podanie informacji o szczepieniu było w pełni dobrowolne” – wyjaśniono./PAP/dg

KONKURS

Podtytuł książki „Św. Rita. Życie usłane różami” (Frona) nie powinien nas zmylić. Życie świętej z Roccaporeny i Cascii nie było łatwe. Ks. Zbigniew Sobolewski użył tej metafory dla podkreślenia doświadczanych przez nią bólu i cierpienia symbolizowanych przez kolce, ale i szczęścia symbolizowanego przez kwiat. „Rita to róża kwitnąca na chwale Boskiego Oblubieńca” – pisze autor. Historię jej życia odczytuje z zachowanych dokumentów oraz źródeł ikonograficznych; weryfikuje dane o jej mężu. Liczne fotografie zachęcają do odwiedzenia miejsc związanych ze św. Ritą, w czym pomocny może być dodatek „Przewodnik po Roccaporenie i Cascii”. W duchowej pielgrzymce pomogą zaś uczestniczyć załączone modlitwy do świętej.

Wśród czytelników, którzy 12 lipca między godz. 13 a 13.15 zadzwonią pod nr (22) 512 00 95 i odpowiedzą na pytanie: **Kto nazwał św. Ritę „drogocenną perłą Umbrii”?** – rozlosujemy 3 egzemplarze książki „Święta Rita. Życie usłane różami”. Odpowiedź na pytanie konkursowe nr 27: „Serce radosne twarz rozwesela, gdy smutek w sercu, i duch przygnębiony” (Prz 15, 13). Zwycięzcom gratulujemy!

Kazimierz Dadak

Mistrzostwa Europy w piłce nożnej doskonale obrazują zwyczaje panujące w UE i w UEFA, gdzie jak u Orwella: niby wszyscy są równi, ale niektórzy są „równiejsi”.

zentacja pierwszy mecz rozgrywa w Sankt Petersburgu, po czym przemieszcza się na drugi kraniec Europy, do Sewilli, żeby wrócić do Sankt Petersburga? Nie twierdę, że fakt ten był przyczyną klęski polskiej drużyny – bo inaczej nie sposób określić naszego wyniku w tej imprezie. Ale jakiś wpływ zapewne miał. Nie mówiąc o kosztach, bo przecież trzeba było mieć dwie bazy i latać na duże odległości, podczas gdy inni cały czas przebywali we własnym kraju, w tym samym miejscu.

Podobnie jak nasze wejście do UE było promowane i negocjowane przez rodzimych „Europejczyków”, tak i nasza piłka nożna jest kierowana przez „Europejczyka” w każdym calu. Jak nasza pozycja w UE była i jest wynikiem postaw polskich elit, tak i nasza pozycja w świecie piłkarskim zależy od postawy kierownictwa PZPN. W jednym i drugim przypadku elity są z istniejącego stanu rzeczy zadowolone.

wielu się nią ekscytuje, powiewa chorągiewkami i gorąco dopinguje swych ulubieńców. Gdyby w końcu z trybun rozlegały się gwizdy – tak jak to ma miejsce w każdym innym kraju, w którym oczekuje się profesjonalizmu – to może wówczas dziennikarze zaczęliby spełniać swe zadanie i zadawać naprawdę kłopotliwe pytania, bo na razie zadowala ich fakt, że w drużynie panuje znakomita, rodzinna atmosfera.

W wielu przypadkach media nie tyle formują opinię, ile reagują na odczucia czytelnika i widza. Mamy tu do czynienia ze sprzężeniem zwrotnym: jeśli odbiorca nie wykazuje zainteresowania pewnymi sprawami, to media o nich milczą. Tym sposobem nasz wspaniały Europejczyk zawiadujący piłką nożną jest w stanie zbyć pytanie o winę za kolejną klępkę stwierdzeniem, że on jest odpowiedzialny za „całokształt”, a nie za konkretną imprezę – i to wystarcza.

Piłka, Unia i Polska

Jak można wytłumaczyć to, że na przykład Niemcy wszystkie mecze fazy grupowej rozgrywali u siebie (monachijska Allianz Arena), a Polska u siebie ani jednego? Co więcej, spotkanie powszechnie uważane za decydujące o sytuacji w naszej grupie rozgrywaliśmy w Hiszpanii, czyli na terenie przeciwnika. Hiszpania, tak jak Niemcy, Włochy i Anglia, wszystkie mecze rozgrywała w swoim kraju. Jak widać, dołożono wszelkich starań, aby piłkarscy potentaci mogli nimi pozostać.

Dokładnie tak samo mają się sprawy w UE. Cały system gospodarczy i polityczny jest nastawiony na to, aby moi pozostali tymi, którzy rozdają karty. Cała struktura strefy euro daje ogromne ekonomiczne korzyści głównemu eksporterowi – Niemcom. Dziś mało kto pamięta, że przez całe lata 90. ubiegłego wieku kraj ten uchodził za „chorego człowieka” Europy. Gospodarka niemiecka przeżywała stagnację i z tych kłopotów wybiła ją dopiero wspólna waluta.

MAMY POD GÓRKĘ

Sytuacja, którą mamy w UE, jest możliwa dzięki postawie większości europejskich elit i daleko idącej bierności zwykłych obywateli. Doskonale widać to na przykładzie Polski.

Wracając do piłki nożnej: ile osób zauważyło, że jedni cały czas grają u siebie, a inni muszą tułać się po całym kontynencie? Ilu dziennikarzy zapytało, dlaczego nasza repre-

zentacja pierwszego meczu rozgrywa w Sankt Petersburgu, po czym przemieszcza się na drugi kraniec Europy, do Sewilli, żeby wrócić do Sankt Petersburga? Nie twierdę, że fakt ten był przyczyną klęski polskiej drużyny – bo inaczej nie sposób określić naszego wyniku w tej imprezie. Ale jakiś wpływ zapewne miał. Nie mówiąc o kosztach, bo przecież trzeba było mieć dwie bazy i latać na duże odległości, podczas gdy inni cały czas przebywali we własnym kraju, w tym samym miejscu.

Podobnie jak nasze wejście do UE było promowane i negocjowane przez rodzimych „Europejczyków”, tak i nasza piłka nożna jest kierowana przez „Europejczyka” w każdym calu. Jak nasza pozycja w UE była i jest wynikiem postaw polskich elit, tak i nasza pozycja w świecie piłkarskim zależy od postawy kierownictwa PZPN. W jednym i drugim przypadku elity są z istniejącego stanu rzeczy zadowolone.

Dochody z praw do telewizyjnych transmisji meczów polskiej ligi dają polskiej piłce miejsce pod koniec europejskiej pierwszej dziesiątki, podczas gdy nasza liga w rankingu ma miejsce pod koniec dziesiątki trzeciej. Patrząc na wyniki rozgrywek grupowych Euro 2020, nieodparcie narzuca się wniosek, że nasza reprezentacja również mieści się na szarym końcu. Rodzą się pytania, gdzie zatem te

niemałe pieniądze wsiąkają... Jak to jest możliwe, że narodowa reprezentacja piłkarska jest trenowana przez ludzi o bardzo skromnym dorobku? Czy nie dało się wywalczyć lepszych warunków uczestnictwa w Euro

2020? Bo na przykład Rosja grała z Belgią i Finlandią u siebie. Holendrzy z Ukrainą też. Podobnie Dania z Rosją.

Nad Wisłą nikt jednak nie wymaga od stosownych władz obrony naszych interesów. Powszechnie przyjmuje się, że inni „mają zawsze z górki”, a my „zawsze pod górkę”. Tym sposobem za bezzasadne uznaje się nasze roszczenia o odszkodowania od Niemców za zbrodnie na nas popełnione, natomiast my winniśmy płacić odszkodowania środowiskom żydowskim za zbrodnie przez nas niepopołnione.

ZABÓJCZY MINIMALIZM

Ten stan rzeczy jest możliwy dzięki powszechnemu nad Wisłą marazmowi, akceptacji nijakości, by nie powiedzieć miernoty. Rozgrywki ligowe marne, ale ludzie chodzą i oglądają. Gra reprezentacji mizerna, ale

Ten niezwykle i trudny do zrozumienia minimalizm rozciąga się na wszystkie sfery życia. Bo jak wytłumaczyć fakt, że na przykład do tej pory nie dokonano poważniejszej oceny gospodarczych skutków naszego uczestnictwa w UE? Wielkim sukcesem ma być to, że jesteśmy w Unii, nikt zaś nie pyta, jakim kosztem?

Nieustannie patrzy się na wpływy z funduszy spójnościowych, ale po pierwsze, operuje się wartościami brutto, czyli bez odliczania naszego wkładu, po drugie, zupełnie pomija się fakt, że wydajemy pieniądze na to, co Bruksela uważa za priorytet, a co często nie jest naszym priorytetem, po trzecie, gros tych pieniędzy wraca do dawców w postaci zapłaty za towary u nich kupione (bo tak dyktują unijne priorytety, z priorytetami klimatycznymi na czele), po czwarte wreszcie, nie bierze się pod uwagę skutków całkowitego otwarcia naszej gospodarki na niczym nieskrępowaną konkurencję ze strony dużo mocniejszych koncernów zachodnich.

NIEUDOLNE ELITY

Wracając do spraw rodzimych: polski rząd ogłosił nowy „ład” gospodarczy. Pięć lat temu ta sama władza ogłosiła „strategię odpowiedzialnego rozwoju” i w kontekście tej nowej inicjatywy nikt nie zadaje podstawowych pytań, na przykład czy ta nowa inicjatywa jest kontynuacją poprzedniej strategii albo czy rząd dokonał oceny wyników owego planu Morawieckiego, nie mówiąc o tym, jak ona wypadła.

Notujemy tu regres w stosunku do „milionowej epoki”, bo w tamtych czasach „partia” poczuwała się do obowiązku dokonania takiej

Rozgrywki ligowe
marne, ale ludzie
chodzą i oglądają

foto: PAP/Jakub Kaczmarczyk

oceny. „Towarzysz Pierwszy Sekretarz” wchodził na mównicę i zdawał „ludowi” sprawozdanie z wykonania kolejnej „pięciolatki”: ile wyprodukowano ton stali, samochodów, ile wydobyto węgla. Dziś nic z tych rzeczy, a przecież mamy demokrację. Od opozycji można oczekiwać tak elementarnego zachowania, jakim jest rozliczanie władzy z gospodarowania pieniędzmi podatnika. Ale opozycja jest niezdolna do podjęcia jakiegokolwiek merytorycznej dyskusji na temat stanu państwa.

Opozycja to jest przecież stuprocentowa „europejskość”, należy do niej zdecydowana większość rodzimej elity. Niebawem może ona zostać ponownie zasilona „Europejczykiem”, który rozważa powrót do rodzimej polityki. Okres, w którym był on u władzy, prof. Wojciech Roszkowski opisał w książce pod znamiennym tytułem „Kierunek Targowica”. Stąd opozycja nie jest w stanie dokonać prostej oceny tego, czy proponowany „ład”, to jest w istocie rzeczy ład, czy bezład, jak wyraziłem to już w „Idziemy” (nr 25/2021). Elita nie jest zdolna do rzeczowej krytyki, nie mówiąc o sprawnym rządzeniu, co przed laty przyznał minister Bartłomiej Sienkiewicz, mówiąc o tym, że państwo polskie istnieje teoretycznie. Byłbym szczęśliwy, gdybym mógł powiedzieć, że „dobra zmiana” wiele w tym zakresie zmieniła.

Polska polityka zagraniczna praktycznie nie istnieje – nawet w kluczowych dla nas

sprawach wschodnich. Nie jesteśmy w stanie zapewnić sobie bezpieczeństwa energetycznego (por. „Idziemy” nr 26/2021). Tak jak w piłce nożnej Polska ma potencjał, by w Europie być krajem może nie z najwyższej półki, ale na pewno z drugiej od góry, a mieścimy się dużo niżej. I to naszym elitom w zupełności wystarcza.

SKUTKI BRAKU AMBICJI

Nasze miejsce w świecie wynika z braku chęci osiągnięcia czegoś więcej. Z tego powodu nie jesteśmy cenionym partnerem ani w Brukseli, ani w Waszyngtonie, ani w Pekinie. Nie jesteśmy „doceniani” nawet przez naszych przeciwników: Czechy są zaliczane przez Rosję do krajów „nieprzyjaznych”, my nie.

Dlaczego ktoś miałby nas cenić, skoro na widok sakiewki srebrników przemieniamy się z kraju sceptycznego wobec Unii w jej najgorętszego zwolennika?

O 770 mld zł słyszymy na każdym kroku, a jest to suma brutto, czyli przed odliczeniem wartości naszego wkładu i pożyczek, które będziemy musieli spłacić. Osobną sprawą jest to, że zdecydowana większość z owych 770 mld – tak jak fundusze spójnościowe – wróci do nominalnych dawców. Fundusze muszą być wydane na określone cele, czyli zakup towarów wytwarzanych głównie na Zachodzie.

Inni mają większe ambicje i świadomość swojej wartości. Na przykład podczas właśnie

zakończonych obrad UE Bałtowie zdołali zablokować pomysł nawiązania rozmów z Rosją, pomimo że Berlin i Paryż mocno naciskały.

Wracając do piłkarskich analogii: podczas rozgrywek grupowych Węgrzy dwa mecze rozegrali u siebie w Budapeszcie. Ale oni prowadzą politykę sprawnie, dynamicznie, elastycznie i ponad wszystko skutecznie. Viktor Orban dba o interes narodowy. On nie zrobił kariery w drodze wciskania rodakom pożyczek denominowanych w obcych walutach. Orban ma ambicje, jest profesjonalistą, który wie, czego chce, i ma długofalową strategię.

Polska ma potencjał, żeby w UE liczono się z nią na równi z Hiszpanią i Włochami, ale aby to mogło nastąpić, to najpierw trzeba chcieć osiągnąć taki status. W Polsce brak ludzi ambitnych, ponieważ „system” na to nie pozwala. Czy rządzi taka, czy inna partia, to bez względu na retorykę cały czas hamowane jest powstanie klasy średniej, a bez klasy średniej nie ma mowy o zrodzeniu się poważnej grupy ludzi świadomych drzemającego w nas potencjału. Ludzie, którzy z jednej strony są niemiłosiernie opodatkowani, a z drugiej otrzymują „socjał” (por. „Idziemy” nr 25/2021), wielkich ambicji mieć nie mogą.

Oprócz czynnika materialnego brak też czynnika niematerialnego – idei. Dziś w Polsce dominuje praktyczny materializm. Przed popadnięciem w tę pułapkę przestrzegali Jan Paweł II. Ale w kraju chyba zabrakło kontynuatorów jego myśli.

Autor jest profesorem ekonomii, wykłada w Hollins University w stanie Wirginia w USA

Cała struktura strefy euro daje ogromne ekonomiczne korzyści głównemu eksporterowi – Niemcom.

Co stało się z przykazaniem: „Nie cudzołóż” w naszym polskim życiu? – stawiał pytania do narodowego rachunku sumienia Jan Paweł II w Łomży.

– Na początku lat 90., w okresie przemian ustrojowych, kwestia etyki małżeńskiej nabrała szczególnego znaczenia. Polacy zaczęli przejmować negatywne wzorce z tzw. Zachodu. Rozpoczęto dyskusję dotyczącą aborcji. Coraz częściej pojawiały się postawy permissywizmu moralnego, które skutkowały niezobowiązującym podejściem do życia małżeńskiego. Stąd tak mocne podkreślenie przez papieża kwestii wierności małżeńskiej

licznej przypowieści o siewcy, analizował duchową kondycję człowieka, który źle korzysta z odzyskanej po przemianach ustrojowych wolności. – Czy podstawowe zasady moralności nie zostały „wyrwane” z naszej gleby przez Złego, który pod różnymi ukrywa się postaciami? Czy nie zostały „wydziobane” przez rozkrzyczane drapieżne ptactwo wielorakiej propagandy, publikacji, widowisk, programów, które igrają z naszą ludzką słabością? – pytał Ojciec Święty.

UŁUDA WOLNOŚCI

Dalej padały kolejne pytania do narodowego rachunku sumienia: „Co stało się z przykazaniem: «Nie cudzołóż» w naszym polskim życiu? Czy małżonkom naprawdę zależy na tym, ażeby ich dzieci rodziły się z czystych rodziców? Czy nosimy w sobie poczucie, że ciało ludzkie jest wezwane do

Dekalog VI – Łomża

Irena Świerdzewska

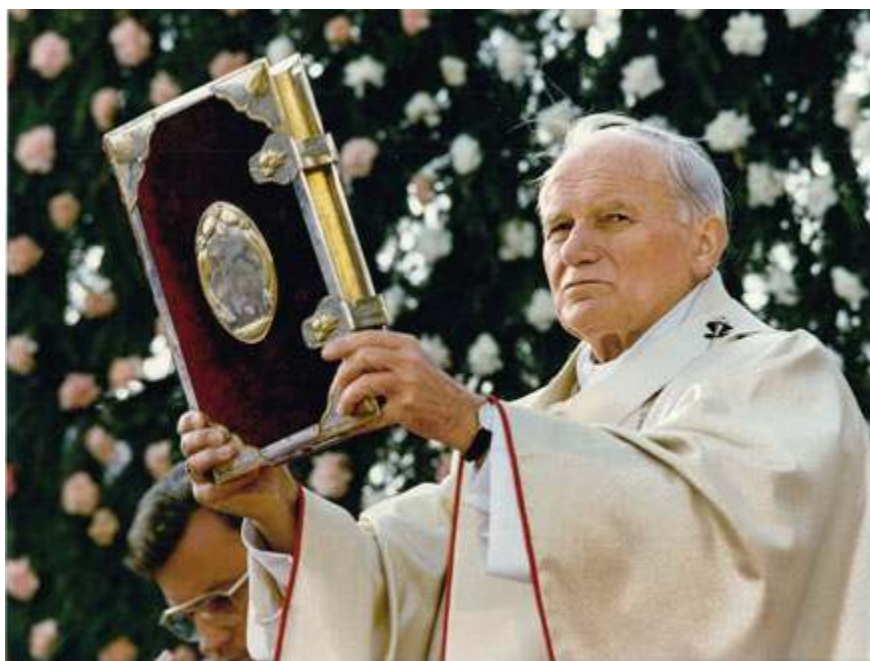

foto. arch. Kurii Diecezji Łomżyńskiej

– opisuje kontekst papieskiej pielgrzymki do Polski w 1991 r. biskup pomocniczy diecezji łomżyńskiej Tadeusz Bronakowski.

Papież przybył do Łomży 6 czerwca 1991 r. Celebrę zorganizowano na 16-hektarowym placu przed budującym się kościołem Bożego miłosierdzia. Nie było łatwo wygospodarować miejsce dla 170 tys. pielgrzymów. Wśród nich byli Litwini. Ze względu na wiejski w znacznej mierze charakter diecezji zaproszono na spotkanie z papieżem także delegację rolników z całej Polski.

Z tego powodu papież na początku homilii odniósł się do rolniczych problemów. W drugiej części, nawiązując do ewange-

zmarłychwstania i że winniśmy troszczyć się o zachowanie jego godności? Czy potrafimy sobie uświadomić, że ludzka płciowość jest dowodem niesłychanego wręcz zaufania, jakie Bóg okazuje człowiekowi, mężczyźnie i kobiecie, i czy staramy się tego Bożego zaufania nie zawieść? Czy pamiętamy o tym, że każdy człowiek jest osobą i że nie wolno drugiego człowieka sprowadzać do roli przedmiotu, który z pożądliwością można oglądać lub którego się po prostu używa? Czy narzeczeni budują swoją przyszłą jedność małżeńską, tak jak się to robić powinno, to znaczy zaczynając od budowania jedności ducha? Czy małżonkowie pra-

cują nad pogłębieniem swojej małżeńskiej jedności – pomimo całego trudu, a także obiektywnych trudności, jakie niesie z sobą życie, pomimo różnych ułomności, jakimi oboje są obciążeni? Czy pamiętają o tym, że w momencie ich ślubu przed ołtarzem sam Chrystus zobowiązał się być z nimi zawsze, być ich światłem i mocą? Czy małżonkom naprawdę zależy na tym, aby ta Boska obecność Chrystusa napełniała ich życie małżeńskie i rodzinne? Pytania te stawiam przed Bogiem, stawiam je wszystkim rodzinom katolickim, wszystkim małżonkom, wszystkim rodzicom w całej Polsce!”.

– Papieska homilia wielokrotnie przyrywana była oklaskami zebranych na placu – wspomina ks. inf. dr Jan Sołowianuk, wówczas ceremoniarz i komentator podczas wizyty papieskiej. Uczestniczący we Mszy pielgrzymi, wychowani w tradycyjnych katolickich, często wielodzietnych rodzinach doskonale rozumieli papieskie przesłanie.

– Ojciec Święty, czując się u nas swobodnie, mówił wprost o sprawach moralnych. Stąd płynął jego głos na całą Polskę – ocenia ks. prał. dr Czesław Oleksy, wówczas wikariusz biskupi i wiceprzewodniczący komitetu organizującego pielgrzymkę.

Papież wskazywał w homilii źródła moralnej choroby: – Oby całe nasze społeczeństwo uwolniło się od tego złudzenia wolności, wolnej miłości, którą usiłuje się przesłonić rzeczywistość cudzołóstwa i rozwiązłości. Zbyt dużo kosztuje ta ułuda. Zbyt wiele dzieci, które muszą tracić zaufanie do rodziców, a tak obsuwa się ten nieodzowny grunt, na którym sami mają budować swą przyszłość i przyszłość społeczeństwa. I niszc-

for. arch. Kurii Diecezji łomżyńskiej

czniejsze owa zdrowa tkanka obcowań i układów międzyludzkich.

Ks. prof. Stanisław Dziekoński, były rektor UKSW, podczas papieskiej Mszy posługiwał jako diakon łomżyńskiego seminarium – śpiewał ewangelie. Dzisiaj wspomina tamto papieskie nauczanie: – Pamiętajmy, że św. Jan Paweł II był prorokiem. Przesłanie o szóstym przykazaniu Dekalogu, które kierował, nawiązywało do procesów zachodzących w Europie Zachodniej i Stanach Zjednoczonych, gdzie szerzyła się ideologia śmierci.

Papieskie kazanie było katechezą, w której Jan Paweł II wskazywał drogę wyjścia: – Ten, który uczy: „Nie cudzołóż”, jest Dobrym Pasterzem, Pasterzem ludzkiej miłości, którą chce uczynić piękną, trwałą, wierną, nierozdzielalną. Jeśli ślubujecie sobie wzajemnie, „iż cię nie opuszczę aż do śmierci”, to On, Dobry Pasterz, staje się w sakramencie najwyższym poręczycielem tych waszych ślubów. Sakrament jest źródłem moralnej mocy dla człowieka, dla mężczyzny i kobiety, aby oboje sprostali swym ślubom. Aby zwyciężyli słabości i pokusy. Aby nie dali się uwieść żadnej modzie. Trzeba tylko wytrwale współpracować z łaską sakramentu małżeństwa. Trzeba tę łaskę stale odnawiać! – wołał papież.

OCZY MATKI

W czasie liturgii Jan Paweł II ukoronował obraz Matki Bożej Łomżyńskiej, zwanej Matką Piękną Miłości. – Sądzę, że fakt koro-

nacji wpłynął na wybór Łomży jako miejsca kazania opartego na szóstym przykazaniu Dekalogu. Papież wskazał, by Matce Bożej powierzyć problemy z tym przykazaniem związane – ocenia ks. Stanisław Dziekoński.

– Matko Boża Łomżyńska, Matko z łomżyńskiej katedry, ja Ci dzisiaj włożyłem na Twoje skronie tę złotą koronę. Ukoronowałem Cię koroną pięknej miłości i ja tę całą sprawę dobrej, czystej, szlachetnej, prawdziwej miłości Polaków oddaję Tobie, a Ty czuwasz nad nimi, czuwasz po macierzyńsku, nawet kiedy Ci się wymykają, ścigaj ich, prowadź na właściwe drogi, ucz, gdzie jest prawda, żeby wszyscy fałszywi prorocy, których nie brak, z Tobą nie poradzili – mówił papież.

Na zakończenie trwającej trzy godziny liturgii powtórzył: – A na końcu zwracam się do Ciebie, Matko Boża z katedry łomżyńskiej, dzisiaj ukoronowana. Bądź Matką pięknej miłości dla nas wszystkich, dla małżonków i dla młodzieży. Ty nam pomagaj znajdować odpowiedź na te pytania,

które dzisiaj zostały postawione w homilii. Ty nam kształtuj serca, abyśmy wiedzieli, jaka miłość jest prawdziwa i jak ją odróżnić od miłości pozornych. Ażebyśmy w młodości czy w małżeństwie nie ulegali fałszywym prorokom, których nie brak, nie brak na całym świecie, więc trudno się dziwić, że są i w Polsce. Zresztą każdy z nas nosi w sobie tego fałszywego proroka, któ-

ry się nazywa trojaką pożądlivością. Ale nie jest to potęgą nieprzewyciężona. Trzeba tylko patrzeć od młodości, od dziecka w oczy tej Matki Piękną Miłości, a Ona nauczy nas właściwej odpowiedzi na pytanie czasem bardzo trudne, gdzie trzeba także podjąć zmagania się z sobą. Ale jest to zmaganie o wielką wartość, bo nie można w życiu przegrać miłości. Nie można w życiu przegrać prawdziwej miłości. Kryterium niech będzie po prostu to, co każdy i każda z was ślubuje w momencie sakramentu: „miłość, wierność, uczciwość małżeńską i że cię nie opuszczę aż do śmierci”. To jest sprawdzian. Nie dajcie się uwieść innym pozorom.

LITEWSKIE BRATERSTWO

Następnego dnia odbyło się wymowne spotkanie papieża z 15-tysięczną wspólnotą litewską i prymasem Vincentasem Sladkevičiusiem. Po drodze do katedry Jan Paweł II poświęcił dom księży emerytów, a po spotkaniu – seminarium duchowne.

– Diecezja łomżyńska jako jedyna w Polsce graniczyła wówczas z Litwą. Na naszym terenie zamieszkiwała obecna w Polsce mniejszość litewska, w takich parafiach jak Puńsk czy Smolany. Stąd naturalne było, że mieszkańcy Litwy, którzy nie mogli wtedy jeszcze gościć Jana Pawła II u siebie, spotkali się z nim w Łomży – mówi bp Bronakowski.

– Litwa dopiero rok przed pielgrzymką proklamowała deklarację o niepodległości. Spotkanie z papieżem było pokazaniem światu, że Litwa istnieje – dodaje ks. Czesław Oleksy. Na spotkanie z papieżem nie mógł przyjechać prezydent Litwy Vytautas Landsbergis, ponieważ dwa dni wcześniej na ulicach Wilna znów pojawiły się sowieckie czołgi.

Pielgrzymka miała także wielkie znaczenie dla rolników, o których prawa upominał się Jan Paweł II. – Początek lat 90. to czas, kiedy upadały PGR-y, nieuprawiana ziemia leżała odłogiem. Ludzie tracili pracę, także z powodu upadku rodzinnych fabryk, jak choćby Zakłady Przemysłu Bawełnianego w Łomży. Słowa papieża podniosły ludzi na duchu – mówi ks. Oleksy.

Łomża, której komuniści przez kilkadziesiąt lat nie pozwalali podźwignąć się infrastrukturalnie, musiała włożyć niemało trudu, żeby przygotować się na spotkanie z papieżem. Zauważyły to także zagraniczne media. Miasto dzięki tej pielgrzymce wypiękniało, a w ludzkie serca wstąpiła nadzieja.

for. arch. Kurii Diecezji łomżyńskiej

ks. Jacek Stefański

Na polecenie Ojca Świętego
Franciszka 1 maja 2021 r.
Kongregacja ds. Kultu
Bożego i Dyscypliny
Sakramentów ogłosiła siedem
nowych wezwań w litanii
do św. Józefa.

kunowie, ponieważ On nigdy „nie zdrzemnie się ani nie zaśnie”. Pan pozostaje przy swoim podopiecznym, jak nieodłączny cień. Dzięki takiemu Opiekunowi człowiek jest bezpieczny. Dlatego właśnie psalm zaczyna się od wzniesienia oczu ku górom w oczekiwaniu pomocy od czuwającego Boskiego Stróża. Określając następnie Pana jako Stworzyciela nieba i ziemi, psalmista każe nam przenieść się myślami do Księgi Rodzaju, bo to w niej poznajemy Boga, nie tylko jako wszechmogącego Stwórcę, ale również jako Źródło wszystkiego, co istnieje. W ten sposób osoba korzystająca z pomocy Boga i pokładająca w Nim ufność wzrasta w przekonaniu, że będzie mogła liczyć nie tylko na Jego opiekę, ale również na ochronę.

Dla naszych przemyśleń w odniesieniu do św. Józefa ważne są umieszczone w Psalmie 121 aluzje do dalszych rzeczywistości w Księdze Rodzaju. Psalmista mówi o nodze

na ich treść, ale również na ich umiejscowienie. Tak więc Psalm 121 następuje po Psalmie 120, którego zakończenie odnosi się do wojny. Żydzi wyobrażali sobie zatem syna, którego czeka trudna rzeczywistość przemieszczania się w niebezpiecznych okolicznościach bez możliwości zdania się na ludzką pomoc, która zresztą nie jest niezawodna. W związku z tym Psalm 121 przechodzi od pamięci o tym, kim Bóg jest, do błogosławieństwa udzielonego temu, który ma Boga za Stróża i Opiekuna „teraz i po wszystkie czasy” (Ps 121, 8).

Ukazanie Boga w kategoriach czuwania, pilnowania i chronienia przed niebezpieczeństwem jest niewątpliwie obrazem o naturze militarnej. Winniśmy o tym pamiętać, bo w obliczu wojny ideologicznej na płaszczyźnie moralnej nie tylko nie wolno zasnąć, ale nawet nie wolno się zdrzemnąć. Tak należy scharakteryzować żołnierza na

Józef Custos Redemptoris

Pierwsze brzmi po łacinie *Custos Redemptoris*, co zostało przetłumaczone na „Opiekun Odkupiciela” i nawiązuje do adhortacji św. Jana Pawła II zatytułowanej „Opiekun Zbawiciela”.

Znaczenie słowa *custos* – „opiekun” – w odniesieniu do przyczystego małżonka Najświętszej Dziewicy wydaje się jasne, jednak mało znane jest szersze rozumienie tego terminu w Starym Testamencie.

W swoim przekładzie pierwszej części Biblii na język łaciński św. Hieronim postanowił, że łaciński termin *custos* będzie odpowiednikiem – między innymi – hebrajskiego słowa *szomer*, oznaczającego osobę czuwającą i chroniącą przed niebezpieczeństwem. Gdy zatem odnosimy termin *custos* w tym starotestamentowym znaczeniu do Józefa, uświadamiamy sobie, że opiekun Zbawiciela nie tylko troszczył się o Niego, ale również był Jego czuwającym stróżem. Dlatego też św. Jan Paweł II określił Józefa jako tego, który „także dziś strzeże i osłania mistyczne Ciało Odkupiciela” („Redemptoris Custos” 1).

PSALM 121

Psalmem, w którym wielokrotnie powtarza się wątek Boga, który strzeże swojego podopiecznego, jest Psalm 121. To właśnie w jego przekładzie na język łaciński Hieronim używa słowa *custos*, aby oddać obraz Boga jako stróża, który czuwa inaczej niż ludzie opie-

podopiecznego, która dzięki obecności Boga-Stróża nie zachwieje się, co z kolei przypomina nam tajemnicze proroctwo o głowie starodawnego węża ugodzonej przez stopę potomka Ewy (por. Rdz 3, 15). Dalej psalmista nawiązuje do snu i boku osoby korzystającej z pomocy Stróża w możliwym nawiązaniu do Adamowego snu, podczas którego Bóg wyciągnął z boku pierwszego mężczyzny żebro, aby dać mu odpowiednią pomoc w osobie pierwszej niewiasty (por. Rdz 2, 21). Przy tych szczegółach psalmista przywołuje też słońce, księżyc, dzień i noc, które – z racji Bożego działania – mają być zawsze przydatne człowiekowi, chociaż wiemy, że w wyniku grzechu

pierworodnego mogą mu też przynieść szkodę.

**Józef każe ojcom
być stróżami nad
powierzonymi im
rodzinami.**

Inaczej mówiąc, Bóg jako czuwający Stróż pragnie, aby wszystko służyło człowiekowi zgodnie z pierwotnym celem i zamysłem wpisanym przez Stwórcę w naturę każdej istniejącej rzeczy. Niebezpieczeństwo następuje wówczas, gdy przestajemy szukać pomocy u Pana. Wówczas zamiast być dla nas pomocą, nawet słońce i księżyc stałyby się przyczyną naszego potknięcia (por. Ps 121, 6).

OBRAZ MILITARNY I RODZINNY

W żydowskiej tradycji biblijnej Psalm 121 o Bogu strzegącym i czuwającym odnosi się do ojca odprowadzającego syna na miejsce rozpoczęcia podróży lub walki. Czytając bowiem psalmy, Żydzi zwracali uwagę nie tylko

posterunku, jak również każdego ojca rodziny, któremu Bóg powierza opiekę nad żoną i potomstwem.

Św. Józef co prawda nie kojarzy się nam jako żołnierz, chociaż walory o naturze militarnej podane przez Psalm 121 wyraźnie ukazują Boga w stanie gotowości. Czy nie możemy zatem mówić o czujności i gotowości Józefa, który nawet w nocy nie traci ani „łączności” z Bogiem Ojcem, ani umiejętności odkrycia niebezpieczeństwa dla Rodziny, zanim nadejdzie zagrożenie w całej swej herodowej potęgę?

W świetle powyższych przemyśleń docho- dzimy do cechy czujności moralnej jako działania uprzedzającego w życiu osób broniących instytucji małżeństwa i rodziny, tak jak je ustanowił Bóg. Żołnierz na wieży winien nie tylko jako pierwszy dostrzec zbliżające się zagrożenie, ale również – jeszcze zanim wróg się ujawni – posiadać plan na bliższe i dalsze działania. W przeciwnym razie samo bicie na alarm co prawda zbudzi śpiących, ale jeszcze ich nie uratuje.

Mądry i skuteczny w działaniu czuwający stróż na warcie będzie musiał wziąć na siebie nowe, męzne zadania, a nawet narażać się na niebezpieczeństwo, aby nie zginęli ci, którzy dopiero się obudzili i mogą nie mieć wystarczająco dużo czasu lub sił, aby się obronić. Podobny do żołnierza na posterunku ojciec musi czuwać i rozumieć, co się dzieje nie tylko w jego własnej rodzinie, ale również wokół niej. Nie może tolerować żadnego niebezpieczeństwa dla tych,

for. xbr

nad którymi Bóg ustanowił go głową. Jednocześnie ma obowiązek uzupełniać swoją wiedzę co do panujących nurtów ideologicznych, niszczących powołanie małżeńskie i rodzicielskie. W przeciwnym razie tolerancja zła doprowadziłaby do jego akceptacji, a od akceptacji – jak potwierdza doświadczenie – już niedługa jest droga do osławiania i promowania. Na tej zasadzie działa największe obecne zagrożenie dla powołania ojca, małżeństwa i rodziny. Jest nim ideologia LGBT i wszystko, co się z nią wiąże.

IDEOLOGICZNA ZARAZA

Wkraczając nachalnie w świat edukacji, telewizji, kina i innych mediów, ideologia i towarzystwo LGBT sprawia, że ojciec rodziny – jako mężczyzna i mąż jednej żony-niewiasty, z których rodzi się potomstwo – zostaje pozbawiony możliwości czuwania, pilnowania i ochrony najbliższych przed deprawacją i zniekształceniem objawionego planu Bożego dla nich.

Szkoda, że tak mało osób ma odwagę nazwać ideologię i działania LGBT zarazą. Przecież ta zaraza jest o wiele szkodliwsza od jakiegokolwiek ukoronowanego wirusa i jego odmian! LGBT jest szatańską formą niszczenia obrazu Bożego w człowieku stworzonym jako mężczyzna lub kobieta.

Boże objawienie poucza, że płciowość osoby ludzkiej nie jest przypadkowa, lecz wpisana w człowieczeństwo jako nierozdzielna część ludzkiej natury.

Boże objawienie poucza, że płciowość osoby ludzkiej nie jest przypadkowa, lecz wpisana w człowieczeństwo jako nierozdzielna część ludzkiej natury.

Płciowość człowieka nie jest konstrukcją społeczną, produktem wyobraźni, wynikiem uczuciowego przekonania lub statystyki socjologicznej, lecz Bożym pomysłem na istnienie i powiększenie rodzaju ludzkiego. Wszelkie zanegowanie tego Boskiego pomysłu i porządku uderza w Boga, którego obrazem jest mężczyzna lub kobieta – obdarowani duszą, rozumem, wolą i sumieniem. A skoro Bóg sam objawia się człowiekowi jako Ojciec i każe się Ojcem nazywać, to znaczy, że Jego ojcostwo jest źródłem wszystkiego, co istnieje. Z tej racji każdy ludzki ojciec, którego ojcostwo ma swój początek i rację bytu w ojcostwie Boga Ojca, zostaje powołany do „przełożenia” Boskiego ojcostwa na codzienność rodzinną.

Bóg czyni ludzkiego ojca odpowiedzialnym za przekaz życia od Tego, który jest jego Początkiem, i to wyłącznie oraz zgodnie z uwzględnieniem różnicy płciowej między mężczyzną a kobietą. Niestety, to właśnie ten zasadniczy aspekt człowieczeństwa jest odrzucany przez ideologię LGBT, która walczy o zamazanie różnic płciowych, wypaczając Boży porządek dla rodzaju ludzkiego

i zamieniając go w rzeczywistość prowadzącą do wiecznego potępienia.

JOSEPH CUSTOS

Musimy koniecznie odczytać na nowo ojcowską opiekuńczość św. Józefa wobec Świętej Rodziny – nie tylko w kategoriach troski, lecz również w kategoriach obrony i ochrony, a nawet ofensywy. Józef broni swojej Rodziny przed niebezpieczeństwem, ale ma też objawiony przez Boga plan na przyszłość. Jest więc ojcem na posterunku, wyglądającym z wieży widokowej, niedającym się wciągnąć we wrogie zmyślenie.

Nie znajdziemy w Ewangeliach żadnej wzmianki o tym, że Józef tolerował Heroda lub Archelaosa. Wręcz przeciwnie, w obliczu zagrożenia nie liczył się nawet ze zmęczeniem lub lękiem przed rzeczami nieznanymi. Po prostu wstał i wziął Dziecię i Matkę Jego i szedł tam, gdzie anioł kazał. Nie była to bierność, lecz ofensywa, o której skutkach mówi bł. Anna Katarzyna Emmerich, że posagi egipskie kruszyły się tam, gdzie pojawiał się Józef ze Świętą Rodziną.

Dzisiaj Józef każe wszystkim ojcom być stróżami nad powierzonymi im rodzinami. Jako opiekun Odkupiciela zapewnia bezpieczeństwo Mistycznemu Ciału Chrystusa, czyli Kościołowi. Iluż ojców zapewnia swoim rodzinom bezpieczeństwo moralne, zwłaszcza przed zamachową zarazą demoralizacji LGBT? Takich ojców potrzebujemy, aby świat stał się normalny.

Autor jest kapłanem diecezji ełckiej, doktorem biblistą, urodził się i wychował w Izraelu

MISJA

Dzisiejsze słowo Boże po raz kolejny w ostatnim czasie kieruje naszą uwagę w stronę wątków związanych z prorokiem i jego misją. W pierwszym czytaniu słyszymy rozmowę dwóch ludzi zajmujących się głoszeniem Boga – Amazjasza, kapłana z Betel, i Amosa, proroka Izraela. Amazjasz nie chce problemów, które wiążą się z wymagającym nauczaniem głoszonym przez Amosa w czasach króla Jeroboama, kiedy to Izrael jeszcze cieszył się względnie dobrobytem i nie doświadczał skutków swoich odstępstw. Amos próbuje pokazać, że jego nauczanie nie jest jego. Ma swój zawód i swoje zajęcie, od którego został zabrany. Wymagające przesłanie pochodzi zatem od samego Boga. Nie musi pasować ani królowi, ani jego kapłanom. Amos chce być wierny Panu.

W drugim czytaniu św. Paweł, chwalać Boga na początku Listu do Efezjan, ukazuje głębię mądrości Bożej ukazanej w Chrystusie i potwierdzonej pieczęcią Ducha. Bóg chce, aby Kościół-nowy Izrael stanął przed Nim jako zgromadzenie „świętych i nieskalanych”. Powołanie do doskonałości duchowej i moralnej wiąże się z pragnieniem Boga i Jego planem zbawienia wszystkich w Chrystusie. Głównym motywem tego planu jest po prostu miłość.

Wezwanie Boże i odkrycie w tym wiecznej miłości Boga do człowieka możemy dojrzeć we fragmencie rozesłania Dwunastu. Pan Jezus przywołuje do siebie grono wybranych uczniów i wzywa ich – wyznacza im misję – aby po dwóch szli do ludzi. Zostają obdarowani władzą nad duchami nieczystymi. Zostają także zachęcani do zaufania Temu, który ich posyła. Słowo Dobrej Nowiny ma być dla nich jedynym skarbem, jaki zabiorą ze sobą w drogę. Tuż przed tą sceną rozesłania uczniowie widzieli, jak Jezus zostaje odrzucony przez swoich w synagodze w Nazarecie (zob. Mk 6, 1-6). Zadanie głoszenia nie będzie dla nich zatem drogą samych sukcesów. Muszą być przygotowani na trudy i porażki.

Wezwanie Jezusa jest wyrazem Jego zaufania i miłości do apostołów. Nielatwo im było to odkryć. Wprawdzie Marek w dzisiejszej perykopie kończy pozytywnym przesłaniem o wyrzuceniu złych duchów i namaszczeniu chorych, jednak możemy być pewni, że apostołowie kształtowali swoją tożsamość sług Jezusa w trudach i nierzadko odrzuceniu. Przeznaczeniem chrześcijanina jest odkrycie, że nasze słowa i czyny powinny być wyrazem naszej wierności Bogu i odpowiedzią na Jego miłość. Człowiek zaczyna to odkrywać właśnie przez trud świadectwa, które zostaje poprzedzone procesem oczyszczenia motywacji. Na miłość objawioną w Chrystusie możemy odpowiedzieć tylko miłością czystą, która nie szuka siebie. Miłością, która nie boi się głosić prawdy. Nawet wtedy, kiedy wiąże się to z porzuceniem siebie i oporem ze strony otoczenia. Bóg jest wtedy z nami szczególnie.

ks. Łukasz Piotrowski

Autor jest wikariuszem w par. św. Patryka w Warszawie, wykładowcą polonistyki w WSD DW-P

XV NIEDZIELA ZWYKŁA

11 lipca 2021

Czytanie z Księgi proroka Amosa

7, 12-15

Amazjasz, kapłan w Betel, rzekł do Amosa: „«Widzący», idź sobie, uciekaj do ziemi Judy! I tam jedz chleb, i tam prorokuj! A w Betel więcej nie prorokuj, bo jest ono królewską świątynią i królewską budowlą”.

I odpowiedział Amos Amazjaszowi: „Nie jestem ja prorokiem ani nie jestem synem proroków, gdyż jestem pasterzem i tym, który nacina sykomory. Od trzody bowiem wziął mnie Pan i rzekł do mnie Pan: «Idź, prorokuj do narodu mego, izraelskiego»”.

Psalm responsoryjny

85, 9-14

Refren: Okaż swą łaskę i daj nam zbawienie.

Będę słuchał tego, co Pan Bóg mówi:
oto ogłasza pokój ludowi i świętym swoim.
Zaprawdę bliskie jest Jego zbawienie
dla tych, którzy Mu cześć oddają,
i chwała zamieszka w naszej ziemi.

Łaska i wierność spotkają się z sobą,
ucalają się sprawiedliwość i pokój.
Wierność z ziemi wyrośnie,
a sprawiedliwość spojrzy z nieba.

Pan sam szczęściem obdarzy,
a nasza ziemia wyda swój owoc
Sprawiedliwość będzie kroczyć przed Nim,
a śladami Jego kroków zbawienie.

Czytanie z Listu św. Pawła Apostoła do Efezjan

1, 3-14

Niech będzie błogosławiony Bóg i Ojciec Pana naszego Jezusa Chrystusa; On napełnił nas wszelkim błogosławieństwem duchowym na wyżynach niebieskich – w Chrystusie. W Nim bowiem wybrał nas przed założeniem świata, abyśmy byli święci i nieskalani przed Jego obliczem. Z miłości przeznaczył nas dla siebie jako przybranych synów poprzez Jezusa Chrystusa, według postanowienia swej woli, ku chwale majestatu swej łaski, którą obdarzył nas w Umiłowanym.

W Nim mamy odkupienie przez Jego krew – odpuszczenie występków według bogactwa Jego łaski. Szczodrze ją na nas wylał w postaci wszelkiej mądrości i zrozumienia, przez to, że nam oznajmił tajemnicę swej woli według swego postanowienia, które przedtem w Nim powziął dla dokonania pełni czasów, aby wszystko na nowo zjednoczyć w Chrystusie jako Głowie: to, co w niebiosach, i to, co na ziemi.

W Nim dostąpiliśmy udziału my również, z góry przeznaczeni zamiarem Tego, który dokonuje wszystkiego zgodnie z zamiarem swej woli, byśmy istnieli ku chwale Jego majestatu – my, którzy już przedtem nadzieję złożyliśmy w Chrystusie. W Nim także i wy usłyszeliście słowo prawdy, Dobrą Nowinę o waszym zbawieniu. W Nim również – uwierzywszy – zostaliście naznaczeni pieczęcią Ducha Świętego, który był obiecany. On jest zadatkiem naszego dziedzictwa w oczekiwaniu na odkupienie, które nas uczyni własnością Boga ku chwale Jego majestatu.

Aklamacja przed Ewangelią: Alleluja, alleluja, alleluja
Niech Ojciec naszego Pana Jezusa Chrystusa
przeniknie nasze serca swoim światłem,
abyśmy wiedzieli, czym jest nadzieja naszego powołania.

Słowa Ewangelii według św. Marka

6, 7-13

Jezus przywołał do siebie Dwunastu i zaczął rozsyłać ich po dwóch. Dał im też władzę nad duchami nieczystymi i przykazał im, żeby nic z sobą nie brali na drogę prócz laski: ani chleba, ani torby, ani pieniędzy w trzosi. „Ale idźcie obuci w sandały i nie wdzwajcie dwóch sukien!”.

I mówił do nich: „Gdy do jakiegoś domu wejdziecie, zostańcie tam, aż stamtąd wyjdziecie. Jeśli w jakimś miejscu was nie przyjmą i nie będą was słuchać, wychodząc stamtąd strząśnijcie proch z nóg waszych na świadectwo dla nich!”.

Oni więc wyszli i wzywali do nawracania się. Wyrzucali też wiele złych duchów, a wielu chorych namaszczało olejem i uzdrawiali.

KALENDARIUM LITURGICZNE

Poniedziałek, 12 lipca

Wspomnienie św. Brunona Bonifacego z Kwerfurtu, biskupa i męczennika

Czytania mszalne: Wj 1, 8-14. 22; Ps 124, 1b-8; Mt 10, 34 – 11, 1

Wtorek, 13 lipca

Wspomnienie świętych pustelników Andrzeja Świerada i Benedykta

Czytania mszalne: Wj 2, 1-15a; Ps 69, 3. 14. 30-31. 33-34; Mt 11, 20-24

Środa, 14 lipca

Dzień powszedni albo wspomnienie św. Kamila de Lellis, prezbitera, albo wspomnienie św. Henryka

Czytania mszalne: Wj 3, 1-6. 9-12; Ps 103, 1b-4. 6-7; Mt 11, 25-27

Czwartek, 15 lipca

Wspomnienie św. Bonawentury, biskupa i doktora Kościoła
Czytania mszalne: Wj 3, 13-20; Ps 105, 1. 5. 8-9. 24-27; Mt 11, 28-30

Piątek, 16 lipca

Wspomnienie Najświętszej Maryi Panny z Góry Karmel
Czytania mszalne: Wj 1, 10 – 12, 14; Ps 116B, 12-13. 15-18; Mt 12, 1-8

Sobota, 17 lipca

Czytania mszalne: Wj 12, 37-42; Ps 136, 1b. 10a. 11a. 12. 13a. 14a. 15. 23a. 24; Mt 12, 14-21

Źródło: PAP/EPA/Vatican Media Handout

Z NAUCZANIA PAPIEŻA FRANCISZKA

BOŻY PLAN ZBAWIENIA

Drodzy Bracia i Siostry, zagłębiamy się krok po kroku w List do Galatów. Mówiliśmy, że owi chrześcijanie mieli trudności w przeżywaniu swej wiary: zachowywać tradycje żydowskie czy otworzyć się całkowicie na prawdę Ewangelii. Apostoł chce pomóc Galatom w rozwiązywaniu tej kwestii, na przykładzie własnego doświadczenia. Paweł opowiada Galatom o swoim powołaniu i nawróceniu. Z jednej strony podkreśla, że zaciekle prześladował Kościół, z drugiej zaś uwypatnia miłosierdzie Boże, które doprowadziło go do radykalnej przemiany. Paweł wskazuje prawdę o sobie poprzez uderzający kontrast: od bycia prześladowcą chrześcijan, został powołany, by stać się apostołem. Myśląc o tym, Paweł jest pełen podziwu i wdzięczności. Bóg, dzięki swej łasce, objawił mu swego Syna Jezusa Chrystusa. Jakże niezgłębione są drogi Pana! Możemy doświadczyć tego szczególnie wówczas, gdy wracamy myślami do naszego powołania, do momentu, w którym Bóg wkroczył w nasze życie. Ileż to razy, w obliczu wielkich dzieł Pana, może pojawić się spontaniczne pytanie: jak to możliwe, że Bóg posługuje się grzesznikiem, człowiekiem słabym, aby realizować swoją wolę? Jednak nie ma w tym nic przypadkowego, ponieważ wszystko zostało przygotowane w planie Boga. On tka naszą historię, a naszym zadaniem jest odpowiadać z ufnością na Jego plan zbawienia. Pozwólmy, by prowadziła nas świadomość, że Jego łaska przemienia życie i czyni je godnym oddania na służbę Ewangelii.

Podczas audyencji generalnej 1 lipca

DO POLAKÓW

Pozdrawiam serdecznie wszystkich Polaków, a szczególnie Siostry ze Zgromadzenia Sióstr Świętej Elżbiety. Wczoraj obchodziliśmy uroczystość Świętych Apostołów Piotra i Pawła. Jako wierni aż do śmierci, świadkowie Ewangelii, są oni wymownym przykładem tego, jak łaska Boża może działać w życiu ludzkim i w dziejach Kościoła. Życzę Wam, aby letni odpoczynek stał się uprzywilejowanym czasem, by odkryć na nowo obecność wielkich dzieł Bożych w Waszym życiu.

Z serca Wam błogosławie!

Podczas audyencji generalnej 1 lipca

OJCIEC I BRAT BENEDYKT

Dzisiaj przypada rocznica poruszająca serca nas wszystkich. 70 lat temu papież Benedykt został wyświęcony na kapłana. Ku tobie Benedycku, Drogi Ojciec i Bracie, kierujemy naszą miłość, naszą wdzięczność i naszą bliskość. Mieszka w klasztorze, miejscu, które miało gościć wspólnoty kontemplacyjne tutaj w Watykanie, aby modliły się za Kościół. Obecnie to On jest człowiekiem kontemplacji Watykanu, poświęcając swoje życie modlitwie za Kościół i za diecezję rzymską, której jest biskupem seniorem. Dziękuję Ci, Benedycku, drogi Ojciec i Bracie. Dziękuję za Twoje wiarygodne świadectwo. Dziękuję za Twoje spojrzenie, które nieustannie kieruje się ku perspektywie Boga.

Po modlitwie „Anioł Pański” 29 czerwca

Co oznacza termin „nie ręką ludzką uczyniony”?

Nie wiadomo, kiedy chrześcijanie zaczęli posługiwać się terminem *acheiropoietos* (nie ręką ludzką uczyniony). W źródłach historycznych po raz pierwszy pojęcie to zostało zanotowane w związku z odnalezieniem całunu Pana Jezusa w murach Edessy w roku 544.

czasie po raz pierwszy pojęcie *acheiropoietos* zastosowano oficjalnie w odniesieniu do obrazu – ok. 560 r.

Istnieje wiele wizerunków maryjnych, ale obraz Matki Bożej z Guadalupe jest niezwykle. Dlaczego?

Obraz Maryi z Guadalupe jest *acheiropitem*, czyli ob-

jest również jedyny w swoim charakterze. Wynika to z faktu, że wizerunek powstał w wyniku ingerencji Matki Bożej na opończy (tilmie) Indianina, św. Juana Diego, któremu w 1521 r. objawiła się Maryja, przynosząc udręczonym plemionom indiańskim na obszarach dzisiejszego Meksyku, przeżywającym najazd hiszpań-

W jaki sposób Indianie odczytali brzemienność Maryi?

Odpowiedzi na to pytanie udzielił postulator w procesie kanonizacyjnym św. Juana Diego, ks. prał. Guerrero, który stwierdził, że Indianie dostrzegali na obrazie z Guadalupe błogosławiony stan Maryi, „ponieważ w okolicy łona widoczne są miejsca oświetlone

Nie ręką ludzką uczyniony

Z prof. **Zbigniewem Treppą** z Zakładu Antropologii Obrazu Uniwersytetu Gdańskiego rozmawia Iwona Flisikowska

W Nowym Testamencie określenie to występuje trzykrotnie.

Ewangelista Marek posługuje się zwrotem *acheiropoieton*/*ἀχειροποίητον*, kiedy cytuje słowa jednego ze świadków z procesu Jezusa przed Sanhedrynem: „Myśmy słyszeli, jak On mówił: Ja zburzę ten przybytek uczyniony ludzką ręką i w ciągu trzech dni zbuduję inny, nie ręką ludzką uczyniony” (Mk 14, 58). Świadek ów przytacza słowa Jezusa mówiące o zburzeniu świątyni ludzką ręką uczynionej i odbudowaniu jej już innej, nie ręką ludzką, w ciągu trzech dni. Świątynią tą ma być Zmartwychwstały Jezus. Zwrotem *acheiropoietos* posługuje się również Paweł z Tarsu w Drugim liście do Koryntian (2 Kor 5, 1) i w Liście do Hebrajczyków (Hbr 9, 11).

Po odwołaniu się do źródeł należy przypomnieć rok 544, kiedy to według przekazu kronikarza Kościoła Ewagriusza Scholastyka wyzwolono spod panowania Persów bizantyjskie miasto Edesę (dzisiaj Sanli Urfa). Ta historyczna data uwolnienia miasta wiąże się również z niezwykle ważnym odkryciem w murach Edessy: tajemniczych płócien, na których widniała podobizna Jezusa po Jego męce, czyli znany nam Całun Turyński. Wiśnię o odnalezieniu płócien, o których przez ponad trzysta lat nie było wiadomo, gdzie się znajdują, obiegła całe ówczesne Bizancjum. To właśnie w tym

tot. Wikipedia

razem nie ręką ludzką uczynionym. Jest niepowtarzalny, ponieważ powstał w efekcie pierwszego w historii ludzkości objawienia Matki Bożej, co miało miejsce na wzgórzu Tepeyac w Meksyku, dzisiaj nazywanym Guadalupe. Obraz

skich kolonizatorów, przesłanie Ewangelii. Niezwykłość owego objawienia ujawnia się także w ukazaniu Maryi w brzemienym stanie, niezauważalnym jednak poza kulturą Indian – dla reprezentantów innych kultur.

intensywniej niż w innych częściach obrazu”. Zdumiewające, że niewidzialna obecność Jezusa w łonie Maryi z guadalupeńskiego obrazu stała się widzialna dla Indian nieznających chrześcijańskich pojęć teologicznych. Jeszcze bardziej zadziwiające jest to, że obecność Zbawiciela w łonie Maryi została zapisana w materii znakowej obrazu, który powstał w cudowny sposób.

Istnieją inne przykłady *acheiropoietos*?

Wszystkie znane obrazy *acheiropoietos* to obiekty, które mają mniej lub bardziej ścisły związek z sytuacjami opisanymi przez autorów biblijnych. Dwa z nich, Całun Jezusa Chrystusa i Welon z Manoppello, dokładnie odnoszą się do wydarzeń paschalnych opisanych przez Ewangelistów oraz przepowiedzianych w księgach Starego Testamentu (na przykład w Księdze Izajasza), dwa inne, Tilma z Guadalupe oraz Ikona z Coromoto, są odzwierciedleniem sytuacji przepowiedzianej w księgach Nowego Testamentu, takich jak Apokalipsa św. Jana czy Dzieje Apostolskie.

Całun Chrystusa jest tkaniną lnianą, która została użyta do pochówku Jezusa. Przyniósł ją Józef z Arymatei, członek Wysokiej Rady, po uzyskaniu zgody Pilata na zdjęcie ciała Jezusa z krzyża. Płótno zakupił pośpiesznie tuż przed roz-

poczęciem przez Żydów obchodów święta Paschy. Jest też Chusta z Manoppello z wizerunkiem twarzy Jezusa. Tilma, czyli opończa, na której widnieje ikona Maryi z meksykańskiej Guadalupe, została utkana z włókien agawy. W 1531 r., czyli dokładnie 490 lat temu, obraz ukazał się na pelerynie należącej do Indianina św. Juana Diego, wyniesionego na ołtarze przez Jana Pawła II.

Jakie były owoce objawień Matki Bożej w Guadalupe?

Pierwszym owocem objawień Maryi w Meksyku były wielotysięczne nawrócenia Indian na wiarę chrześcijańską. Nawrócenia były możliwe dzięki pozostawionym przez Maryję czytelnym dla nich znakom. Ich wymowę rozumieli, kiedy wyznawali wielobóstwo. Znaki te odczytali jednak na nowo, zgodnie z zamiarami Maryi. Ale objawienie Maryi adresowane było nie tylko do człowieka tamtych czasów. Świadczy o tym między innymi charakter przekazu Maryi zawarty w pozostawionym przez Nią wizerunku. Jest to przekaz zapisany za pomocą dwóch systemów znaków. Jeden z nich jest typowy dla cywilizacji zachodniej, drugi dla Indian z czasów, kiedy Maryja po raz pierwszy objawiła się w Ameryce.

Jakie zatem przesłanie Matka Boża w Guadalupe pozostawiła współczesnym ludziom?

Wszystko wskazuje na to, że zgodnie z Bożą Opatrznością obraz Maryi miał przetrwać do dziś, by przekazać współczesnemu człowiekowi coś bardzo ważnego. Cały czas zaskakuje aktualność przesłania Maryi z Guadalupe, która potwierdzana jest kolejnymi znakami. Miały one miejsce niedawno, 12 grudnia 2007 r., kiedy rada miasta Meksyku miała uchwalić ustawę zezwalającą na wykonywanie aborcji. Wtedy to,

podczas Mszy świętej w intencji ofiar aborcji, obraz Maryi z Guadalupe emanował światłem o kształcie ludzkiego embrionu, jaki można obserwować podczas standardowych badań USG. Zebrany materiał zdjęciowy pozwala traktować to wydarzenie w kategoriach znaku o bardzo czytelnym przesłaniu. Ale nawet bez tego znaku ikona Matki Bożej ujawnia treści, które pozwalają zobaczyć Maryję jako kobietę oczekującą dziecka. W taki właśnie sposób widzieli Ją rodowici mieszkańcy Meksyku. Warto dodać, że Maryja ujawnia swoją brzemienność na obrazie jedynie wówczas, kiedy patrzymy na Jej postać tak jak Indianie, którzy potrafili to dostrzec i przyjąć ten komunikat z właściwą dla nich prostolinijnością.

W naszych czasach ikona Maryi niesie te same treści co

dawniej, zapraszając każdego człowieka do obrony i poszanowania życia, również nie-narodzonych dzieci. Nie mam wątpliwości, że imię Ma-

ryi, które objawiła w Meksyku: „Matka Boga, przez którego żyjemy”, pozwala odczytywać Jej orędzie w sposób jednoznaczny: nikt z ludzi nie może czynić się panem życia i śmierci drugiego człowieka, bo tylko Bóg jest Panem i Stwórcą, który nadaje sens naszemu życiu. Nieustanna aktualność tego znaku manifestuje się w przesłaniu Maryi skierowanym do każdego człowieka, że każde poczęte życie jest wielkim darem, wielką łaską, wielkim znakiem Bożej miłości. Jest to znak miłości dla kobiety matki, dla mężczyzny ojca, dla rodziny oraz dla całego rodzaju ludzkiego. Niezwykły wizerunek Maryi z Guadalupe, noszącej w swoim łonie Zbawiciela, ukazuje nam prawdę o tym, jak bardzo Bóg nas kocha i przemawia do nas na wiele sposobów, również przez obrazy „nie ręką ludzką uczynione”.

Izabela Pakulska

SARS-CoV-2 a przeciwciała

Przed tygodniem pisałam o badaniach, które pozwalają wykryć obecność wirusa SARS-CoV-2 w organizmie. Polegają one na pobraniu wymazu z nosogardzieli, czyli miejsca, gdzie wirusa jest najwięcej. Test antygenowy należy robić w czasie występowania objawów, w ciągu 5-7 dni od ich wystąpienia, test PCR – gdy są objawy lub przynajmniej 7 dni po kontakcie z osobą zakażoną, jeśli nie mamy objawów.

Istnieją dwa podstawowe mechanizmy odporności organizmu. Jeden to odpowiedź komórkowa. Tu główną rolę odgrywają limfocyty T. Prowadzą one walkę w miejscu występowania antygeny, współpracując z innymi komórkami, znajdującymi się we krwi (takimi jak makrofagi, granulocyty i inne). Dochodzi wówczas do wielu skomplikowanych procesów, których celem jest zniszczenie intruza. Udowodniono, że w przypadku zakażenia SARS-CoV-2 odpowiedź komórkowa jest nie tylko intensywna, ale też długotrwała. To dobra wiadomość.

Innym typem odpowiedzi jest odpowiedź humoralna. Tu główną rolę odgrywają limfocyty B, odpowiedzialne za powstawanie przeciwciał; jest to broń nieszkodliwiająca na odległość. Badanie obecności przeciwciał pokazuje, czy mieliśmy kontakt z wirusem, przeciwciała pojawiają się także po szczepieniu. W celu oznaczenia przeciwciał konieczne jest pobranie krwi. Ważne jest także, kiedy badanie wykonamy, przeciwciała nie powstają natychmiast.

Obecność przeciwciał jest dowodem kontaktu organizmu z danym patogenem. Dostępne na rynku szczepionki przeciw COVID-19 oparte są na białku S.

Dlatego oznaczając przeciwciała anty-S (klasy IgA i IgG), oznaczamy przeciwciała, które powstały w wyniku infekcji lub szczepienia. Są to przeciwciała neutralizujące, bezpośrednio nieszkodliwiący wirusa. Są skierowane przeciwko konkretnej części wirusa, a dokładnie przeciwko glikoproteinie

tworzącej koronę wirusa, czyli przeciwko białku S.

Często oznaczane są przeciwciała anty-N (klasa IgM i IgG), te powstają tylko po przebytej infekcji, nie pojawiają się po szczepieniu!

Po infekcji limfocyty B zaczynają produkcję przeciwciał, najpierw pojawiają się przeciwciała klasy IgM. Można oznaczać je już po 5-7 dniach od wystąpienia objawów; jeśli nie ma objawów, a obecność przeciwciał chcemy sprawdzić po kontakcie z osobą chorą, nie ma sensu badać ich wcześniej niż po 12 dniach od kontaktu. Wcześniej można trafić na tzw. okienko serologiczne, kiedy przeciwciała jeszcze nie powstały, mimo istniejącego zakażenia. Przeciwciała klasy IgG pojawiają się później, ale już około 10 dnia. Z czasem przeciwciał klasy IgM ubywa, a przeciwciał klasy IgG przybywa. To właśnie one odpowiadają za skuteczną obronę. To one są najważniejsze. Nie wiadomo, jak długo utrzymuje się odporność po szczepieniu. Logiczne wydaje się badanie obecności przeciwciał 4-6 tygodni po drugiej dawce szczepionki. Wcześniej szczepionki dopuszczane były do masowego stosowania po 5 latach badań, obecnie żaden ze stosowanych preparatów nie ma tak długiej obserwacji. Wiemy, że odporność po szczepieniu przeciwko SARS-CoV-2 utrzymuje się przez mniej więcej 10-12 miesięcy, czas pokaże, czy dłużej. Ilość przeciwciał stwierdzanych po przebytym COVID-19 jest bardzo różna, zależy od osobniczych właściwości, ciężkości zakażenia, przyjmowanych leków. Wciąż nie wiadomo, jaka ilość przeciwciał zapewnia skuteczną ochronę.

Autorka jest lekarzem

O rozpoczynaniu e-maila

dr hab. Tomasz Korpysz

Wydawać by się mogło, że już nie tyle lata, ile dekady dość powszechnego używania przez Polaków poczty elektronicznej nauczyły wszystkich, jak konstruować elektroniczne listy. Jednakże codzienna praktyka (choćby moich kontaktów ze studentami, w tym roku znacznie częstszych ze względu na pandemię) pokazuje, że jest inaczej.

Zacząć wypada od rzeczy podstawowej: jak skrótnie nazwać taki elektroniczny list? Zgodna z normą wzorcową jest zapożyczona z języka angielskiego nazwa *e-mail*. Przez lata funkcjonowała tylko ona, jednak duża częstotliwość stosowania tego słowa sprawiła, że użytkownicy zaczęli je spolszczać i upraszczać. W konsekwencji w tekstach pojawiły się różne warianty: *email* (a więc bez dywizu oddzielającego część „e-”, co znacznie ułatwia zapis), *imeil* oraz *i-meil* (a więc dwie wariantywnie formy, w których zapis oddaje wymowę inicjalnej głoski), a także skrócone postaci o różnym stopniu adaptacji ortograficznej i fonetycznej: *mail* oraz *mejl*. Rzecz jasna, nie wszystkie one są akceptowane przez normę. Raz jeszcze przypomnę, że wzorcowy jest *e-mail* i takiej formy należy używać np. w korespondencji służbowej, urzędowej czy innych oficjalnych tekstach. Z kolei *mail* oraz *mejl* wciąż jeszcze uznawane są za formy potoczne, zatem można je stosować w nieoficjalnych sytuacjach komunikacyjnych. I wreszcie **email*, **imejl* oraz **i-mejl* – wszystkie te postaci są błędne, dlatego też oznaczam je gwiazdką. Przyznam, że bardzo długo, nawet w prywatnych, swobodnych SMS-ach stosowałem jedynie formę *e-mail*, ale od pewnego czasu najczęściej piszę po prostu o *mejlach*. Oczywiście, tylko w kontaktach prywatnych, z osobami bliskimi, ponieważ w korespondencji służbowej wciąż używam *e-maila*.

Wróćmy do problemu samych e-maili. Wiele osób, pisząc je, przenosi obyczaje językowe charakterystyczne dla polszczyzny mówionej. Tymczasem mejl jest bliższy listowi, należy więc zachowywać zasady polszczyzny pisanej. W konsekwencji trzeba np. uważnie stosować formuły inicjalne i wszystkie formy grzecznościowe. Przyznam, że wciąż bardzo mnie razi listy rozpoczynające się od *Witam!* otrzymywane od osób, z którymi nie mam bliskich relacji. A zdarza się to wcale nierzadko... Bezpieczną formą rozpoczęcia e-maila jest zwyczajne, neutralne *Dzień dobry!* (przy okazji dodam, że wbrew czasem wyrażanym wątpliwościom można tak pisać niezależnie od realnej pory dnia i domniemanej pory przeczytania listu przez odbiorcę). Dobrze jest stosować tę formułę powitalną zwłaszcza wtedy, gdy już kogoś znamy i nie ma między nami zbyt dużego dystansu. W relacjach bardziej oficjalnych lepiej pisać np. *Szanowna Pani, Szanowny Panie* czy też *Szanowni Państwo* (to ostatnie wyrażenie stosujemy, gdy piszemy np. do instytucji lub jakiejś grupy). Jeśli jednak zwracamy się do osoby pełniącej znaną nam funkcję czy też posiadającej jakiś stopień czy tytuł, to zasady ogólnej grzeczności językowej nakazują odwoływanie się do tych właśnie funkcji, stanowisk czy stopni. Należy pisać zatem np. *Szanowna Pani Minister, Szanowny Panie Dyrektorze, Szanowna Pani Redaktor, Szanowni Państwo Dziekani* itp. W środowisku akademickim stosuje się nazwy stopni oraz tytułów zawodowych i naukowych, a więc np. *Szanowny Panie Magistrze, Szanowna Pani Doktor* itp. Muszę przyznać, że większość moich studentów zna tę zasadę i rozpoczyna e-maile do mnie właściwą formułą *Szanowny Panie Profesorze* lub *Panie Profesorze*.

Kolejnym problemem jest interpunkcja. Wiele osób ma wątpliwości, jakiego znaku użyć po zwrocie grzecznościowym. Warto pamiętać, że istnieją dwie możliwości. Jeśli zastosujemy wykrzyknik, to dalsza część listu musi się zaczynać od wielkiej litery (np. *Panie Dyrektorze! Zwracam się z uprzejmą prośbą...*). Jeśli natomiast zdecydujemy się na przecinek, wówczas następny wyraz zapisujemy małą literą (np. *Panie Dyrektorze, zwracam się z uprzejmą prośbą...*).

Karta EKUZ

Edyta Pisarczyk-Kulon

Planując wyjazd wakacyjny za granicę, warto pamiętać o Europejskiej Karcie Ubezpieczenia Zdrowotnego EKUZ. Na podstawie EKUZ można w nagłych i niespodziewanych sytuacjach skorzystać z opieki medycznej na terenie innego państwa w placówkach działających w ramach powszechnego systemu ochrony zdrowia.

Uzyskanie karty EKUZ jest bezpłatne. Wniosek o wydanie karty można złożyć na różne sposoby. Można go zeskanować i wysłać mailem do wojewódzkiego oddziału NFZ. Można też wysłać go pocztą lub faksem do oddziału lub jednej z delegatur NFZ albo wy-

śłać za pomocą Elektronicznej Skrzynki Podawczej ePUAP albo poprzez internetowe konto pacjenta. Wniosek można również złożyć osobiście w oddziale lub w jednej z delegatur NFZ. W tym ostatnim przypadku przed wizytą w oddziale warto upewnić się co do aktualnie obowiązujących zasad obsługi interesantów. Wnioski o wydanie EKUZ rozpatrywane są przez oddziały wojewódzkie oraz przez wybrane delegatury NFZ, zwykle od ręki przy wizycie osobistej albo w ciągu kilku dni roboczych przy wniosku elektronicznym.

Karta EKUZ gwarantuje takie zasady udzielania świadczeń zdrowotnych, jakie obowiązują ubezpieczonych w kraju, w którym przebywają. Przed wyjazdem warto więc sprawdzić, jakie świadczenia zdrowotne i na jakich zasadach mają ubezpieczeni w danym państwie. Prawo do opieki zdrowotnej w każdym państwie jest ustalane odręb-

nie. Nie każda usługa medyczna będzie bezpłatna, dlatego przed wizytą u lekarza za granicą warto się co tego upewnić. Karta EKUZ nie uprawnia natomiast do bezpłatnego transportu sanitarnego.

Karta EKUZ nie zadziała w przypadku wyjazdu na leczenie planowe. Leczenie planowane poza granicami kraju jest to przewidywany, ściśle określony zakres leczenia, który może zostać przeprowadzony poza granicami kraju i który wymaga zgody dyrektora właściwego oddziału wojewódzkiego NFZ lub prezesa NFZ.

Informacja o tym, czy konkretna osoba jest ubezpieczona, znajduje się w bazie NFZ. W przypadku zgłoszonych do ubezpieczenia członków rodziny w wieku powyżej 18 lat – dzieci lub wnuków – potrzebny jest dokument potwierdzający fakt kontynuacji nauki, tj. aktualna legitymacja lub zaświadczenie z uczelni/szkoły.

Dla osób nieubezpieczonych uprawnionych na podstawie przepisów krajowych oraz w przypadku osób, których prawo do świadczeń uzależnione jest od zamieszkania w Polsce, dokumentem potwierdzającym przysługujące uprawnienie jest oświadczenie o zamieszkiwaniu. W przypadku absolwentów dokumentem potwierdzającym prawo do bezpłatnej opieki zdrowotnej jest potwierdzenie zakończenia nauki.

Jeśli skorzystamy z porady lekarskiej w publicznej służbie zdrowia w innym państwie, może być też tak, że mimo karty EKUZ za leczenie i tak będziemy musieli zapłacić, a po powrocie do Polski złożyć wniosek o refundację w NFZ. Warto więc pamiętać o potwierdzeniu, że konkretna usługa została wykonana, i o zabraniu rachunku, który został opłacony.

Autorka jest radcą prawnym

foto: PAP/EPA/Ettore Ferrari/POOL

CZEKAJĄC NA IGRZYSKA

Mariusz Jankowski

Sportowcy przygotowujący się do igrzysk olimpijskich pozostawali w ostatnich tygodniach w cieniu piłkarskiego Euro. I niestety w tym cieniu działo się mało optymistycznie.

Najsmutniejsze wieści dotarły od naszych lekkoatletów. Najpierw ze startu w Tokio zrezygnowała Sofia Ennaoui. Nasza biegaczka nie miała wyjścia. Z powodu kontuzji przeciążeniowej czeka ją operacja. Wicemistrzyni Europy w biegu na 1500 metrów przeżyła dramat. Zresztą, słowa z jej oświadczenia mówią wszystko: „(...) przez wzgląd na moją dalszą karierę, zdrowie, komfort psychiczny i chęć dalszego rozwoju musiałam podjąć jedną z najtrudniejszych decyzji w mojej karierze”.

Równie trudną decyzję podjął Adam Kszczot. W jego przypadku przyczyny rezygnacji są bardziej złożone, to między innymi sprawy rodzinne oraz nie najlepsze samopoczucie po szczepieniu. Nie zmienia to faktu, że z kadry wypadł niezwykle doświadczony i utytułowany zawodnik.

Kibice królowej sportu mają powody do zmartwień. Na szczęście dostali też mały zastrzyk optymizmu. Anita Włodarczyk na Memoriale Ireny Szewińskiej uzyskała trzeci wynik na świecie. Nasza mistrzyni systematycznie pracuje nad formą. Czy zdąży na igrzyska? Jest na to spora szansa.

Szanse na ważne odpowiedzi dostaliśmy też przy okazji Ligi Narodów siatkarki. Polacy chwilami szli przez turniej jak burza. W finale zatrzymali ich jednak Brazylijczycy (trzeba pamiętać, że także wcześniej w tych rozgrywkach górą byli Canarinhos).

Te dwie porażki mogą jednak wyjść na zdrowie. Może nie drużynie, bo sportowcy nie lubią przegrywać. Przegrane mogą jednak dobrze podziałać na rozpalone głowy kibiców. Bo nie brakowało już chętnych do zakładania siatkarzom złotych medali olimpijskich. Spokojnie. Mamy silną, być może najlepszą w historii drużynę. Nie znaczy to jednak, że rywale w Tokio z pokorą usuną się Polakom z drogi. Wręcz przeciwnie. Stara, mądra zasada „bij mistrza” obowiązuje. Przecież nic nie smakuje tak dobrze, jak pokonanie mistrza świata. I biało-czerwoni zdają sobie z tego sprawę. Tak samo powinniśmy o tym pamiętać my. To będzie twardy olimpijski bój. To będzie być może niesamowicie nerwowa, a przy okazji epicka walka o podium. Ale jak się ona zakończy? Tego nie wiemy. Medal dla Polski dziś wydaje się czymś oczywistym i obowiązkowym. Czy aby na pewno? Przecież w siatkówce, jak w wielu innych dyscyplinach, jak po prostu w życiu, jeden słabszy dzień może wiele zniweczyć. Pamiętajmy o tym, czekając na igrzyska.

Autor jest dziennikarzem TVP

Równe szanse?

W półfinale piłkarskich mistrzostw Europy zameldowały się reprezentacje Włoch, Hiszpanii, Anglii i Danii. Prócz umiejętności drużyny te połączył fakt, że wszystkie mecze fazy pucharowej rozegrały na własnych boiskach i, w przeciwieństwie do innych zespołów, nie spędziły długich godzin w podróży. Tegoroczne mistrzostwa odbywały się w jedenastu miastach różnych krajów. Czy na pewno wszyscy mieli równe szanse?

Z polskim akcentem

Iga Świątek i Hubert Hurkacz zostali w rywalizacji wielkoszlemowego turnieju w Wimbledonie. Raszynianka jak dotąd nie oddała rywalkom ani jednego seta. Tymczasem Hurkacz już odniósł życiowy sukces – do 1/8 finału Wimbledonu dotarł po raz pierwszy. W trzeciej rundzie z rywalizacji odpadła Magda Linette.

foto: PAP/EPA/Facundo Arribalaga

Diaamentowy Duplantis

foto: PAP/EPA/Christine Oleson/IT

W lekkoatletycznym mityngu Diamantowej Ligi w Sztokholmie absolutnym rekordzistą w skoku o tyczce był Armand Duplantis (6,02 m). Polacy w tej konkurencji zajęli piątą pozycję zarówno w rywalizacji kobiet (Kamila Lićwinko – 1,93 m), jak i mężczyzn (Piotr Lisek – 5,82 m). Z kolei w skoku w dal debiutował Andrzej Kuch, zajmując ósmą lokatę (7,57 m).

Też jadą do Tokio

Koszykarze reprezentacji Słowenii, Niemiec i Włoch wywalczyli kwalifikację do udziału w Igrzyskach Olimpijskich w Tokio. W Belgradzie Włosi pokonali Serbów (102:95), w Kownie Słowacy zwyciężyli z Litwinami (96:85), a Niemcy wygrali w Splitcie z Brazylijczykami (75:64).

foto: PAP/EPA/Toms Kalnins

Alpejskie piekło

Dziewiąty etap Tour de France (Cluses – Tignes, 145 km) zdziesiątkował kolarskich sprinterów. W Alpach kolarzom dały się we znaki zimno i deszcz. Zdecydowanym bohaterem tego dnia został Australijczyk Ben O'Connor (AG2R Citroen Team). Na pozycji lidera wyścigu umocnił się Tadej Pogacar, który uplasował się na szóstej pozycji.

foto: PAP/EPA/Guillaume Horcajuelo

Czasami z tęsknotą spoglądałam na sklepowe masy czekoladowe do polewania naleśników i lodów. Nawet krótko trzymałam je w rękach z zamiarem kupienia, ale mam zwyczaj przed kupieniem czytać skład produktu. Jeśli jakkolwiek nazwa składnika brzmi podejrzanie albo niezrozumiale, odkładam wyrób na półkę i nie wyznaję zasady, że „towar macany należy do macanta”.

Polewy do naleśników

Barbara Wiśniowska

Macaną truciznę należy zostawiać na półce albo zwracać do producenta, niech poprawi skład – albo straci pieniądze. Fakt, że składnik nie nazywa się arsenikiem i truje powoli, jeszcze nie jest powodem, żebym go zjadła. O wielu konserwantach wiemy, że mają negatywny wpływ na zdrowie,

niektóre są słabo przebadane. Na palcach można policzyć, które są zdrowe (zalicza się do nich ksylitol).

Polewę czekoladową do naleśników możemy sobie zrobić sami i jeśli tylko nie mamy alergii, będzie ona bardzo zdrowa.

Tajnym składnikiem jest miód. To on sprawia, że twarda

czekolada zawsze będzie miętka i pływająca. Kiedy połączymy go z gorzką czekoladą w równych proporcjach wagowych i schłodzimy w lodówce, wyjdzie nam masa plastyczna. Kiedy dodamy miodu ponad dwa razy więcej niż czekolady, będziemy cieszyć się polewą do naleśników. Uwaga! Z czekolady mlecznej i białej wychodzą dużo rzadsze i słodsze masy, więc potrzebne są zupełnie inne proporcje miodu.

foto: Barbara Wiśniowska

NALEŚNIKI Z SERKIEM BANANOWYM

Ciasto: 30 g masła ■ 200 g mąki ■ 200 g wody ■ 200 g mleka ■ 2 jajka ■ szczypta soli

Nadzienienie: 500 g twarogu mielonego ■ 2 banany ■ 2 łyżki ksylitolu ■ łyżka soku z cytryny ■ płatki migdałowe

Polewa: 50 g gorzkiej czekolady o zawartości 95% kakao ■ 120 g miodu

Sposób przygotowania: Topimy masło na małym ogniu, roztopione miksujemy ze składnikami ciasta. Smażymy naleśniki. Miksujemy wszystkie składniki nadzienia. Czekoladę powoli roztopiamy w rondelku, dodajemy miód, łączymy w jednolitą masę. Na gorąco będzie się rozpląwać, ale po wystygnięciu można ją umieścić w szprycy lub wylewać cienkim strumieniem z rondelka tuż przed podaniem. Możemy przechowywać w lodówce, ale polewa jest tak pyszna, że za długo nie pozostoi...

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

- 1 A – gatunek motyla
- 1 G – pies myśliwski
- 2 E – stoją w pasiece
- 3 A – wśród owoców
- 3 G – zgłoszenie udziału
- 6 A – król Itaki
- 6 H – worek do oddychania
- 8 C – złośliwa uwaga
- 9 A – twarda podstawa
- 9 G – statek wodny
- 10 E – roztwór sodu
- 11 A – drugi pokos trawy
- 11 G – przyprawa korzenna

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

PIONOWO

- A 1 – pole po bitwie
- C 1 – napój alkoholowy
- C 8 – kobieta z klasą
- D 3 – uczeń Jezusa
- E 1 – zwierzę drapieżne
- E 8 – pełna miska
- F 4 – sąsiedzi z południa
- G 1 – auto z Hiszpanii
- G 8 – skoki szaraka
- H 3 – mały kwiat
- I 1 – model Daewoo
- I 8 – jadalny skorupiak
- K 1 – szef restauracji

Hasło do odczytania
w zaznaczonym wierszu

--	--	--	--	--	--	--	--

Rozwiązania prosimy nadsyłać
do 16 lipca na adres redakcji „Idziemy”.
Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi
nagrodzimy książkami.

TVP 1

04.45 Klan (3807); **05.10** Klan (3808); **05.35** Klan (3809); **06.00** Słownik polsko@polski – talk-show; **06.25** wojsko-polskie.pl; **06.55** Słowo na niedzielę; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach; **08.00** Tydzień; **08.30** Zakochaj się w Polsce; **09.00** Policzmy się dla Polski; **09.10** Przyrodnik na tropie; **09.45** Japonia – inspirujące krajozaby. Morze Nishizu Shizuka; **10.00** Japonia – inspirujące krajozaby. Wyspa Yakushima; **10.25** Klastorne smaki Remigiusza Rączki – magazyn kulinarny; **10.55** Słowo na niedzielę; **11.00** Transmisja Mszy Świętej z Jasnej Góry; **11.55** Między ziemią a niebem; **12.00** Anioł Pański; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.50** Program katolicki; **13.15** BBC w Jedyne – Wyprawa do wnętrza wulkanu; **14.15** Z pamięci; **14.25** Okrasa łamie przepisy; **14.55** Komisarz Alex (54.); **15.50** Geniusze i marzyciele; **16.50** Łączy nas Euro (38); **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Jaka to melodia?; **18.30** Stulecie Winnych (7); **19.25** Sport **19.30** Wiadomości **20.00** Pogoda **20.10** Gra na Maksa (22) – Koniec mistrzostw, serial TVP **20.20** Euro 2020 – Finał Szwajcaria 2021 **23.20** Zakochana Jedyne – Miłość w Seattle, film obycz. Wielka Brytania/Kanada/USA 2000; reż.: Brandon Camp; wyk.: Aaron Eckhart, Jennifer Aniston, Ellie Harvie **01.20** Wolyń – dramat historyczny **03.55** Kopciuszek (21) – serial obyczajowy **04.25** Kopciuszek (22) – serial obyczajowy **04.55** Z pamięci **05.00** Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Barwy szczęścia (2423) – serial obycz.; **05.55** Barwy szczęścia (2424) – serial obycz.; **06.25** Barwy szczęścia (2425) – serial obycz.; **07.00** M jak miłość (1578) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie; **11.00** Dookoła Bałtyku (2) – magazyn kulinarny; **11.25** Zezowate szczęście – komediodramat, Polska 1959, reż.: Andrzej Munk, wyk.: Bogumił Kobiel, Maria Ciesielska, Helena Dąbrowska, Barbara Kwiatkowska; **13.20** Va Banque – teleturniej; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2021 – przeboje lat 50. i 60. – widowisko muzyczne; **16.15** Na sygnale (304) **16.50** Alternatywy 4 (2/9) – Przeprowadzka – serial komediowy TVP; **17.45** Gra na Maksa (22) – Koniec mistrzostw – serial TVP; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Sekretne życie kotów (2) – reality show **19.20** Rodzinka.pl (187) – Zero tolerancji – serial komediowy TVP **19.50** Gra na Maksa (22) – Koniec mistrzostw – serial TVP **20.00** Wielki koncert nocy letniej – Muzyka filmowa cz. 1, koncert **20.55** Wielki koncert nocy letniej – Muzyka filmowa cz. 2, koncert **21.55** Muzyka, Taniec, Zabawa (24) – koncert **23.00** Hity wszech czasów (8) – magazyn muzyczny **24.00** Disco polo – komedia, Polska 2015, reż.: Maciek Bochniak, wyk.: Dawid Ogrodnik, Piotr Głowacki, Tomasz Kot, Joanna Kulig, Aleksandra Hamkała **02.00** Mój Nikifor – dramat, Polska 2004, reż.: Krzysztof Krauze, wyk.: Krystyna Feldman, Roman Gancarczyk, Jerzy Gudejko, Jowita Mionlikowska **03.40** Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie; **06.00** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **06.15** Wstaje dzień; **06.24** Pogoda; **06.29** Wstaje dzień; **06.31** Info Poranek; **06.40** Wstaje dzień; **06.53** Info Poranek; **06.59** Wstaje dzień; **07.01** Info Poranek; **07.11** Wstaje dzień; **07.23** Pogoda; **07.29** Wstaje dzień; **07.31** Info Poranek; **07.36** Wstaje dzień; **07.51** Pogoda Info; **07.59** Info Poranek; **08.22** Pogoda; **08.30** W Kontrze; **09.15** Info Poranek; **09.41** Pogoda; **09.50** Wronicza 17; **10.59** Info Dzień weekend; **11.22** Pogoda; **11.29** Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Info Dzień weekend; **12.49** Pogoda; **12.59** Info Dzień weekend; **13.29** Info Dzień weekend; **13.52** Pogoda; **13.59** Info Dzień weekend; **14.29** Info Dzień weekend; **14.52** Pogoda; **15.00** Debata Senior; **15.29** Info Dzień weekend; **15.54** Pogoda; **16.00** Okiem Wiary; **16.29** Info Dzień weekend; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Teleexpress na deser; **17.45** Info Dzień weekend; **18.00** Panorama; **18.18** Info Wieczór weekend; **18.25** Studio Zachód; **18.50** INFO V4+; **19.05** Głębia ostrości **19.30** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Minęła 20 **21.00** W pełnym świetle **21.30** Serwis Info Wieczór weekend **21.43** Pogoda Info **21.50** Strefa starcia **23.00** INFO Wieczór **23.55** Serwis Info Wieczór weekend **00.03** Wiadomości **00.31** Gość Wiadomości **00.58** Pogoda Info **01.07** Wronicza 17 **02.10** Minęła 20 **03.00** Serwis dla Polonii **03.21** Pogoda Info **03.25** Filmy Dokumentalne TVP INFO **04.20** Filmy Dokumentalne TVP INFO **05.13** Agrobiznes – podsumowanie

TV TRWAM

05.00 Głos serca; **05.45** Paweł VI. Papież czasów burzy; **07.30** Petra – tajemnicze miasto; **07.50** Kolory Świętości: Św. Benedykt z Nursji; **07.55** Poczet Wielkich Polaków: inż. Wiesław Wiatrak; **08.00** XXX Pielgrzymka Rodziny Radia Maryja na Jasną Górę pod hasłem „Ewangelia Radosną Nowiną”: Godzinki o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Maryi Panny; **09.00** XXX Pielgrzymka Rodziny Radia Maryja na Jasną Górę: Czuwanie modlitewne; **11.00** XXX Pielgrzymka Rodziny Radia Maryja na Jasną Górę: Transmisja Mszy Świętej; **15.00** XXX Pielgrzymka Rodziny Radia Maryja na Jasną Górę: Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia Koronką do Bożego Miłosierdzia; **15.30** Centrum Ewangelizacji; **15.55** Słowo życia; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Koncert życzeń; **17.00** Zostań żołnierzem RP; **17.15** Jan Paweł II (1978-2005); **17.30** Nowa Ewangelizacja; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański **18.05** Informacje dnia **18.15** Rozmowy niedokończone **19.25** Święty na każdy dzień **19.30** Opowieści biblijne historie animowane z Nowego Testamentu **20.00** Informacje dnia **20.20** Różaniec **20.50** Kolory Świętości. Św. Benedykt z Nursji **21.00** Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze – transmisja **21.20** Informacje dnia **21.40** Retrospekcja **21.45** Dzieje apostołskie cz. 4 **22.40** Jan Paweł II (1978-2005) **23.00** Jak my to widzimy – z daleka widać lepiej **23.30** Tam, gdzie Bóg płacze **00.00** Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.40 Był taki dzień – 11 lipca; **06.50** Biblia – Święty Paweł, cz. 3; **08.00** Msza grekokatolicka – transmisja; **08.55** Historia religii; **09.30** Janosik (10/13); **10.20** Okrasa łamie przepisy – magazyn kulinarny; **10.50** Kresowym szlakiem – Kolomyja, cykl reportaży; **11.30** Wojciech Ciejrowski – bosy przez świat (121) – Peru; **12.05** Jak powstały kontynenty – Eurazja; **13.00** Wyspy czasów Odyseusza – Urok Księżycy; **14.00** W kotle historii – Grunwald – kuchnia polska i... angielska – magazyn; **14.35** Polskie 100 lat – Polska 1944-1949. Powrót do życia – cykl dokumentalny; **15.05** Dom (10/25) – Nie przesadza się starych drzew; **16.30** Giganci historii (20): Wawel królów polskich – teleturniej; **17.25** Ocalałam z rzezi – film dokumentalny; **17.55** 07 zgłoś się (19/21) – serial TVP; **19.35** Geniusze i marzyciele – Stefan Bryła – film dokumentalny; **20.40** Największe mity w historii Ameryki; **21.45** Wolyń – dramat historyczny; **00.55** Mata Hari (6); **01.55** Przemysł – złamane marzenia – film dokumentalny; **03.10** Szerokie tory; **03.50** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Co dalej? – Czy bez katolicyzmu Francja wpadnie w ochłotę?; **07.35** Śpiewa Maria Koterbska – recital; **08.15** Tamte lata, tamte dni – Teresa Lipowska; **08.40** Chuligan Literacki – magazyn o książkach; **09.15** Z przytupem – Powolnaki; **09.35** Animama – Józio człowiekiem interesu – film anim.; **09.40** Animama – Józio wędkarzem; **09.45** Animama – Gapiszon w cyrku; **10.10** Serialowa nostalgia – Janosik (2); **11.00** Trzeci punkt widzenia; **11.30** Winnetou; **13.15** Paddington 2; **17.05** Mój czas; **17.15** Niedziela z... rolami Gabrieli Kownackiej; **18.10** Niedziela z... rolami Gabrieli Kownackiej – Dzieci i ryby, reż.: Jacek Bromski; **20.00** Wydział Rosja – film sens.; **22.05** Trzeci punkt widzenia – program publ.; **22.35** Cała naprzód; **23.40** Przed zachodem słońca – dramat; **01.05** Polska szkoła animacji; **01.10** Polska szkoła animacji – Lykantropia; **01.15** Polska szkoła animacji – Nerwowe życie kosmosu; **01.20** Polska szkoła animacji – Wolność nogi; **01.35** Mocne Kino – Labirynt; **04.15** Sami Yaffa na tropie dźwięków (6); **05.20** Teledyski; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

06.00 Uwaga!; **06.20** Ukryta prawda; **07.20** Kuchenne rewolucje; **08.20** Nowa Maja w ogrodzie; **08.50** Akademia ogrodnika; **09.00** Dzień Dobry Wakacje; **11.30** Weekendowa metamorfoza 3; **12.30** Co za tydzień; **13.05** Rozenek cudnie chudnie (7/8) – program lifestyleowy; **13.40** Dennis rozrabiaka – komedia, USA 1993, reż.: Nick Castle, wyk.: Walter Matthau, Mason Gamble, Joan Plowright; **15.45** Junior – komedia, USA 1994, reż.: Ivan Reitman, wyk.: Arnold Schwarzenegger, Danny DeVito, Emma Thompson; **18.00** Kuchenne rewolucje; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** Ultimatum Bourne'a – film sensacyjny, USA/Niemcy 2007, reż.: Paul Greengrass, wyk.: Matt Damon, Julia Stiles, David Strathairn; **22.20** Slaby punkt – film sensacyjny, USA/Niemcy 2007, reż.: Gregory Hoblit, wyk.: Anthony Hopkins, Ryan Gosling, David Strathairn; **00.50** Hannibal – film sensacyjny, Wielka Brytania/USA 2001, reż.: Ridley Scott, wyk.: Anthony Hopkins, Julianne Moore, Gary Oldman, Giancarlo Giannini, Ray Liotta; **03.30** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.45** Samoloty, reż.: Klay Hall; **10.45** Fantastyczna Czwórka 2. Narodziny Srebrnego Surfera; **12.45** Smerfy. Legenda Smerfnej Doliny, reż.: Franck Stephan; **13.15** Epoka lodowcowa. Mocne uderzenie, reż.: Galen T. Chu, Mike Thurmeyer; **15.15** Thor; reż.: Branagh Kenneth; wyk.: Elba Idris, Hemsworth Chris, Hiddleston Tom, Anthony Hopkins, Natalie Portman, Stellan Skarsgård; **17.45** Nasz Nowy Dom (130); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.54** Pogoda; **20.00** Kabaret na żywo – Klinika Skeczów Męczących; **22.10** Drużyna A, USA 2010, reż.: Joe Carnahan; wyk.: Jessica Biel, Bradley Cooper, Copley Sharlot, Liam Neeson, Quinton Jackson, Patrick Wilson; **00.50** Pojutrze, USA 2004, reż.: Roland Emmerich, wyk.: Dennis Quaid, Jake Gyllenhaal, Emmy Rossum, Dash Mihok, Jay O. Sanders, Sela Ward; **03.35** Love Island. Wyspa miłości (7); **04.40** Disco Gramy; **05.45** Teledyski TV

TVP 1

05.20 Przysięga (442) – serial obycz., Turcja 2020; **06.10** Elif (1012) – serial, Turcja 2018; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Okiem Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (20) – serial obycz.; **09.40** Komisarz Alex (10): Nadchodzi zemsta – serial krym.; **10.40** Ojciec Mateusz (253) – serial krym.; **11.25** Uzdrowisko (21) – Kochany wnusio; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** BBC w Jedynce: Wyprawa do wnętrza wulkanu cz. 1 – film dok., Wielka Brytania 2017; **14.00** Elif (1013) – serial, Turcja 2018; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka (406); **16.05** Przysięga (443) – serial obycz., Turcja 2020; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **18.00** Dzikie pszczoły (11), dramat Grecja 2019; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 Królowa i konkwestador (1) – serial, Kolumbia 2020
21.35 To był rok! (21)
22.30 Gra na Maksa (22)
22.40 Świat bez fikcji – Czeska mitologia – film dok., reż.: Rafał Geremek
23.40 Święci i żołnierze: credo spadochroniarza – dramat wojenny
01.25 Miłość w Seattle – film obycz. Wielka Brytania/Kanada/USA 2009, reż.: Brandon Camp
03.25 Dobrzy ludzie – thriller Szwecja/Dania/USA 2014, reż.: Henrik Ruben Genz, wyk.: Kate Hudson, James Franco, Omar Sy
04.55 Notacje – Teresa Bojarska. Pracowałam u adwokata
05.05 Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Cafe piosenka – Dariusz Pasztaleniec; **05.30** Na dobre i na złe (703) – serial TVP; **06.25** Życiowe wybory – Niewidzialna – telenowela dokumentalna TVP; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **11.30** Dziewczyny ze Lwowa (26) – Jedna za wszystkie – serial obycz.; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (136) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (276): Zaraz wszystkie wyleci w powietrze – serial fabularny zowany TVP; **15.10** Górscy ratownicy (104): Pożegnanie na zawsze cz. 2 – serial obycz., Niemcy 2018; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Promyk nadziei (63) – serial, Turcja 2019; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (137) – serial kostiumowy, Rosja 2013
19.35 Barwy szczęścia (2425) – serial obycz.
20.10 Postaw na milion – teleturniej
21.00 Wakacyjna Trasa Dwójki
21.25 Lepsza polowa (29) – serial TVP
21.55 Czerwona królowa (9) – serial, Ukraina/Rosja 2015
22.55 Tajemnice Majorki (3): Ikona oligarchy – serial, Wielka Brytania 2019
23.55 Pięta władza – dramat, USA 2013, reż.: Bill Condon, wyk.: Benedict Cumberbatch, Daniel Brühl
02.05 Warto kochać (65) – serial TVP
02.55 USS Squalus zatonał – thriller, USA 2001, reż.: James Keach, wyk.: Sam Neil, Shea Whigham, Emily Procter
04.25 Rodzinka.pl – serial komediowy TVP
04.55 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **05.59** Wstaje dzień; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.16** Wstaje dzień; **06.20** Pogoda; **06.27** Wstaje dzień; **06.30** Info Poranek; **06.35** Wstaje dzień; **06.54** Pogoda; **07.00** Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Info Dzień; **11.29** Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **12.29** Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Info Dzień; **14.29** Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć – magazyn
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.16 Pogoda
03.20 Nie da się ukryć magazyn
03.42 Filmy Dokumentalne TVP INFO
04.10 Filmy Dokumentalne TVP INFO
04.45 Filmy Dokumentalne TVP INFO
05.16 Agrobiznes

TV TRWAM

8.00 Informacje dnia; **8.15** „Cudem jest w naszych oczach” – 25 lat Radia Maryja; **9.15** 100 cudownych miejsc na świecie; **9.25** Słowo życia; **9.30** Opowieści biblijne historie animowane z Nowego Testamentu; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** 100 cudownych miejsc na świecie: Egipt; **11.30** Przyroda w Obiektywie: Bobry; **11.45** Kolory Świętości: Św. Gwałbert; **11.55** Święty na każdy dzień; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojesz – 10 przykazań; **13.10** Prawda a Historia Michnów; **13.30** Msza święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej; **14.20** Oblawa; **15.15** Mały Katriń – Obóz NKWD w Trzebusce; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuaria polskie; **16.30** Zew natury; **16.55** Świadkowie; **17.30** Natura obiektywnie; **17.55** Poczet Wielkich Polaków: por. Mieczysław Kudelski „Wiktor”; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści Starego Testamentu
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Święty na każdy dzień
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.55 Mojesz – 10 przykazań
23.50 Nowo nawróceni
23.50 Niezwykłości przyrody Nowej Zelandii – szokowa owca
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 12 lipca; **06.55** Polska Kronika Filmowa 1994; **07.20** Stawka większa niż życie (4/18); **08.40** Wojownicy czasu – Łabiszyn, czyli polska Normandia 1944; **09.15** Wołyń – zapis zbrodni – film dok.; **10.05** Sensacje XX wieku – Pojedynki w Wenlo; **10.55** Brazylia. Historia naturalna. Zatopiony las; **11.50** Podróż z historią (17); **12.25** Do przerwy 0:1 (5/7); **13.00** Do przerwy 0:1 (6/7); **13.35** Nie ma róży bez ognia – komedia; **15.20** Wyspy czasów Odyseusza – Urok Księżycy; **16.20** Było, nie minęło; **16.50** Flesz historii (547); **17.10** To był lipiec 1945 – film dok.; **18.10** Niezwykłe historie Białe-Czerwonych – Bronisław Czech; **18.35** Stawka większa niż życie (5/18); **19.35** Twarze Solidarności – Tomasz Moszczak; **19.50** Prasa donosi; **20.00** Historia w postaciach zapisana – Henryk IV; **21.40** Polska Kronika Filmowa 1990; **22.00** Spór o historię – Polskie zwycięstwa; **22.45** Wiedzi – miasto cesarz; **23.45** Wojna światów – film dokumentalny; **01.10** Było, nie minęło; **01.40** Sensacje XX wieku; **02.40** Encyklopedia II wojny światowej – Operacja Weserubung; **03.05** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.30 Teledyski; **08.25** Co dalej? – Czy bez katolicyzmu Francja wpadnie w otchłań?; **09.00** Mały świątek Don Camilla; **11.00** Najdłuższa wojna nowoczesnej Europy (1); **12.10** Najdłuższa wojna nowoczesnej Europy (2); **13.30** Nieznane taśmy filmowe. Indie; **14.35** Kola – film fabularny; **16.40** Rower z Pekinu – dramat, Tajwan; **18.40** Serialowa nostalgia – Rodzina Leśniewskich (2); **19.10** Serialowa nostalgia – Rodzina Leśniewskich (3); **19.40** Muzeum Polskiej Piosenki i „Mury”; **20.00** Wołyń – dramat historyczny; reż.: Wojciech Smarzowski; **22.30** Powidoki; **22.45** Więcej niż fikcja – Jak wczoraj – Peter Bogdanovich i zaginiony amerykański film; **00.35** Kino nocne – Wydział Rosja – film sensacyjny; reż.: Fred Schepisi; wyk.: Sean Connery, Michelle Pfeiffer, Roy Scheider; **02.45** Osiem i pół – dramat, Włochy 1963, reż.: Federico Fellini, wyk.: Marcello Mastroianni, Claudia Cardinale; **05.10** Tamte lata, tamte dni – Teresa Lipowska; **05.35** Teledyski; **05.45** Zakończenie dnia

TVN

05.05 Uwaga!; **05.20** Nowa Maja w ogrodzie; **05.50** Akademia ogrodnika; **06.00** LAB; **07.00** Ukryta prawda; **08.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **09.00** Ten moment; **09.35** SOS Ekipy w akcji; **10.35** Rozwód. Walka o wszystko; **11.35** Top 10 Playera; **11.45** Ukryta prawda; **12.50** Ukryta prawda; **13.50** Ukryta prawda; **14.55** Szpital; **16.00** LAB; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej; **20.55** Milionerzy; **21.35** Pamiętnik – melodramat, USA 2004, reż.: Nick Cassavetes, wyk.: Ryan Gosling, Rachel McAdams, James Garner, Gena Rowlands, James Marsden; **00.10** Ultimatum Bourne'a – film sens., USA/Niemcy 2007, reż.: Paul Greengrass, wyk.: Matt Damon, Julia Stiles, David Strathairn, Scott Glenn, Albert Finney, Joan Allen; **02.35** Co za tydzień – magazyn; **03.10** Wewnętrzny wróg – serial, USA; **04.10** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (282); **09.10** Malanowski i Partnerzy (283); **09.40** Sekrety rodziny (170); **10.40** Dlaczego ja? (497); **11.40** Gliniarze (550); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (844); **14.40** Dlaczego ja? (1010); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.35** Gliniarze (495); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Pojutrzy – film, USA 2004; reż.: Roland Emmerich; wyk.: Dennis Quaid, Jake Gyllenhaal, Emmy Rossum, Dash Mihok, Jay O. Sanders, Sela Ward; **22.45** G.I. Joe. Odwet – film, USA 2013, reż.: Jon M. Chu; wyk.: Adrianne Palicki, Arnold Vosloo, Byung-hun Lee, Channing Tatum, Dwayne Johnson, Elodie Yung, Jonathan Pryce; **01.05** Szklana pułapka – film USA/Wielka Brytania 2006, reż.: Len Wiseman; wyk.: Bruce Willis, Timothy Olyphant, Cliff Curtis, Justin Long, Maggie Q; **03.50** Love Island. Wyspa miłości (8); **04.40** Disco Gramy; **05.45** Telezakup TV

TVP 1

05.15 Przysięga (443) – serial obycz. Turcja 2020; **06.05** Elif (1013) – serial, Turcja 2018; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Kościół z bliska; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (21) – Jesienna burza – serial obycz.; **09.40** Komisarz Alex (175) – Oko za oko – serial krym.; **10.40** Ojciec Mateusz (254) – Gang Buciaruka – serial krym.; **11.25** Uzdrowsko (22) – Bracia; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.40** Magazyn Rolniczy; **12.55** Relacja z grekokatolickich uroczystości Apostołów Piotra i Pawła; **14.00** Elif (1014) – serial, Turcja 2018; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.25** Tenis ziemny – Mecz pokazowy Igi Świątek i Hurberta Hurkacza; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **18.00** Dzikie pszczoły (12) – dramat, Grecja 2019; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 Królowa i konkwestador (2) – serial Kolumbia 2020
21.40 To był rok! (22)
22.45 Ocaleni
23.50 RoboCop 2 – film fabularny, USA 1990, reż.: Irvin Kershner, wyk.: Peter Weller, Nancy Allen, Belinda Bauer, Daniel O'Herlihy, Patricia Charbonneau
01.55 Huzar – film kostiumowy, Francja 1995; reż.: Jean-Paul Rappeneau; wyk.: Juliette Binoche, Olivier Martinez, Pierre Arditi
04.05 Werka – film dok., reż.: Paweł Łoziński
05.00 Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Cafe piosenka – Patrycja Runo; **05.30** Na dobre i na złe (704) – serial TVP; **06.25** Wielokulturowe Podlasie; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.45** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.30** Dziewczyny ze Lwowa (27) – serial obyczajowy, reż.: Wojciech Adamczyk; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (137) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (277) – „Jesteśmy cali” – serial fabularny; **15.10** Górsy ratownicy (105): Ostatnia nadzieja, cz. 1 – serial obyczajowy, Niemcy 2018; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Promyk nadziei (64) – serial, Turcja 2019; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (138) – serial kostiumowy, Rosja 2013
19.35 Barwy szczęścia (2426) – serial
20.10 Postaw na milion – teleturniej
21.00 Wakacyjna Trasa Dwójki
21.25 Lepsza połowa (30) – serial TVP
21.55 Czerwona królowa (10) – serial, Ukraina/Rosja 2015
23.00 Tajemnice Majorki (4): Największy wielbiciel – serial, Wielka Brytania 2019
23.55 Ludzkie historie – Powrót do Bośni, film dok., Australia 2016, reż.: Wes Greene
01.05 Ach, śpij kochanie – film krym., reż.: Krzysztof Lang, wyk.: Katarzyna Warneke, Karolina Gruszka, Andrzej Chyry, Tomasz Schuchardt, Bogusław Linda, Arkadiusz Jakubik
02.50 Piąta władza – dramat, USA 2013, reż.: Bill Condon, wyk.: Benedict Cumberbatch, Daniel Brühl
05.00 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **05.59** Wstaje dzień; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.16** Wstaje dzień; **06.20** Pogoda; **06.27** Wstaje dzień; **06.30** Info Poranek; **06.35** Wstaje dzień; **06.54** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Info Dzień; **11.29** Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Info Dzień; **14.29** Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówił magazyn
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć – magazyn
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.16 Pogoda
03.20 Nie da się ukryć magazyn
03.43 Filmy Dokumentalne TVP INFO
04.50 wojsko-polskie.pl
05.16 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Próba wiary. Święty Walenty; **05.55** Pieśń Faith; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo życia; **08.40** Świat Sportu: Kolarstwo torowe; **09.10** W kolorze płomienia; **09.55** Święty na każdy dzień; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak my to widzimy; **10.45** Żew natury; **11.05** Mocni w wierze; **11.35** Święty na każdy dzień; **11.45** Historia i architektura Polski w rysunkach prof. Ryszarda Natusiewicza; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.10** Filmowe życiorysy; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry – transmisja; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Geniusz Stworzenia; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.30** Fryderyk Chopin i jego muzyka; **16.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **17.00** Głos z Brukseli; **17.10** Prosto o gospodarce; **17.30** XX Rajd Katyński; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Poznajemy Polskę
Góry Świętokrzyskie
19.45 Modlitwa z telefontycznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Święty na każdy dzień
21.00 Apeli Jasnogórski Transmisja z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.50 Święty Patryk, apostoł Irlandii
23.45 Hwange
23.55 Kolory Świętości
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 13 lipca, felieton; **06.55** Polska Kronika Filmowa 1990; **07.20** Stawka większa niż życie (5/18); **08.20** Flesz historii; **08.45** To był lipiec 1945 – film dok.; **09.50** Sensacje XX wieku – Operacja „Foxley”; **10.50** Francja przy stole; **11.40** ROK 1981. Kalendarium; **11.45** Podróż z historią (18); **12.20** Do przerwy 0:1 (7/7); **12.55** Wojna domowa (1/15); **13.30** Galicja (2); **13.55** Galicja(3); **14.30** Historia w postaciach zapisana – Sulejman Wspaniały; **16.05** Było, nie minęło; **16.35** Marzyciele – Chłopski marszałek; **17.10** Zamordowane dzieciństwo; **18.00** Niezwykłe historie Białe-Czerwonych – Marian Kasprzyk; **18.20** ROK 1981. Kalendarium; **18.30** Stawka większa niż życie (6/18); **19.35** Twarze Solidarności – Jan Gąska; **19.50** Wojna w eterze; **20.00** Historia broni – Siła rażenia. (6/10); **21.00** W świecie rytuałów – Krąg życia; **22.00** Matylda; **23.50** Dickensian – Dickensiana (11/13); **00.40** Polska Kronika Filmowa 1991; **00.55** Było, nie minęło; **01.35** Sensacje XX wieku; **02.30** Encyklopedia II wojny światowej; **03.05** Wojna w eterze; **03.15** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.30 Teledyski; **08.20** Powidoki – Arystoteles, Etyka Nikomachejska; **08.35** Rzecz Polska – Figurka z Ćmielowa; **08.55** Rower z Pekinu – dramat, Tajwan, reż.: Xiaishuai Wang; wyk.: Lin Cui, Xun Zhou, Yuanyuan Gao; **11.00** Najdłuższa wojna nowoczesnej Europy (3); **12.05** Najdłuższa wojna nowoczesnej Europy (4); **13.35** Jak wczoraj – Peter Bogdanovich i zaginiony amerykański film; **15.20** Kocie ślady – reż.: Paweł Komorowski; wyk.: Janusz Gajos, Mieczysław Pawlikowski; **16.55** Kasia Balou – western USA; **18.40** Serialowa nostalgia – Rodzina Leśniewskich (4); **19.10** Serialowa nostalgia – Rodzina Leśniewskich (5); **19.45** Muzeum Polskiej Piosenki „Augustowskie noce”; **20.00** Lekkie obyczaje – Thelma i Louise – dramat, reż.: Ridley Scott; wyk.: Susan Sarandon, Geena Davis; **22.10** Co dalej? – Czy bez katolicyzmu Francja wpadnie w otchłań?; **22.40** Dokument w podróży – film dok.; **23.50** Wołyń – dramat historyczny, reż.: Wojciech Smarzowski; **02.25** Król Artur – opera; **05.25** Teledyski; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.40 Uwaga!; **06.00** LAB; **07.00** Ukryta prawda; **08.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **09.00** Ten moment; **09.35** SOS Ekipy w akcji; **10.35** Rozwód. Walka o wszystko; **11.35** Doradca smaku – magazyn kulinarny; **11.45** Ukryta prawda; **12.50** Ukryta prawda; **13.50** Ukryta prawda; **14.55** Szpital; **16.00** LAB; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda; **19.00** Fakty – informacje; **19.25** Uwaga! koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku – magazyn kulinarny; **20.15** Na Wspólnej; **20.55** Milionerzy; **21.30** Atak na posterunek – film sensacyjny, USA/Francja 2005, reż.: Jean-François Richet, wyk.: Ethan Hawke, Laurence Fishburne, Gabriel Byrne, Maria Bello, Drea de Matteo; **23.50** Kuba Wojewódzki; **00.50** Porwani (11/12) – serial, USA; **01.45** Oszuści (6/10) – serial, USA; **02.45** Uwaga!; **03.05** Noc Magii; **04.30** Szpital

POLSAT

08.40 Malanowski i Partnerzy (284), wyk.: Bronisław Cieślak, Marta Leleńska, Marek Krupski, Magdalena Rembacz, Tomasz Mandes; **09.10** Malanowski i Partnerzy (285); **09.40** Sekrety rodziny (171); **10.40** Dlaczego ja? (498); **11.40** Gliniarze (551); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (845); **14.40** Dlaczego ja? (1011); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.35** Gliniarze (496); **17.40** Sekrety rodziny; **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Szklana pułapka, USA/Wielka Brytania 2006, reż.: Len Wiseman, wyk.: Bruce Willis, Timothy Olyphant, Cliff Curtis, Justin Long, Q Maggie; **22.55** Mission Impossible, USA 1996, reż.: Brian De Palma, wyk.: Tom Cruise, Jon Voight, Emmanuelle Beart, Henry Czerny, Jean Reno, Vanessa Redgrave; **01.15** „Kabaretowa Ekstraklasa” (40); **03.35** Love Island. Wyspa miłości (9); **04.40** Disco Gramy; **05.45** Teledyski

TVP 1

05.15 Przebudować Nowy Jork. Plany dla Manhattanu – film dok.; **06.05** Elif (1014) – serial, Turcja 2018; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Rodzinny ekspres – Św. Elżbieta Seton; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (22) – serial obycz.; **09.40** Komisarz Alex (176) – serial krym.; **10.35** Ojciec Mateusz (255) – serial krym.; **11.25** Uzdrowisko (23) – telenowela; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Rok w ogrodzie Extra; **12.50** Natura w Jedyńce – Plemiona, zwierzęta i ja (1) – film dok., Wielka Brytania 2017; **14.00** Elif (1015) – serial, Turcja 2018; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (444) – serial obycz., Turcja 2020; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **18.00** Dzikie pszczoły (13) – dramat, Grecja 2019; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 Królowa i konkwestador (3) – serial, Kolumbia 2020
21.30 To był rok!
22.35 Historia bez tajemnic – Belmondo Wspaniały – film dok., Francja 2017; reż.: Bruno Sevaistre
23.40 Niezgodna – film akcji, USA 2014, reż.: Neil Burger; wyk.: Shailene Woodley, Theo James, Ashley Judd
02.05 wojsko-polskie.pl
02.30 Sunset Park: Gra o wszystko – USA 2016, reż.: Jason Sarrey; wyk.: Michael Trevino, Sam Douglas, Robert Miano
04.05 Pogoda na piątek (11) – serial obycz.
04.55 Notacja – Wiesław Marian Chrzanowski – cykl dok.
05.05 Zakończenie dnia

TVP 2

05.25 Na dobre i na złe (705) – serial TVP; **06.25** Pozyteczni.pl; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.45** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.30** Dziewczyny ze Lwowa (28) – Rosyjski pacjent – serial obycz.; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (138) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (278) – Do utraty tchu – serial fabularny; **15.10** Górcy ratownicy (106) – Ostatnia nadzieja, cz. 2 – serial obyczajowy, Niemcy 2018; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Promyk nadziei (65) – serial, Turcja 2019; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (139) – serial kostiumowy, Rosja 2013
19.35 Barwy szczęścia (2427) – serial obycz.
20.10 Postaw na milion – teleturniej
21.00 Wakacyjna Trasa Dwójki
21.25 Lepsza połowa (31) – serial TVP
21.55 Czerwona królowa (11) – serial, Ukraina/Rosja 2015
22.55 Tajemnice Majorki (5) – Zazdrość i winogrona – serial, Wielka Brytania 2019
23.55 Kino relaks – Jak urodzić i nie zwariować – komedia, USA 2012, reż.: Kirk Jones, wyk.: Cameron Diaz, Jennifer Lopez, Elizabeth Banks, Chase Crawford
01.55 Tacy po prostu jesteśmy – film dok., Estonia/Finlandia 2018, reż.: Johan Karrento
03.20 Instykt (11) – „Dobrodziej” – serial krym. TVP
04.05 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **05.59** Wstaje dzień; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.16** Wstaje dzień; **06.20** Pogoda; **06.27** Wstaje dzień; **06.30** Info Poranek; **06.35** Wstaje dzień; **06.54** Pogoda; **07.00** Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Info Dzień; **11.29** Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Info Dzień; **14.29** Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.00 Minęła 2
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.16 Pogoda
03.20 Nie da się ukryć magazyn
03.42 Filmy Dokumentalne TVP INFO
05.15 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Prosto o gospodarce; **05.20** Jestem mamą; **05.35** Opowieści Starego Testamentu; **06.00** Jutrzienka nadziei; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Poczet Wielkich Polaków Jacek Malczewski; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo życia; **08.45** Poznajemy Polskę Góry Świętokrzyskie; **09.00** Kalejdoskop Młodych; **09.20** Kolory Świętości; **09.25** Sanktuaria polskie; **09.45** Święty na każdy dzień; **09.50** 100 cudownych miejsc; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Próba wiary; **11.10** Kazembe; **11.25** Jestem mamą; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.10** Syria: Damaszek i okolice; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** Filmowe życiorysy. Wielcy i mali – Jolanta i Aleksander Kujawscy; **15.30** Petra – tajemnicze miasto; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.30** Wyszyński – historia Jasna Góra i Milenium; **17.00** Po stronie prawdy; **17.30** Rykoszetem; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Brat Franciszek On Zmartwychwstał
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna ks. bp Tadeusz Bronakowski
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.50 Dzieci Andersa – Powrót do Afryki
23.55 Kolory Świętości św. Kamil de Lellis
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 14 lipca; **06.55** Polska Kronika Filmowa 1991; **07.20** Stawka większa niż życie (6/18); **08.25** Kuchnia Polskich Żydów – Statuty; **09.00** Zamordowane dzieciństwo; **09.55** Sensacje XX wieku – „Pseudonim Puch”; **10.55** Kupcy i fabrykanci; **11.55** Podróże z historią; **12.35** Wojna domowa (2/15); **13.10** Wojna domowa (3/15); **13.45** Historia w postaciach zapisana; **14.35** Historia na sprzedaż; **15.30** Historia broni – Siła rażenia; **16.30** Było, nie minęło; **17.00** Polskie 100 lat – Polska 1944–1949. Powrót do życia; **17.25** Przeczytaj mi tę historię; **17.35** Happy Olo pogodna ballada o Olku Dobie; **18.35** Niezwykłe historie Białe-Czerwonych – Zbigniew Pietrzykowski; **18.55** Stawka większa niż życie (7/18); **20.00** Twarze Solidarności – Paweł Głanert, Bronisław Baranowski; **20.25** Amerykańskie dynastie. Ród Bushów; **21.15** Wiedeń – miasto cesarzy; **22.30** Maria Antonina – film kostiumowy; **22.50** Dickensian – Dickensia (12/13); **01.25** Polska Kronika Filmowa 1992; **01.40** Było, nie minęło; **02.15** Sensacje XX wieku; **03.10** Encyklopedia II wojny światowej

TVP KULTURA

07.30 Teledyski; **08.35** Trzeci punkt widzenia; **09.15** Kasia Ballou – western, reż.: Elliot Silverstein; **11.00** Najdłuższa wojna nowoczesnej Europy (5); **12.15** Najdłuższa wojna nowoczesnej Europy (6); **13.35** Grenlandia. Ostatni myśliwi – film dok.; **14.40** Ciemnoniebieski świat – dramat wojenny; **16.45** Jeszcze nie wieczór – film obyczajowy; reż.: Jacek Bławut; **18.35** Serialowa nostalgia – Rodzina Leśniewskich (6); **19.10** Serialowa nostalgia – Rodzina Leśniewskich (7); **19.40** Muzeum Polskiej Piosenki „Kwiat jedyj nocy” – Alibabki; **20.00** Mistrz i Małgorzata (4); **21.05** W trzy miesiące dookoła świata – film fabularny; **22.50** Portrety – Edgar Allan Poe – poeta grozy – film dok.; **23.55** Powidoki – Arystoteles, Etyka Nikomachejska; **00.20** Lekkie obyczaje – Thelma i Louise – dramat, reż.: Ridley Scott; **02.35** Scena Klasyczna – koncert; **03.25** Kino nocne – Taniec pustyni – dramat, reż.: Richard Raymond; wyk.: Freida Pinto, Tom Cullen; **05.15** Teledyski; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.40 Uwaga!; **06.00** LAB; **07.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **08.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **09.00** Ten moment; **09.35** SOS Ekipy w akcji; **10.35** Rozwód. Walka o wszystko; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda; **12.50** Ukryta prawda; **13.50** Ukryta prawda; **14.55** Szpital; **16.00** LAB; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda; **19.00** Fakty – informacje; **19.25** Uwaga! koronawirus; **19.35** Sport – informacje; **19.45** Pogoda – informacje; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej – serial obyczajowy, Polska; **20.55** Milionierzy; **21.35** Na krawędzi – film sens., USA 1993, reż.: Renny Harlin, wyk.: Sylvester Stallone, Michael Rooker, John Lithgow, Janine Turner, Caroline Goodall; **00.00** Serenity – film s.f., USA 2005, reż.: Joss Whedon, wyk.: Nathan Fillion, Gina Torres, Adam Baldwin, Alan Tudyk, Morena Baccarin, Jewel Staite, Chiwetel Ejiofor; **02.30** Uwaga!; **02.50** Noc Magii; **04.10** Szpital

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (286); **09.10** Malanowski i Partnerzy (287); **09.40** Sekrety rodziny (172); **10.40** Dlaczego ja? (499); **11.40** Gliniarze (552); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (846); **14.40** Dlaczego ja? (1012); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja „Interwencja”; **16.35** Gliniarze (497); **17.40** Sekrety rodziny (203); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Poznaj moich rodziców, USA 2004, reż.: Jay Roach, wyk.: Barbra Streisand, Ben Stiller, Blythe Danner, Dustin Hoffman, Robert De Niro, Teri Polo, Wilson Owen; **22.40** Stary, gdzie moja bryka? – komedia USA, 2000, reż.: Danny Leiner, wyk.: Ashton Kutcher, Seann Scott William, Jennifer Garner, Marla Sokoloff, David Herman; **00.20** Dogonić słońce, USA 1996, reż.: Charles T. Kanganis, wyk.: Halle Berry, Casey Affleck, Eliza Dushku, Kevin Tighe; **02.35** Love Island. Wyspa miłości (9); **03.35** Love Island. Wyspa miłości (10); **04.40** Disco Gramy; **05.45** Telezakupy TV

TVP 1

05.15 Przysięga (444) – serial obycz., Turcja 2020; **06.05** Elif (1015) – serial Turcja 2018; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Program katolicki; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (23) – serial obycz.; **09.40** Komisarz Alex (177) – serial krym.; **10.35** Ojciec Mateusz (256) – serial krym.; **11.25** Uzdrowsko (24) – telenowela; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** To się opłaca; magazyn; **12.55** Natura w Jedyńce – Plemiona, zwierzęta i ja (2) – film dok.; **13.00** Wielka Brytania 2010; **14.00** Elif (1016) – serial Turcja 2018; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (445) – serial obycz. Turcja 2020; **17.00** Telexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **18.00** Dzikie pszczoły (14) – dramat Grecja 2019; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 Królowa i konkwestador (4) – serial, Kolumbia 2020
21.30 Sprawa dla reportera
22.20 Magazyn śledczy Anity Gargas
22.55 Magazyn krym. 997
23.45 Jedwab – dramat Kanada/Włochy/Wielka Brytania/Francja/Japonia 2000, reż.: Francois Girard, wyk.: Michael Pitt, Miki Nakatani,
01.45 Paradoxs (1) – Czat – serial krym., reż.: Greg Zgliński, wyk.: Bogusław Linda, Anna Grycewicz, Cezary Łukasiewicz, Arkadiusz Jakubik, Witold Dębicki, Jakub Dmochowski
02.40 Defekt (6/9)
03.50 Sprawa dla reportera
04.50 Notacje – Grażyna Łobaszewska – cykl dok.
05.00 Zakończenie dnia

TVP 2

04.50 Cafe piosenka – Alicja Sekowska & Jack Moore; **05.20** Na dobre i na złe (706) – serial TVP; **06.20** Wojciech Cejrowski – boso przez świat (117) – Peru. Fabryka czekolady, cykl reportaży; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.45** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.30** Dziewczyny ze Lwowa (29) – serial obycz.; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (139) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (279) – „Co cię nie zabije...” – serial fabularzowy TVP; **15.10** Górcy ratownicy (107) Zakazana miłość cz. 1 – serial obycz., Niemcy 2018; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Prokmy nadziei (66) – serial, Turcja 2019; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (140) – serial kostiumowy, Rosja 2013
19.35 Barwy szczęścia – serial obycz.
20.10 Postaw na milion – teleturniej
21.00 Wakacyjna Trasa Dwójki
21.25 Lepsza połowa (32) – serial TVP
21.55 Czerwona królowa (12) – serial, Ukraina/Rosja 2015
22.55 Tajemnice Majorki (6): Łabędzi śpiew – serial, Wielka Brytania 2019
23.55 W tajnej służbie Jej Królewskiej Mości – film sensacyjny, Wielka Brytania 1969, reż.: Peter Hunt, wyk.: Diana Rigg, Telly Savalas, George Lazenby
02.25 Piekło – thriller, Niemcy, Austria 2017, reż.: Stefan Ruzowitzky, wyk.: Violetta Schurawlow, Tobias Moretti
04.00 Art Noc – Camane – koncert muzyki fado
04.50 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **05.59** Wstaje dzień; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.16** Wstaje dzień; **06.20** Pogoda; **06.27** Wstaje dzień; **06.30** Info Poranek; **06.35** Wstaje dzień; **06.54** Pogoda; **07.00** Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy; **08.15** Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Info Dzień; **14.29** Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda; **15.59** Info Dzień; **17.00** Telexpress; **17.15** Telexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć magazyn
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.16 Pogoda
03.20 Nie da się ukryć – magazyn
03.42 Filmy Dokumentalne TVP INFO
05.17 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Życie św. Weroniki Giuliani; **06.40** Próba wiary; **07.35** Filmowe życiorysy; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Poczet Wielkich Polaków prof. Henryk Arctowski; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo życia; **08.45** Przygody Mobilków; **09.00** Na zdrowie; **09.25** Święty na każdy dzień; **09.30** Po stronie prawdy; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Myśląc Ojczyznę; **11.35** Przyroda i ludzie; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia Obiecana; **13.15** Przegląd katolickiego tygodnika „Niedziela”; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej; **14.20** Miłość odnajdzie cię wszędzie; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wędka nad wodę w Polskę i Świat; **16.35** Porady Medyczne Bonifratrów; **17.00** Akademia pro-life; **17.05** Bitwa pod Grunwaldem; **17.25** Kolory Świętości; **17.30** Odpowiedzialni za Kościół; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Przyjaciele i bohaterowie
Bez odwrotu
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Święty na każdy dzień
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana
22.55 Święty na każdy dzień
23.00 Grunwald 1410 – rys historyczny i znaczenie bitwy pod Grunwaldem
23.45 100 cudownych miejsc na świecie Honduras. Copan
23.55 Kolory Świętości.
Św. Bonawentura
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 15 lipca; **07.00** Stawka większa niż życie (7/18); **08.00** W kotłach historii – Grunwald; **08.40** Happy Olo pogodna ballada o Olku Dobie; **09.40** Sensacje XX wieku – Historia nikczemności; **10.40** Geniusze i marzyciele – Stefan Bryła; **11.45** Podróże z historią; **12.15** Wojna domowa (4/15); **12.50** Wojna domowa (5/15); **13.25** Wynalazki, które zmieniły świat; **14.25** Szlak nadziei; **15.10** Amerykańskie dynastie. Ród Bushów; **16.00** Było, nie minęło; **16.30** 16 mm historii – Zachor znaczy pamiętać; **17.05** Legenda Grunwaldu; **18.10** Niezwykłe historie Białe-Czerwonych – Barbara Grocholska; **18.35** Stawka większa niż życie (8/18); **19.25** Twarze Solidarności – Adam Polak, Bogusław Kołacz, Krzysztof Blecharczyk; **20.00** Szwajcarski bank Hitlera; **21.00** Giganci historii; **21.55** Migawki historii; **22.25** Rokoszanie – film dok.; **22.50** Dwie Ojczyzny Ojca Thona; **23.50** Historia telewizji. Mała stabilizacja.; **00.35** Polska Kronika Filmowa 1993; **00.50** Było, nie minęło; **01.20** Sensacje XX wieku; **02.10** Encyklopedia II wojny światowej; **02.40** Wojna w eterze; **02.50** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.30 Teledyski; **08.25** Wydarzenie aktualne; **09.05** Jeszcze nie wieczór – film obyczajowy; **11.00** Najdłuższa wojna nowoczesnej Europy (7); **12.20** Najdłuższa wojna nowoczesnej Europy (8); **13.45** Lubow – Miłość po rosyjsku – film dok.; **15.25** Wystrzał, reż.: Jerzy Antczak; **16.50** Cała zima bez ognia – dramat obyczajowy; **18.30** Serialowa nostalgia – Samochodzik i templariusze (1); **19.10** Serialowa nostalgia – Samochodzik i templariusze (2); **19.45** Muzeum Polskiej Piosenki – „Tyle wdzięku” – Danuta Rinn; **20.00** Złota Setka Teatru Telewizji – Trzy siostry, spektakl teatralny, reż.: Aleksander Bardini; **22.15** Tamte lata, tamte dni – Teresa Lipowska; **22.45** Czwartkowy klub filmowy – Wstęp do filmu – Pełta; **22.50** Pełta – dramat; reż.: Wojciech Jerzy Has; **00.40** Berlin Live – Simple Minds – koncert Niemcy; **01.55** Nocny dokument – Noc nad nocami – film dok.; **03.45** W trzy miesiące dookoła świata – Yomeddine. Podróż życia; **05.30** Teledyski; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.40 Uwaga!; **06.00** LAB; **07.00** Ukryta prawda; **08.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **09.00** Ten moment; **09.35** SOS Ekipy w akcji; **10.35** Rozwód. Walka o wszystko; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Ukryta prawda; **13.50** Ukryta prawda; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **16.00** LAB; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 14; **20.15** Na Wspólnej; **20.55** Milionerzy; **21.30** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **22.30** Step Up II – film obyczajowy, USA 2008, reż.: Jon M. Chu, wyk.: Briana Evigan, Robert Hoffman, Adam G. Sevani, Cassie Ventura, Channing Tatum; **00.35** Totalne remonty Szlagowskiej; **01.35** Uwaga!; **01.55** Noc Magii; **03.15** Szpital – program obyczajowy

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (288), wyk.: Bronisław Cieślak, Marta Leleniewska, Marek Krupski, Magdalena Rembacz, Tomasz Mandes; **09.10** Malanowski i Partnerzy (289); **09.40** Sekrety rodziny (173); **10.40** Dlaczego ja? (500); **11.40** Glińiarze (553); **12.50** Wydarzenia; **12.50** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (847); **14.40** Dlaczego ja? (1013); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.35** Glińiarze (498); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Wolni od długów (8); **21.05** To znów ty – USA 2010, reż.: Andy Fickman, wyk.: Odette Annable, Kristen Bell, Kristin Chenoweth, Jamie Lee Curtis, Victor Garber, Sigourney Weaver, Betty White; **23.35** American Beauty – komediodramat, USA 1999, reż.: Sam Mendes, wyk.: Annette Bening, Kevin Spacey, Mena Suvari, Thora Birch, Wes Bentley; **02.05** Kabaretowa Ekstraklasa; **02.35** Love Island. Wyspa miłości (10); **03.35** Love Island. Wyspa miłości (11); **05.45** Teleshopping TV

TVP 1

05.20 Przysięga (445) – serial obycz., Turcja 2020; **06.10** Elif (1016) – serial, Turcja 2018; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Agape; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (24) – serial obycz.; **09.40** Komisarz Alex (178) – serial krym.; **10.40** Ojciec Mateusz (257) – serial krym.; **11.30** Uzdrowisko (25) – telenowela; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedynce – Plemiona, zwierzęta i ja (3) – film dok., Wielka Brytania 2017; **14.00** Elif (1017) – serial, Turcja 2018; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (446) – serial obycz., Turcja 2020; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **18.00** Dzikie pszczoły (15) – dramat Grecja 2019; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości

20.05 Pogoda

20.10 ALARM!

20.35 Królowa i konkwestador (5) – serial, Kolumbia 2020

21.30 Hobbit: Pustkowia Smauga – film fantasy, Nowa Zelandia/USA 2013, reż.: Peter Jackson; wyk.: Martin Freeman, Orlando Bloom, Ian McKellen, Richard Armitage, Evangeline Lilly

00.20 Człowiek w ogniu – film sensacyjny USA/Wielka Brytania/Szwajcaria 2004, reż.: Tony Scott, wyk.: Denzel Washington, Dakota Fanning, Marc Anthony, Radha Mitchell

02.50 Ocaleni – reality show

03.55 Terminator (9/13) – serial krym.

04.45 Zakończenie dnia

TVP 2

05.25 Na dobre i na złe (707) – serial TVP; **06.25** Anna Dymna – spotkajmy się – Paweł Rusin; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.30** Dziewczyny ze Lwowa (30) – Kłacz trojańska – serial obyczajowy; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (140) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (280) – „W ostatniej chwili” – serial fabularny TVP; **15.10** Górcy ratownicy (108) – Zakazana miłość cz. 2 – serial obyczajowy, Niemcy 2018; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Promyk nadziei (67) – serial, Turcja 2019; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (141) – serial kostiumowy, Rosja 2013

19.35 Barwy szczęścia (2429) – serial obycz.

20.10 Lato, muzyka, zabawa. Wakacyjna Trasa Dwójki – 2021 Świnoujście cz. 1 – koncert

21.20 Lato, muzyka, zabawa. Wakacyjna Trasa Dwójki – 2021 Świnoujście cz. 2 – koncert

22.35 Muzyka, Taniec, Zabawa (25) – koncert

23.40 Anything goes. Ale jazda! (5) – program rozrywkowy

00.45 Lato na Majorce – film obycz., Niemcy 2018, reż.: Florian Gärtner, wyk.: Katharina Müller-Elmau, Christoph M. Ohrt, Gregor B. Waldis

02.25 W tajnej służbie Jej Królewskiej Mości – film sensacyjny, Wielka Brytania 1969, reż.: Peter Hunt, wyk.: Diana Rigg, Telly Savalas, George Lazenby

04.50 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **05.59** Wstaje dzień; **06.01** Serwis Info Poranek – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.16** Wstaje dzień; **06.20** Pogoda; **06.27** Wstaje dzień; **06.30** Info Poranek; **06.35** Wstaje dzień; **06.54** Pogoda; **07.00** Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Info Dzień; **11.29** Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Info Dzień; **14.29** Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości

19.58 Gość Wiadomości

20.13 Forum – program publicystyczny

21.00 Nie da się ukryć – magazyn

21.25 Serwis Info Wieczór

21.41 Pogoda

21.50 W tyle wizji

22.25 Serwis Info Wieczór

22.30 W tyle wizji Extra

23.00 INFO Wieczór

23.30 W akcji

23.55 Serwis Info Wieczór

00.03 Wiadomości

00.31 Gość Wiadomości

00.56 Pogoda

01.00 Forum

01.55 W tyle wizji

02.30 Serwis Info Wieczór

02.35 W tyle wizji Extra

03.00 Serwis dla Polonii

03.16 Pogoda

03.20 Nie da się ukryć magazyn

03.43 W akcji

04.04 Filmy Dokumentalne TVP INFO

05.05 Reportaż TVP INFO reportaż

05.37 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Po stronie prawdy; **05.30** Przyroda i ludzie; **06.00** Ewolucja – nauka czy ślepa wiara?; **07.40** Misja Eucharystia w Gahungu; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo życia; **08.45** Przyjaciele i bohaterowie; **09.10** Z wędką nad wodę; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Duc in altum; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Święty na każdy dzień; **11.30** Kolory Świętości; **11.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.45** Spotkania z ekologią; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia Obiecana; **13.05** Wenezuela – San Félix; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Zrozumieć Antycywilizację; **14.55** Słowo życia; **15.00** Koronka do Bożego Miłosierdzia; **15.20** Mocni w wierze; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Siódmy sakrament; **16.35** Świat Sportu; **17.00** Regał Mistrzowie; **17.30** Geopolityka; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia

18.15 Westerplatte Młodych

18.55 Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela”

19.00 Warto zauważyć... w mijającym tygodniu

19.30 Opowieści Theo Dzień w modlitwie

19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci

20.00 Informacje dnia

20.20 Różaniec

20.50 Święty na każdy dzień

21.00 Apel Jasnógórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze

21.20 Informacje dnia

21.40 Polski Punkt Widzenia

22.00 Ziemia Obiecana

22.45 Pochodzenie świata cz. 1

23.45 100 cudownych miejsc na świecie

00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień; **07.00** Polska Kronika Filmowa 1993; **07.20** Stawka większa niż życie (8/18); **08.15** Kuchnia Jagiellonów; **08.45** Legenda Grunwaldu – film dok.; **10.00** Sensacje XX wieku – Więzień specjalny; **10.55** Kuba – rewolucja od kuchni; **11.45** Podróże z historią; **12.20** Wojna domowa (6/15); **12.50** Wojna domowa (7/15); **13.25** Wszystkie kolory świata – Hawaje; **14.30** Na tropach prehistorii; **15.35** Szwajcarski bank Hitlera; **16.30** Było, nie minęło; **17.00** Polacy na morze (5); **17.35** Jonasz w brzuchu Lewiatana – film dok.; **18.35** Niezwykłe historie Białoczerwonych – Władysław Komar; **19.00** Stawka większa niż życie (9/18); **20.00** Twarze Solidarności – Zbigniew Bujak, Zbigniew Janas; **20.15** Wojna w eterze; **20.25** Tajemnice III Rzeszy; **21.20** Tajemnice III Rzeszy; **22.20** Młode wilki – film sens.; **00.10** Największe mity w historii Ameryki – Wojna secesyjna; **01.00** Polska Kronika Filmowa 1994; **01.15** Było, nie minęło; **01.45** Sensacje XX wieku; **02.45** Encyklopedia II wojny światowej; **03.10** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.30 Teledyski; **08.40** Kuchnia Jagiellonów; **09.15** Cała zima bez ognia – dramat obyczajowy; **11.00** Najdłuższa wojna nowoczesnej Europy (9); **12.20** Najdłuższa wojna nowoczesnej Europy (10); **13.30** Stany Zjednoczone z lotu ptaka. Zachodnie wybrzeże – serial dok.; **14.00** Stany Zjednoczone z lotu ptaka. Wschodnie wybrzeże – serial dok.; **14.30** Rok 2020; **15.00** Odprawa – film dok., reż.: Filip Drzewiecki; **15.30** Pajęczarki – komedia; **17.30** Scena muzyczna – Trio Jazzowe Marcina Maseckiego, koncert; **18.30** Informacje kulturalne; **18.45** Serialowa nostalgia – Samochodzik i templariusze (3); **19.20** Serialowa nostalgia – Samochodzik i templariusze (4); **20.00** Komediowe lato – Zemsta – komedia, reż.: Andrzej Wajda; **21.55** Geniusz. Picasso (7); **23.00** Świat w piosence – Wyścig kosmiczny; **23.50** Informacje kulturalne; **00.15** Życie Carlita – film sensacyjny, reż.: Brian De Palma; **02.45** Kino nocne – Pełta – dramat, reż.: Wojciech Jerzy Has; **04.35** Berlin Live – Simple Minds; **05.45** Zakończenie dnia

TVN

05.40 Uwaga!; **06.00** LAB; **07.00** Ukryta prawda; **08.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **09.00** Ten moment; **09.35** SOS Ekipy w akcji; **10.35** Rozwód. Walka o wszystko; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda; **12.50** Ukryta prawda; **13.50** Ukryta prawda; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **16.00** LAB; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.05** Jupiter: Intronizacja – film s.f., USA/Australia 2015, reż.: Lana Wachowski, Lilly Wachowski, wyk.: Mila Kunis, Channing Tatum, Sean Bean, Eddie Redmayne, Douglas Booth; **22.50** Windykatorzy – film s.f., USA/Kanada 2010, reż.: Miguel Sapochnik, wyk.: Jude Law, Forest Whitaker, Alice Braga, Liev Schreiber, Carice van Houten; **01.10** Misja – Premiera Playera; **01.20** Kuba Wojewódzki; **02.25** Uwaga!; **02.45** Noc Magii; **04.10** Szpital

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (290); **09.10** Malanowski i Partnerzy (291); **09.40** Sekrety rodziny (174); **10.40** Dlaczego ja? (501); **11.40** Gliniarze (554); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (848); **14.40** Dlaczego ja? (1014); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.35** Gliniarze (499); **17.40** Sekrety rodziny (205); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Kraina lodu – film animowany, USA 2013, reż.: Chris Buck, Jennifer Lee; **22.10** Obcy. Przymierze – horror s.f.; USA/Wielka Brytania 2016, reż.: Ridley Scott, wyk.: Billy Crudup, Danny McBride, Demián Bichir, Katherine Waterston, Michael Fassbender; **00.55** To znowu ty – film obycz., USA 2010, reż.: Andy Fickman, wyk.: Odette Annabie, Kristen Bell, Kristin Chenoweth, Jamie Lee Curtis, Victor Garber, Sigourney Weaver, Betty White; **03.10** Kabaretowa Ekstraklasa (106); **04.40** Disco Gramy; **05.45** Telegazety TV

TVP 1

05.10 Klan (3810) – telenowela; **05.30** Klan (3811) – telenowela; **06.00** Magazyn Ekspresu Reporterów; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.35** Rok w ogrodzie; **08.00** Rok w ogrodzie Extra; **08.15** wojsko-polskie.pl; **08.40** Pełnosprawni (413) – magazyn dla niepełnosprawnych; **09.15** Sprawa dla reportera; **10.15** Wakacje Waltera – komedia USA 2003, reż.: Tim McCanlies; **12.10** Fascynujący świat – Niewidzialne miasta starożytności (3/3) – film dok. Wielka Brytania 2018; **13.10** Wojciech Cejrowski – boso przez świat (114) – Peru. Świnia morska – cykl reportaży; **13.45** Przyrodnik na tropie (27) – Różanka – cykl dok.; **14.15** Z pamięci; **14.25** Okrasa łamie przepisy – W klasztornej garnku – magazyn kulinarny; **14.55** Ojciec Mateusz (295) – Zamęt – serial krym.; **15.50** Geniusze i marzyciele. Antoni Kocjan – film dok.; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Skoki narciarskie – Letnie Grand Prix w Wiśle – konkurs indywidualny; **19.30** Wiadomości; **20.05** Pogoda; **20.10** ALARM!; **20.35** Królowa i konkwestador (6) – serial, Kolumbia 2020; **21.30** Hit na sobotę – Labirynt – film akcji, USA 2013, reż.: Denis Villeneuve, wyk.: Hugh Jackman, Jake Gyllenhaal, Viola Davis, Maria Bello; **00.10** Boks – Gala KnockOut Boxing Night '16 cz. 2; **01.25** Egon Schiele: Śmierć i dziewczyna – dramat, Austria 2016, reż.: Dieter Berner, wyk.: Noah Saavedra, Maresi Riegner, Valerie Pachner, Marie Jung; **03.20** Kopciuszek (23) – serial obycz.; **03.45** Kopciuszek (24) – serial obycz.; **04.15** Z pamięci; **04.20** Zakończenie dnia

TVP 2

05.55 Barwy szczęścia (2426) – serial obycz.; **06.25** Barwy szczęścia (2427) – serial obyczajowy; **07.00** M jak miłość (1579) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie; **11.10** Rodzinny ekspres – Bł. Carlo Acutis; **11.40** Giuseppe w Warszawie – komedia, reż.: Stanisław Lenartowicz, wyk.: Elżbieta Czyżewska, Antonio Cifariello, Zbigniew Cybulski, Jarema Stępowski, Aleksander Fogiel, Zdzisław Maklakiewicz; **13.25** Va Banque – teleturniej; **14.00** Familiada – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2021 (1) Krzysztof Krawczyk, widowisko muzyczne; **16.20** Na sygnale (305) – „To powinienem być ja” – serial fabularny; **16.50** Smaki świata po polsku (18); **17.25** Łajki; **17.50** Słowo na niedzielę – Co zburzył Pan Jezus?; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Postaw na milion – teleturniej; **19.20** Rodzinka.pl (188) – Na dwa fronty – serial komediowy TVP; **20.00** Centralne Biuro Humoru (4) – program rozrywkowy; **21.20** Anything goes. Ale jazda! (6) – program rozrywkowy; **22.25** Ameryka da się lubić (3) – Wolna Ameryka – program rozrywkowy; **23.35** Hity wszech czasów (9) – magazyn muzyczny; **00.35** Nie lubię poniedziałku – komedia, reż.: Tadeusz Chmielewski, wyk.: Mieczysław Czechowicz, Jerzy Turek, Halina Kowalska, Kazimierz Witkiewicz, Zygmunt Apostoł, Bohdan Łazuka; **02.30** 3:10 do Yumy, western, USA 2007, reż.: James Mangold, wyk.: Christian Bale, Russell Crowe, Ben Foster; **04.35** Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie; **06.00** Serwis Info Poranek – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.15** Wstaje dzień; **06.24** Pogoda; **06.29** Wstaje dzień; **06.31** Info Poranek; **06.40** Wstaje dzień; **06.53** Pogoda; **06.59** Wstaje dzień; **07.01** Info Poranek; **07.11** Wstaje dzień; **07.23** Pogoda; **07.29** Wstaje dzień; **07.31** Info Poranek; **07.36** Wstaje dzień; **07.51** Pogoda; **07.59** Info Poranek; **08.22** Pogoda; **08.30** W Kontrze; **09.15** Salon dziennikarski; **09.59** Info Dzień weekend; **10.23** Pogoda; **10.29** Info Dzień weekend; **10.53** Pogoda; **10.59** Info Dzień weekend; **11.29** Info Dzień weekend; **11.52** Pogoda; **11.59** Info Dzień weekend; **12.29** Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda; **12.59** Info Dzień weekend; **13.29** Info Dzień weekend; **13.52** Pogoda; **13.59** Info Dzień weekend; **14.29** Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda; **15.00** Debata TVP INFO; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Studio Wschód; **18.00** Panorama; **18.18** Info Wieczór weekend; **18.30** Kobięcim okiem; **18.52** Info Wieczór weekend; **19.30** Wiadomości; **19.58** Gość Wiadomości; **20.13** Minęła 20; **21.00** Nie da się ukryć magazyn; **21.25** Serwis Info Wieczór weekend; **21.41** Pogoda; **21.50** W tyle wizji; **22.25** Serwis Info Wieczór weekend; **22.30** W tyle wizji Extra; **23.00** Magazyn śledczy Anity Gargas; **23.25** INFO Wieczór; **24.00** Wiadomości; **00.28** Gość Wiadomości; **00.56** Pogoda; **01.00** Salon dziennikarski; **01.46** Pogoda; **01.56** Minęła 20; **02.49** Pogoda; **03.00** Serwis dla Polonii; **03.20** Filmy Dokumentalne TVP INFO; **05.10** Reportaż TVP INFO reportaż; **05.28** Magazyn śledczy Anity Gargas

TV TRWAM

05.00 Siódmy sakrament; **05.30** Mocni w wierze; **06.00** Ewangelia wg św. Jana; **07.50** Kolory Świętości Sw. Aleksy; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo życia; **09.00** Głos serca; **09.40** Ivato; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Retrospekcja; **10.20** Święty na każdy dzień; **10.25** 100 cudownych miejsc na świecie; **10.35** Polski Punkt Widzenia; **11.00** Kropelka radości; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Pustynia Boga; **12.50** Siódmy sakrament; **13.20** Ocalili od zapomnienia; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela”; **14.25** Antarktyda – podróż na kraniec Ziemi; **15.30** Wierzę w Boga; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Ks. Witold Andrzejewski – duszpasterz pokoleń; **17.00** Z Parlamentu Europejskiego; **17.30** Mocni Jego mocą; **17.55** Poczet Wielkich Polaków św. królowa Jadwiga Andegaweńska; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone; **19.25** Święty na każdy dzień; **19.30** Katecheza ks. bp. Antoniego Długosza; **19.45** Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci; **20.00** Informacje dnia; **20.20** Różaniec; **20.50** Święty na każdy dzień; **21.00** Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze – transmisja; **21.20** Informacje dnia; **21.40** Polski Punkt Widzenia; **22.00** Galilejczyk – prezentuje Keith Garner; **22.30** Fryderyk Chopin i jego muzyka; **23.00** Głos serca; **23.45** 100 cudownych miejsc na świecie; **23.55** Kolory Świętości Sw. Aleksy; **00.00** Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.55 Był taki dzień; **07.05** Biblia – Święty Paweł; **07.55** Z Andruszem po Galię; **08.35** Janosik (11/13); **09.30** Okrasa łamie przepisy – magazyn kulinarny; **10.05** Szlak nadziei; **11.00** Życie ukryte w jeziorze; **12.00** Neandertalczyk. Poznaj swoich przodków; **13.00** Kuchnia Polskich Żydów; **13.30** Tu wszystko jest Polską (6) program historyczny; **14.00** Dom (11/25); **15.45** Wynalazki, które zmieniły świat – Robot; **16.50** Spór o historię – Rolnicza Solidarność – debata; **17.30** 07 zgłoś się (20/21); **19.00** Giganci historii – Tadeusz Kościuszko; **20.00** Mata Hari (7); **21.00** ROK 1981. Kalendarium; **21.15** Historia w postaciach zapisana – Cicha przystań Marii Antoniny; **23.15** Poszukiwany, poszukiwana – komedia, reż.: Stanisław Bareja, wyk.: Adam Mularczyk, Wojciech Siemion; **00.50** Migawki historii – Anuscha i Antoinette w drodze do Katamandu; **01.30** Wyjście – film dokumentalny, reż.: Michał Król, Roman Sikoń; **02.30** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.30 Informacje kulturalne; **07.50** Szlakiem miejsc niezwykłych; **08.05** 16 Krajowy Festiwal Piosenki Polskiej Opole '78; **09.05** Słowobranie; magazyn; **09.35** Opowieści Offenbacha – film dok.; **10.45** Serialowa nostalgia – U Pana Boga w ogródku (3); **11.40** Tamte lata, tamte dni – Anna Dymna; **12.20** Bosonoga Contessa – film fabularny; **14.35** Komediole lato – Zemsta – komedia, reż.: Andrzej Wajda; **16.25** Zaginione Skarby – „Portret Johanna Schwarzwalda”; **16.35** Retro kino – Winnetou; **18.10** Mój czas; **18.20** Co dalej? – Czy przegramy walkę z naturą?; **18.55** Sami Yaffa na tropie dźwięków; **20.00** Bilet do kina – Powrót Bena – film fabularny, reż.: Peter Hedges; **21.50** Bee Gees – One For All Tour. Live in Australia; **23.50** Mocne Kino – Wstręt – dramat, reż.: Roman Polański; **01.45** Co dalej? – Czy przegramy walkę z naturą?; **02.20** Kino nocne – Intruz, reż. L. Magnus; **04.10** Orson Welles – blask i cienie; **05.25** Teledyski; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

06.10 Uwaga!; **06.25** Ukryta prawda – program obyczajowy; **07.25** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.25** Polowanie na ogród; **09.00** Dzień Dobry Wakacje; **11.30** Na Wspólnej; **13.20** MasterChef Junior 6 (4/10); **14.55** Power Couple – program rozrywkowy; **16.25** Totalne remonty Szlagowskiej; **17.25** Polowanie na ogród; **17.55** Zaplanuj długie życie; **18.00** Weekendowa metamorfoza; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** Siostry – komedia, USA 2015, reż.: Jason Moore, wyk.: Tina Fey, Amy Poehler, Maya Rudolph, James Brolin, Dianne Wiest, John Cena; **22.25** Pitch Perfect II – komedia, USA 2015, reż.: Elizabeth Banks, wyk.: Anna Kendrick, Rebel Wilson, Hailee Steinfeld, Brittany Snow, Skylar Astin; **00.55** Zjawy – film horror, USA 2012, reż.: Todd Lincoln, wyk.: Ashley Greene, Sebastian Stan, Tom Felton, Julianna Guill, Luke Pasqualino; **02.35** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **03.40** Uwaga!; **04.00** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.00** Monster Trucks, USA/Kanada 2016, reż.: Chris, wyk.: Barry Pepper, Danny Glover, Jane Levy, Lucas Till, Rob Lowe, Ryan Amy, Thomas Lennon; **10.10** Ewa gotuje (395); **10.40** Nasz Nowy Dom (200); **11.40** Wolni od długów (8); **12.40** Bogaty dom – Biedny dom; **13.40** Łowcy nagród (21); **14.40** Rolnicy. Podłaskie; **15.40** Więzienie (3); **16.15** Więzienie (4); **16.45** Więzienie (5); **17.15** Więzienie (6); **17.45** Chłopaki do wzięcia (213); **18.15** Chłopaki do wzięcia (214); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Avengers – film s.f., USA 2012, reż.: Joss Whedon, wyk.: Chris Evans, Chris Hemsworth, Tom Hiddleston, Jeremy Renner, Scarlett Johansson, Robert Downey Jr., Mark Ruffalo; **23.10** Django – western, USA 2012, reż.: Quentin Tarantino, wyk.: Leonardo DiCaprio, Jamie Foxx, Walton Goggins, Samuel L. Jackson, James Remar, Christoph Waltz, Washington Kerry; **02.35** Love Island. WySPA miłości (12); **03.45** Love Island. WySPA miłości (13); **05.45** Teleszkapy TV

Redakcja „Idziemy” nie ponosi odpowiedzialności za zmiany w programach TV wprowadzone przez nadawców po 2 VII 2021 r.

W tym roku już po raz 28. do Lichenia przybędą tysiące osób z całej Polski, aby zarówno dziękować, jak i prosić Boga i Jego Matkę o łaskę trzeźwego życia i szczęścia rodzinnego.

Ogólnopolskie Spotkania Trzeźwościowe odbędą się w licheńskim sanktuarium w weekend 23-25 lipca. Tegoroczny temat to „Ożywieni Słowem”. – Słowo otacza nas wokoło. Jest obecne w naszej codzienności. Słowo człowieka nie zawsze jest ożywiające. Czasami jest nawet zabijające. Chcemy pokazać Boże Słowo, które ma moc uzdrawiania, podnoszenia i wskrzeszania – zauważa dyrektor Centrum Pomocy ks. Zbigniew Borkowski MIC.

NIE TYLKO AA

Organizatorzy zaplanowali mityngi dla Anonimowych Alkoholików, Narkomanów, Hazardzistów, Nikotynistów, Jedzenioliolików, Uzależnionych od Seksu i Miłości oraz Krewnych i Przyjaciół Alkoholików (Al-Anon i S-Anon), Dorosłych Dzieci Alkoholików / Dzieci z Domów Dysfunkcyjnych (DDA/DDD), a także Anonimowych Depresantów, Przemocowców czy Dłużników.

Mityngi są otwarte, poza jednym, AlaTeen, Dzieci Alkoholików. – To są czasem bardzo tragiczne historie – wyjaśnia jedna z wolontariuszek. – Dzieci oprócz mityngów przechodzą też terapie. Czasami przychodzą się po prostu wypłakać. Te mityngi są bardzo potrzebne. Kiedyś miałam dziewczynę, która dwukrotnie ratowała od samobójstwa swoją matkę.

Ponadto odbędzie się Mityng Wspólnoty św. Jakuba – 12 Kroków dla Chrześcijan i Spotkanie Społeczności Ocalonych. Będzie można porozmawiać z osobami ze Wspólnoty Trudnych Małżeństw Sychar.

– Zapraszamy wszystkich, którzy doświadczyli jakiegokolwiek rodzaju nałogu, zniewolenia. Dziś ta gama uzależnień jest bardzo szeroka. Zazwyczaj trzeźwość kojarzy nam się z niepiciem. To jednak duże uproszczenie. Może być wolnością od pornografii, uzależnień związanych z jedzeniem, komputerem, papierosami. Są to także współuzależnienia, gdzie osoby uza-

fot. Justyna Zacharek

Mityng pod gwiazdami

leżnione z naszego otoczenia ograniczają naszą wolność – dodaje ks. Borkowski.

NIE JESTEŚ SAM

W pierwszych Spotkaniach Trzeźwościowych w 1993 r. wzięło udział około 300 osób. Na jubileuszowym X Spotkaniu było już 15 tys. uczestników, a ostatnie Spotkania w 2019 r. zgromadziły około 30 tys. osób! – Obserwowałem, jak spotkania się poszerzały, pojawiały się nowe środowiska, nowe mityngi, w 2019 r. także międzynarodowe – wspomina poprzedni dyrektor LCP ks. Robert Krzywicki MIC. – Przemiany w Polsce spowodowały, że ludzie popadali w uzależnienia. Potem z nich wychodzili. Naszym celem było, by mogli poczuć się wspólnotą (większą niż ich własny mityng), że nie są sami w trzeźwieniu. Widziałem osoby, których trzeźwość rozpoczynała się od Spotkań w Licheniu, gdzie doświadczyli, że mają wsparcie.

– Pomagamy przede wszystkim przez rozmowę, wysłuchanie, kierujemy do jakiejś placówki lub wspólnoty w miejscu zamieszkania. A przychodzą z najróżniejszymi problemami. Jeśli uznaję, że coś przekracza moją wiedzę, pytam, czy osoba zgodzi się na konsultację psychologiczną – opowiada o Spotkaniach Trzeźwościowych pani Agnieszka, wolontariuszka od ponad 20 lat.

– Mamy takie doświadczenie, że można żyć z uzależnieniem, swoim czy w rodzinie. Pewna kobieta w obawie przed pierwszym mityngiem spytała mnie kie-

dyś, co ma mówić. Odpowiedziałam, że nic nie musi. Wystarczy, gdy przyjdzie i powie: Dzień dobry, mam na imię... i będzie słuchać – dodaje, opowiadając o swojej pierwszej wizycie w AlAnon, podczas której po prostu płakała. – I to mi tak pomogło! To, że mi nikt nie przeszkadzał, nikt się nie śmiał, nie pytał, dlaczego płaczę, bo wszyscy przechodzili kiedyś to samo.

Spotkania Trzeźwościowe to także koncerty czy promowanie wartościowej literatury. Od kilku lat za zasługi dla trzeźwości wręczana jest statuetka „Pelikana”. Według legendy ten ptak karmi swoje dzieci własną krwią. Zaangażowani w ruch trzeźwościowy są nagradzani za dzielenie się własnym doświadczeniem. W tym roku laureatem, za pomoc i wsparcie osób uzależnionych, jest ks. Marek Dziewiecki, który wygłosi prelekcję. Szczególnymi momentami w sobotę są: Msza święta za zmarłych ze środowisk trzeźwościowych, którzy odeszli na „wieczny mityng” (godz. 14) oraz „Mityng pod gwiazdami”, przed bazyliką, pod gołym niebem, który rozpoczyna się po głównej Mszy świętej (godz. 19) i apelu maryjnym (godz. 21). To także niezwykle liczne spowiedzi i nawrócenia w sakramencie pojednania i pokuty. W przededniu miesiąca trzeźwości od niemal 30 lat tysiące osób składają przed cudownym obrazem Matki Bożej Licheńskiej swoje świadectwo trzeźwego życia.

Więcej informacji: www.pomoc.lichen.pl; tel. 63 270 81 32, 725 573 753.

Justyna Zacharek

Zareklamuj się u nas!

idziemy

II okładka
205 x 285 + 5 mm na spady

1/1 strona wewnątrz pisma
205 x 285 + 5 mm na spady

Junior page
135 x 190 mm
+ 5 mm na spady

moduł
reklamowy
75 x 140 mm

moduł
reklamowy
95 x 67 mm

Zapraszamy do kontaktu: reklama@idziemy.com.pl, tel. 502 142 292

AKCJA ŚW. KRZYSZTOF

1 GROSZ ZA KILOMETR

Jedź dla misji – policz swoje
szczęśliwie przejechane kilometry
i pomóż polskim misjonarzom
w zdobyciu środków transportu

ks. Robert Eut. FD
Diecezja Warszawsko-Praska
- Sierra Leone, Kambodża

Każdy kierowca, motocyklista czy użytkownik innego pojazdu może wziąć udział w Akcji Św. Krzysztof – 1 grosz za 1 kilometr. Akcję organizuje MIVA Polska. Najprościej mówiąc, polega ona na tym, że liczymy przebyte przez nas kilometry tras w przeciągu ostatniego roku (wystarczy spojrzeć na licznik!) i jako wdzięczność Panu Bogu za szczęśliwe podróże ofiarujemy nasze „grosze” jako pomoc na środki transportu dla misjonarzy. W ten sposób nasze podróże nabierają także charakteru misyjnego.

Dzięki wsparciu Dobroczyńców polscy misjonarze i misjonarki pracujący w prawie 100 krajach świata od ponad 20 lat, za pośrednictwem MIVA otrzymują bardzo ważne narzędzia – środki transportu. Zapewniają one funkcjonowanie misji i obecność w licznych stacjach misyjnych, umożliwiają prowadzenie różnych dzieł takich jak szkoły czy przedszkola, ośrodki zdrowia czy szpitale. Są one niezbędne w organizowaniu i dostarczaniu pomocy materialnej.

MIVA Polska dziękuje za pomoc i życzy wszystkim bezpiecznej podróży!

Projekty zrealizowane przez MIVA Polska w latach 2000-2020

679	267	2207	9	5	29	18	6	1	23	18	6	217	1	1	2
samochody	motocykle	rowery	traktory	quady	silniki	łódzie, barki	konie	moto-taczka	busy	ambulanse	skutery śnieżne	wózki	riksze	paralotnie	tuc-tuc

Możesz przekazać swoją pomoc na pojazdy misyjne wpłacając na konto:

69 1240 1037 1111 0000 0691 6802 tytułem: Darowizna na misyjne środki transportu

MIVA Polska, ul. Byszewska 1, skr.poczt. 112, 03-729 Warszawa 4
tel. 22/678-59-83, e-mail: biuro@miva.pl, www.miva.pl

Znajdź
nas na:

